

การจัดรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว

F.M. 105 MHz

นางสาวนฤนาล แข็งขัน

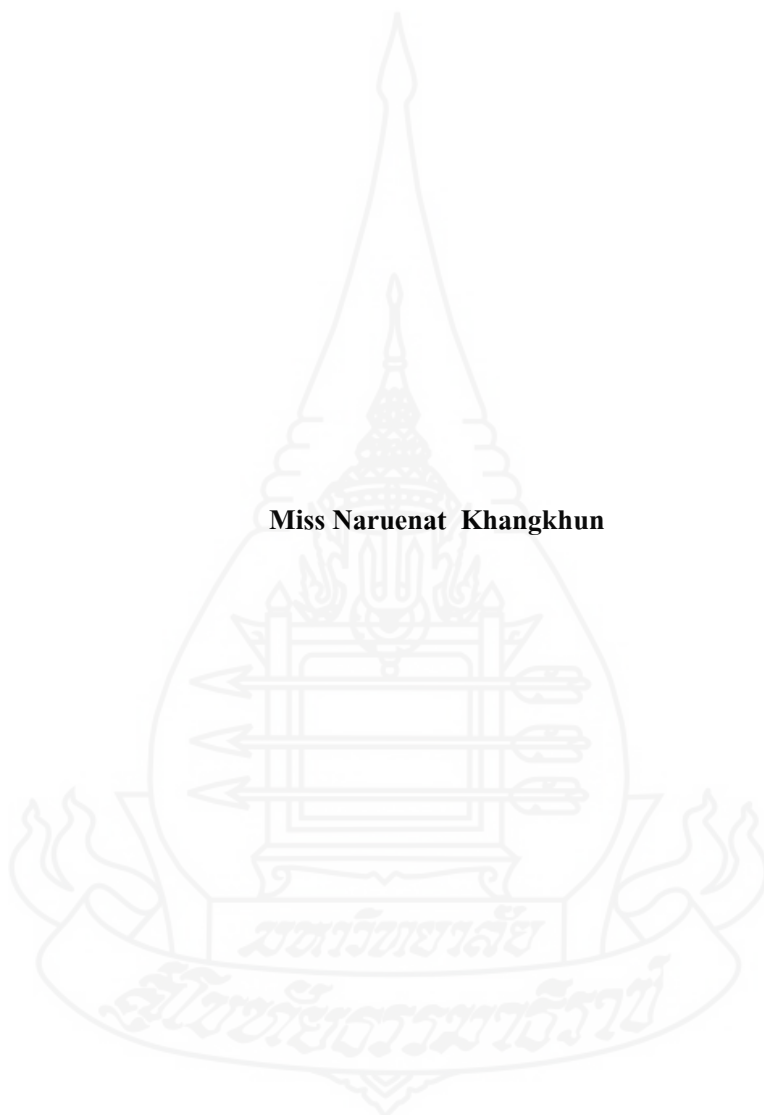
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2556

Program Management of Youth and Families Radio Station F.M. 105 MHz

Miss Naruenat Khangkhun

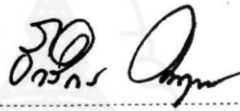

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Communication Arts
School of Communication Arts
Sukhothai Thammathirat Open University
2013

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การจัดการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว
F.M. 105 MHz
ชื่อและนามสกุล นางสาวนฤนาถ แข็งขัน
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ธีรารักษ์ โภธิสุวรรณ

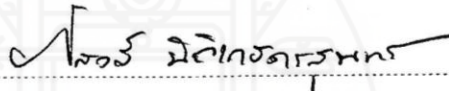
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2557

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

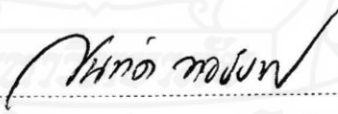
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ธีรารักษ์ โภธิสุวรรณ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัสวดี นิติเกษตรสุนทร)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สันทัด ทองรินทร์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์

ชื่อการศึกษา คันทวีอิสระ การจัดรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz
ผู้ศึกษา นางสาวนฤนาถ แจ่มจัน **รหัสนักศึกษา** 2551501014 **ปริญญา** นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ธีรารักษ์ โภธิสุวรรณ **ปีการศึกษา** 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz (2) เพื่อให้ข้อเสนอแนะการวางผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากร คือ ผังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz ตั้งแต่เริ่มออกอากาศ วันที่ 1 พฤษภาคม 2552 จนถึงปี 2556 ได้แก่ ผังรายการ ปี 2552-2553, 2554, 2555 และ 2556 จำนวน 4 ผังรายการ เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบวิเคราะห์ผังรายการ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า (1) ผังรายการ ปี 2552-2553 มีจำนวนรายการมากที่สุด คือ 57 รายการ และ ผังรายการ ปี 2555 มีจำนวนรายการน้อยที่สุด คือ 44 รายการ การจัดรายการประเภทรายการความรู้ มีสัดส่วนที่มากที่สุดในทุกปี การนำเสนอรูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง มีสัดส่วนที่มากที่สุดในทุกปี การนำเสนอเนื้อหารายการเหตุการณ์ที่น่าสนใจในรูปแบบข่าว มีสัดส่วนที่มากที่สุดในปี 2554, 2555 และ 2556 ส่วนเนื้อหารายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว มีสัดส่วนมากที่สุดในปี 2552-2553 รายการที่มีความยาว 50 นาที มีสัดส่วนที่มากที่สุดในทุกปี การนำเสนอรายการที่มีวัตถุประสงค์รายการเพื่อให้ความรู้ทั่วไป มีสัดส่วนที่มากที่สุดในปี 2552-2553, 2554 และ 2556 ส่วนการนำเสนอรายการที่มีวัตถุประสงค์รายการเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประจำวัน มีสัดส่วนมากที่สุดในปี 2555 กลุ่มเป้าหมายของรายการเป็นประชาชนทั่วไป มีสัดส่วนมากที่สุดในทุกปี บุคลากรของ สวท. F.M.105 MHz รับผิดชอบผลิตรายการ มีสัดส่วนมากที่สุดในปี 2554, 2555 และ 2556 ส่วนผู้รับผิดชอบที่เป็นหน่วยงานภายนอกร่วมผลิตรายการ มีสัดส่วนที่มากที่สุดในปี 2554 (2) ข้อเสนอแนะการวางผังรายการ จากผลการวิจัย คือ ควรเพิ่มพื้นที่รายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวให้มีมากขึ้น ควรมีรูปแบบรายการที่เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละช่วงอายุ โดยเน้นการเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการแสดงความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ หรือการแสดงความคิดเห็นในรายการ ควรปรับความยาวรายการให้เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็กซึ่งมีพัฒนาการที่แตกต่างกัน ควรเพิ่มเนื้อหารายการด้านความรู้ที่สำคัญแก่เด็กและเยาวชน ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ ควรสนับสนุนและพัฒนาบุคลากรในด้านการจัดและผลิตรายการวิทยุเพื่อเด็กให้มากยิ่งขึ้น และควรมีการประเมินคุณภาพรายการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารายการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ การจัดรายการ สถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว

Independent Study title: Program Management of Youth and Families Radio Station F.M. 105 MHz

Author: Miss Naruenat Khangkhun; **ID:** 251501014; **Degree:** Master of Communication Arts;

Independent Study advisor: Theerarux Photisuwan, Associate Professor; **Academic year:** 2013

Abstract

The objectives of this research were (1) to analyze the program schedule of F.M.105 MHz Radio for Children, Youth and Families; and (2) to give recommendations on improving the programming of F.M. 105 MHz Radio for Children, Youth and Families.

This was a qualitative research. The sample population consisted of 4 program schedules of F.M. 105 MHz Radio for Children, Youth and Families dating from its start-up date of 1 May 2009, consisting of the 2009-2010 schedule, the 2011 schedule, the 2012 schedule and the 2013 schedule. Data were collected using a program schedule analysis form and were analyzed through content analysis.

The results showed that (1) The 2009-2010 schedule had the greatest number of different programs at 57. The 2012 schedule had the fewest number of programs at 44. In every year studied, the greatest proportion of programs fell into the “informative” category. In every year studied, the program format that was used most frequently was the “talking with listeners” or phone-in format. The greatest proportion of program content in 2011, 2012 and 2013 was current events in the form of news, but in the 2009-2010 program schedule the greatest proportion of content was content for children, youth and families. In every year studied, the greatest number of programs had a duration of 50 minutes. In the 2009-2010, 2011 and 2013 schedules the most common objective of the programs was to provide general information, but in 2012 the objective of the greatest number of programs was to provide daily news. In every year studied, the major target audience was the general public. In the 2011, 2012 and 2013 schedules, the station’s own personnel were responsible for producing the majority of programs but in 2011 the majority of programs were co-produced with external units. (2) The recommendations for improving the programming are to increase the number of programs for children, youth and families; to utilize program formats that are appropriate for children of specific age groups; to provide opportunities for children to participate in the programs by expressing their abilities, creative ideas and opinions; to adjust the length of programs to match the development stages of children of different age groups; to increase programs with educational content that is useful to children and youth, such as information on English, Thai and science; to support greater personnel development and give the personnel more skills in producing and managing radio programs for children; and to implement program evaluation with an aim to improving the programming.

Keywords: Radio programming, Program management, Children’s radio, Radio for children, Youth and families

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “การจัดรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่างๆ ทั้งจากตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงการจัดรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz อย่างแท้จริง สามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการพัฒนาปรับปรุงการจัดรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz ต่อไปได้

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “การจัดรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz” สำเร็จลุล่วงไปได้ดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างสูงจากรองศาสตราจารย์ธีรารักษ์ โปธิสุวรรณ ที่ให้เกียรติเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาครั้งนี้ ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในทุกคำแนะนำและกำลังใจจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัสวลินิติเกษตรสุนทร ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบ กรุณาให้คำแนะนำเพื่อให้เนื้อหามีความครบถ้วนสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันหัต ทองรินทร์ ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ และคณาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ทั้งเรื่องการเรียนรู้ และการใช้ชีวิตในสังคม ขอขอบคุณมิตรภาพที่ดี จากเพื่อน นศ.ม. รุ่น 9 ทุกท่าน ที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในด้าน การเรียนและการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นกำลังใจที่ดีต่อผู้ศึกษามาโดยเสมอ

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ น้องณัชชา และญาติพี่น้อง เพื่อนพ้องสนิทมิตรสหายทุกคนที่สนับสนุนในเรื่องการศึกษาอย่างเต็มกำลัง ทั้งกำลังกายและกำลังใจ ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร พี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ จากกรมประชาสัมพันธ์ ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยเปิดชั้นนำของโลกที่ใช้ระบบการศึกษาทางไกล ให้การศึกษาดลอดชีวิตสำหรับทุกคน ที่เป็นอีกหนึ่งแรงบันดาลใจที่นำมาสู่ความสำเร็จในครั้งนี้ ทำให้ผู้ศึกษารู้สึกภาคภูมิใจกับการได้ใช้ชีวิตในสถานศึกษาแห่งนี้

นฤนาถ แข็งขัน

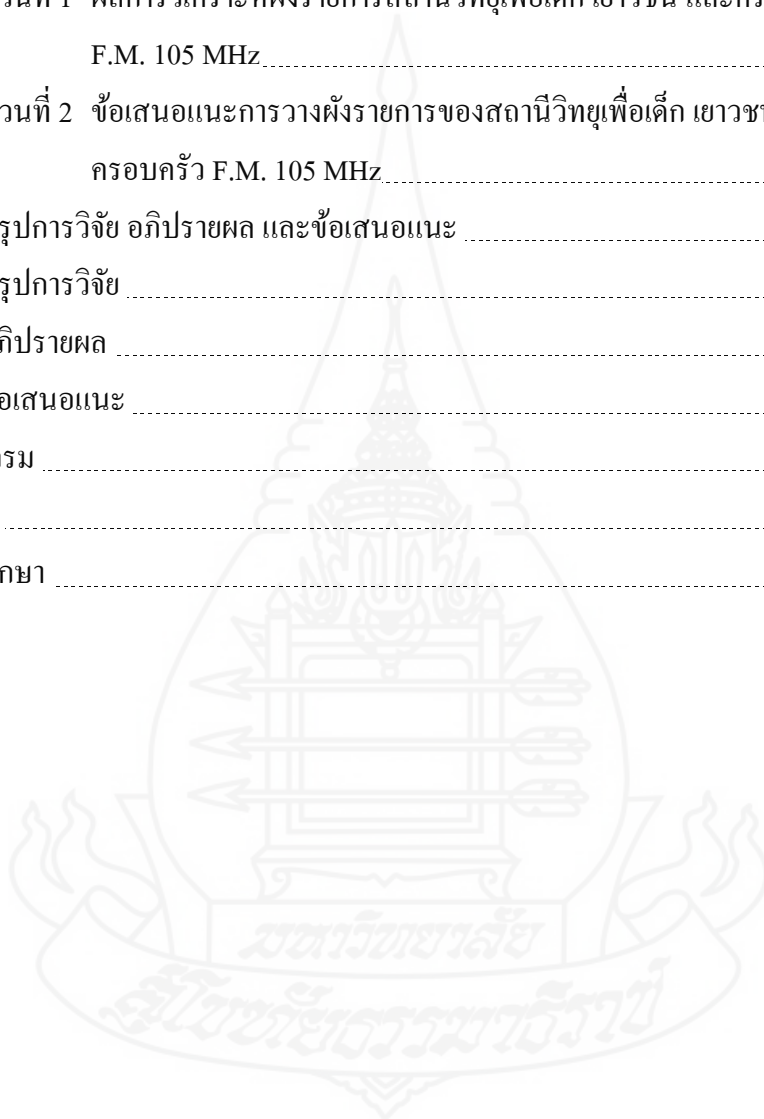
สิงหาคม 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
นโยบายของรัฐเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน	7
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง	19
แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว	44
สถานีวิทยุสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	58
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	65
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	65
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล	66
การวิเคราะห์ข้อมูล	66

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ผังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz	67
ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะการวางผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และ ครอบครัว F.M. 105 MHz	113
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	118
สรุปการวิจัย	118
อภิปรายผล	120
ข้อเสนอแนะ	124
บรรณานุกรม	126
ภาคผนวก	130
ประวัติผู้ศึกษา	132

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิดการวิจัย..... 4
ภาพที่ 2.1	โครงสร้างการดำเนินงานผลิตรายการ ของ F.M. 105 MHz ในปัจจุบัน..... 56
ภาพที่ 4.1	แสดงสัดส่วนร้อยละของประเภทรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2552-2553..... 75
ภาพที่ 4.2	แสดงสัดส่วนร้อยละของรูปแบบรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2552-2553 76
ภาพที่ 4.3	แสดงสัดส่วนร้อยละของเนื้อหารายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2552-2553 77
ภาพที่ 4.4	แสดงสัดส่วนร้อยละของความยาวรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2552-2553 78
ภาพที่ 4.5	แสดงสัดส่วนร้อยละของวัตถุประสงค์รายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2552-2553..... 79
ภาพที่ 4.6	แสดงสัดส่วนร้อยละของกลุ่มเป้าหมายรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2552-2553..... 80
ภาพที่ 4.7	แสดงสัดส่วนร้อยละของผู้รับผิดชอบรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2552-2553..... 81
ภาพที่ 4.8	แสดงสัดส่วนร้อยละของประเภทรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2554..... 83
ภาพที่ 4.9	แสดงสัดส่วนร้อยละของรูปแบบรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2554..... 84
ภาพที่ 4.10	แสดงสัดส่วนร้อยละของเนื้อหารายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2554..... 85
ภาพที่ 4.11	แสดงสัดส่วนร้อยละของความยาวรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2554..... 86
ภาพที่ 4.12	แสดงสัดส่วนร้อยละของวัตถุประสงค์รายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2554..... 87

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.13 แสดงสัดส่วนร้อยละของกลุ่มเป้าหมายรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 ปี 2554.....	88
ภาพที่ 4.14 แสดงสัดส่วนร้อยละของผู้รับผิดชอบรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2554.....	89
ภาพที่ 4.15 แสดงสัดส่วนร้อยละของประเภทรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2555.....	91
ภาพที่ 4.16 แสดงสัดส่วนร้อยละของรูปแบบรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2555.....	92
ภาพที่ 4.17 แสดงสัดส่วนร้อยละของเนื้อหารายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2555.....	93
ภาพที่ 4.18 แสดงสัดส่วนร้อยละของความยาวรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2555.....	94
ภาพที่ 4.19 แสดงสัดส่วนร้อยละของวัตถุประสงค์รายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2555.....	94
ภาพที่ 4.20 แสดงสัดส่วนร้อยละของกลุ่มเป้าหมายรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2555.....	95
ภาพที่ 4.21 แสดงสัดส่วนร้อยละของผู้รับผิดชอบรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2555.....	95
ภาพที่ 4.22 แสดงสัดส่วนร้อยละของประเภทรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2556.....	97
ภาพที่ 4.23 แสดงสัดส่วนร้อยละของรูปแบบรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2556.....	98
ภาพที่ 4.24 แสดงสัดส่วนร้อยละของเนื้อหารายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2556.....	99
ภาพที่ 4.25 แสดงสัดส่วนร้อยละของความยาวรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว F.M. 105 ปี 2556.....	100

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.26 แสดงสัดส่วนร้อยละของวัตถุประสงครายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 ปี 2556.....	101
ภาพที่ 4.27 แสดงสัดส่วนร้อยละของกลุ่มเป้าหมายรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 ปี 2556.....	101
ภาพที่ 4.28 แสดงสัดส่วนร้อยละของผู้รับผิดชอบรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 ปี 2556.....

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิทยุกระจายเสียงเป็นอีกสื่อหนึ่งที่ได้รับการนิยมาอย่างยาวนานตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นสื่อที่ส่งกระจายเสียงได้ครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ และมีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการส่งข่าวสารไปยังประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชนบทในถิ่นทุรกันดารยังคงมีประชาชนเปิดฟังวิทยุอยู่อย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันเมื่อมีเหตุการณ์หรือภัยพิบัติต่างๆเกิดขึ้น สื่อวิทยุสามารถรายงานสถานการณ์ข่าวสารต่างๆที่เกิดขึ้น ได้อย่างรวดเร็ว จึงเป็นช่องทางการสื่อสารที่ส่งถึงและเข้าถึงประชาชนได้เป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีอย่างกว้างขวาง มีสื่อใหม่ที่รวดเร็วสะดวกสบายต่อการรับข้อมูลข่าวสารก็ตาม และสื่อวิทยุเองได้มีการพัฒนาตามเทคโนโลยีการกระจายเสียงให้เข้าถึงกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายได้มากที่สุด นอกจากนี้วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่ประชาชนให้ความไว้วางใจในการเปิดรับข่าวสารที่มีความน่าเชื่อถือ วิทยุจึงมีอิทธิพลต่อประชาชนอย่างมาก และยังคงส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนได้ทุกเพศทุกวัยตลอดเวลา

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (Radio Thailand) เป็นหน่วยงานหนึ่งที่อยู่ในส่วนราชการของกรมประชาสัมพันธ์ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โดยใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อเผยแพร่นโยบายของรัฐ ข่าวสาร และการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ ตลอดจนส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาและการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมทางวิทยุกระจายเสียง เพื่อประโยชน์แก่ความมั่นคงและเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรที่ต้องทำหน้าที่ดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์เพื่อประโยชน์และความมั่นคงของประเทศ การดำเนินงานจึงเป็นไปตามกฎระเบียบของราชการอย่างเคร่งครัด โดยการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารต่างๆผ่านทางสถานีฯ จะต้องมีเนื้อหาที่เป็นสาระในอัตราสัดส่วนที่มากกว่าร้อยละ 70

เพื่อให้ผู้ฟังได้มีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างหลากหลาย โดยยึดหลักการความเป็นกลาง ปราศจากอคติ

ปัจจุบันสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) มีคลื่นความถี่ จำนวน 11 คลื่นความถี่ ได้แก่

สวท. คลื่นวิทยุแห่งประเทศไทย คลื่นหลัก F.M. 92.50 MHz และ A.M. 891 KHz

สวท. A.M. 819 KHz

สวท. A.M. 918 KHz

สวท. A.M. 837 KHz

สวท. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา (สวศ.) A.M. 1467 KHz

สวท. คลื่นวิทยุภาคภาษาอังกฤษ F.M. 88 MHz

สวท. คลื่นวิทยุเพื่อความรู้และสาระบันเทิง (Heart Radio) F.M. 93.5 MHz

สวท. คลื่นสาระความรู้อาเซียนเพื่อเยาวชน (Virgin Hit) F.M. 95.5 MHz

สวท. คลื่นวิทยุเพื่อความรู้และสาระบันเทิง (สถานีข่าวคุณภาพ Quality News Station) F.M. 97 MHz

สวท. คลื่นวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz

สถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz เป็นคลื่นความถี่หนึ่งใน 11 คลื่นความถี่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ตามมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ.2546 ให้ความเห็นชอบเพิ่มบทบาทสื่อของรัฐเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชนและครอบครัว โดยขอความร่วมมือสื่อวิทยุกระจายเสียงจัดสรรส่วนเวลาสำหรับเนื้อหาสาระของรายการวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว ร้อยละ 10 - 15 ของเวลาออกอากาศ แต่การดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวไม่เกิดผลในทางปฏิบัติมากนัก โดยผลการสำรวจระหว่างเดือนกันยายน-ธันวาคม 2550 ของ “โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพรายการวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว” ภายใต้งานดำเนินงานของมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว และได้รับการสนับสนุนจากแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พบว่าพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีสัดส่วนรายการวิทยุสำหรับเด็กและเยาวชนอยู่เพียงร้อยละ 1.45 และรายการวิทยุสำหรับครอบครัวร้อยละ 0.82 เท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า รายการวิทยุสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ยังถูกมองข้ามและไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร การขับเคลื่อนเพื่อผลักดันให้เกิดการขยายพื้นที่สื่อสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวจึงได้เกิดขึ้น โดยมีการรวมกลุ่มผู้จัดรายการวิทยุและองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเด็ก เยาวชนและครอบครัว เป็น “เครือข่ายวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว” ร่วมกันระดมความคิด จัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอบรมทักษะ

ในการจัดทำรายการวิทยุ เพื่อให้สื่อวิทยุมีปริมาณและคุณภาพที่มากพอในการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็ก เยาวชนและครอบครัว ซึ่งจะนำมาสู่การพัฒนาคุณภาพของสังคมต่อไป โดยในวันเด็ก พ.ศ. 2552 ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในสมัยนั้น ประกาศวาระเด็กแห่งชาติที่ ทำเนียบรัฐบาล 4 ข้อ โดยข้อที่ 1 ระบุว่า “สนับสนุนพื้นที่สื่อสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ให้มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น และผลักดันให้เกิดกองทุนสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว” ซึ่งนับว่าเป็นนโยบายสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็ก เยาวชนและครอบครัว ของรัฐบาล และได้มีการจัดสรรคลื่นวิทยุในกำกับของกรมประชาสัมพันธ์ F.M. 105 MHz ให้เป็น สถานีวิทยุเพื่อการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชนและครอบครัว โดยทดลองออกอากาศเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2552 และออกอากาศอย่างเป็นทางการวันที่ 1 พฤษภาคม 2552 เป็นต้นมา โดยมี วัตถุประสงค์สำคัญ คือ

- เพื่อพัฒนาให้เกิดสถานีวิทยุคุณภาพที่ดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง อันจะเป็นต้นแบบสำหรับสถานีวิทยุสาธารณะแห่งประเทศไทยต่อไปในอนาคต

- เพื่อเปิดพื้นที่สาธารณะและสร้างการมีส่วนร่วม ที่ประชาชนจากทุกภาคส่วนสามารถ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการสร้างเสริมสุขภาวะให้เกิดแก่เด็ก เยาวชนและครอบครัว

- เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สิ่งที่ดีกว่าอย่างมีส่วนร่วม โดยการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม วิถีคิด ทักษะการใช้ชีวิต และ ความสามารถในการจัดการปัญหาได้อย่างเหมาะสมให้แก่เด็ก เยาวชน และครอบครัว

จากการที่สถานีเป็นหน่วยงานของรัฐบาล เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายย่อมมีผลกระทบมาสู่การทำงานของสถานีฯ โดยเฉพาะเรื่องของผังรายการ ในขณะที่เดียวกันการเปลี่ยนแปลงของการออกอากาศรายการทุกครั้ง จะมีช่องว่างระหว่างการออกอากาศ (dead air) เสมอ เช่น การเปลี่ยนแปลงรูปแบบรายการ ประเภทรายการ ที่ไม่สอดคล้องกับนโยบายและ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานี ทำให้ไม่สามารถระบุกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายได้ ไม่สามารถประเมิน รายการตามเกณฑ์ได้ รวมทั้งยังกระทบต่อภาพรวมของทางสถานีฯ ซึ่งที่ผ่านมาพบว่า หากมีการ เปลี่ยนแปลงเวลาการออกอากาศของรายการใดรายการหนึ่ง หรือการเปลี่ยนรายการใดๆก็ตาม ก็ จะต้องมีการพิจารณาเปลี่ยนแปลงเวลาออกอากาศของรายการอื่นๆ ด้วย จึงกระทบต่อผู้ผลิตรายการ ซึ่งการปฏิบัติงานหรือการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการตัดสินใจจากหลายฝ่าย แต่ไม่ใช่จากความ ต้องการของกลุ่มผู้ฟังรายการเดิม

นอกจากนี้ ช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงรายการ ยังทำให้เกิดการสูญเสียเวลาเพราะ ไม่มี รายการออกอากาศ ต้องนำรายการมาออกอากาศซ้ำ หรือเปิดเพลงเพื่อรอรายการใหม่ โดยทั้งหมดนี้ เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ส่งผลกระทบต่อผังรายการมาโดยตลอด

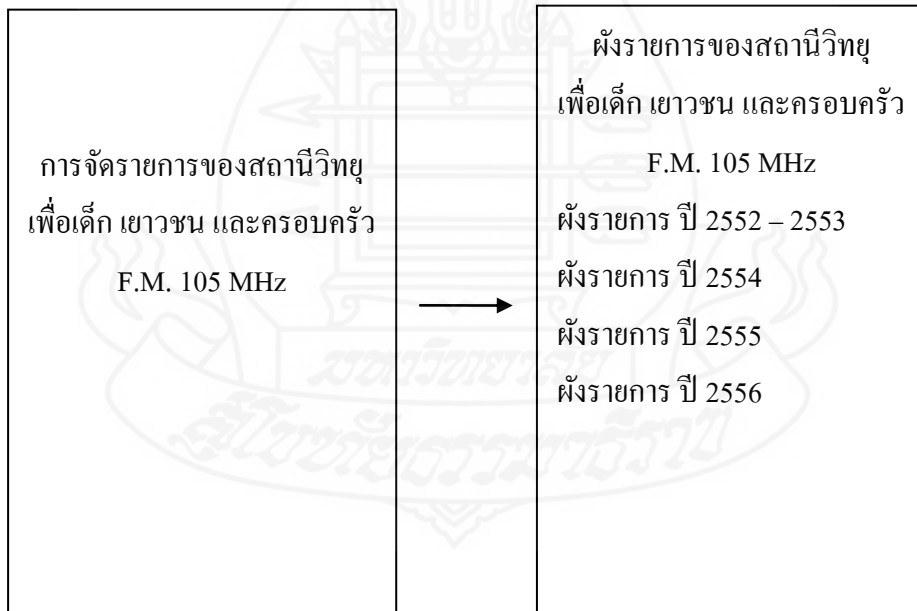
ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานจึงต้องการวิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz ตั้งแต่ปี 2552 ถึงปี 2556 ว่ามีความเปลี่ยนแปลงอย่างไร เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาการวางผังรายการของสถานีฯ ให้สอดคล้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายหลักคือ เด็ก เยาวชน และครอบครัวต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อวิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz

2.2 เพื่อให้ข้อเสนอแนะการวางผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การจัดรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz” จะศึกษาผังรายการของสถานี จำนวน 4 สถานี คือ ผังรายการปี 2552-2553 นับเป็นผังรายการปีที่ 1 เนื่องจากสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz เริ่มออกอากาศเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2552 และผังรายการปี 2554 2555 2556

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 สถานีวิทยุเพื่อเด็กเยาวชนและครอบครัว หมายถึง สถานีวิทยุคลื่นความถี่ F.M. 105 MHz ซึ่งเป็นคลื่นหนึ่งของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ก่อตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นสถานีวิทยุเพื่อการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชนและครอบครัว ออกอากาศอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2552 ออกอากาศทุกวัน เวลา 05.00 – 24.00 น.

5.2 นโยบายของสถานีวิทยุเพื่อเด็กเยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz หมายถึง ข้อกำหนด กฎเกณฑ์ของรัฐ และกรมประชาสัมพันธ์ ที่กำหนดไว้ให้ผู้ปฏิบัติหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำมาใช้ปฏิบัติตามในการวางผังรายการของสถานี

5.3 การจัดรายการ หมายถึง การวางผังรายการหรือตารางออกอากาศประจำปี 2552 2554 2555 และ 2556 ของสถานีวิทยุเพื่อเด็กเยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ทุกวันๆ ละ 19 ชั่วโมง ระหว่างเวลา 05.00 – 24.00 น. ดังต่อไปนี้

5.3.1 ผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2552-2553 ออกอากาศตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2552 ถึง 31 ธันวาคม 2553

5.3.2 ผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2554 ออกอากาศตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2554 ถึง 31 ธันวาคม 2554

5.3.3 ผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2555 ออกอากาศตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2555 ถึง 31 ธันวาคม 2555

5.3.4 ผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2556 ออกอากาศตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2556 ถึง 31 ธันวาคม 2556

5.4 ประเภทรายการ หมายถึง รายการข่าว/ข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง และบริการสาธารณะ

5.5 รูปแบบรายการ หมายถึง วิธีการนำเสนอรายการในรูปแบบข่าวอ่าน พุคคุยกับผู้ฟัง สัมภาษณ์ นิตยสารทางอากาศ และเพลง

5.6 เนื้อหารายการ หมายถึง รายการที่นำเสนอสาระเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่น่าสนใจในรูปแบบข่าว เด็กเยาวชนและครอบครัว ภาษาอังกฤษ สังคม กฎหมาย ศาสนา ปรัชญา ศิลปวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม ท้องเที่ยว กีฬา การเมืองการปกครอง สุขภาพ และ เพลง

5.7 ความยาวรายการ หมายถึง รายการที่ออกอากาศ ความยาว 10 นาที 28 นาที 30 นาที 50 นาที 58 นาที 60 นาที 80 นาที 100 นาที 110 นาที 150 นาที และ 180 นาที

5.8 วัตถุประสงค์รายการ หมายถึง รายการที่มุ่งเผยแพร่ข่าว/ข่าวสารประจำวัน ความรู้ ความเข้าใจและสร้างเสริมสุขภาวะเด็กเยาวชนและครอบครัว ความรู้ทั่วไป ความบันเทิง และ บริการสาธารณะ

5.9 กลุ่มเป้าหมาย หมายถึง เด็ก เยาวชน และครอบครัว และประชาชนทั่วไปที่ฟัง รายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz

5.10 ผู้รับผิดชอบรายการ หมายถึง รายการที่บุคลากรของ สวท. F.M. 105 MHz ผลิตเอง รายการของหน่วยงานภายนอก คือ มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ร่วมผลิต และรายการของสวท. F.M. 105 MHz ร่วมผลิตกับหน่วยงานภายนอก

5.11 ข้อเสนอแนะ หมายถึง ความคิดเห็นในการปรับปรุงการจัดรายการของสถานีวิทยุ เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ปี 2552

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ผลการศึกษาที่ได้จะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดรายการของสถานีวิทยุ เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz

6.2 ผลการศึกษาที่ได้จะนำไปพัฒนาการดำเนินงานของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งขึ้นในการเป็นคลื่นวิทยุเพื่อการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชนและครอบครัว

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “การจัดรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz และ 2) ให้ข้อเสนอแนะการวางผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz โดยผู้ศึกษาได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการศึกษาดังนี้

1. นโยบายของรัฐเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง
3. แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว
4. สถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว FM 105 MHz
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบายของรัฐเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

เด็กและเยาวชนทุกคนจำเป็นต้องได้รับการเอาใจใส่ดูแลอย่างเหมาะสมและรอบด้านในแต่ละช่วงวัย จากพ่อแม่ ผู้ดูแล ชุมชน และสังคม ด้วยความรู้ที่หลากหลายแบบสหวิชาชีพ รวมทั้งต้องใช้ทักษะ และเจตคติที่เห็นคุณค่าของเด็กและเยาวชน โดยไม่เลือกปฏิบัติ แต่คำนึงถึงความเท่าเทียม เป็นธรรม และการมีส่วนร่วม อีกทั้งเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาทั้งกายใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม อย่างเต็มตามศักยภาพ และมีพฤติกรรมเหมาะสมตามวัย ควบคู่ไปกับการมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ภายใต้อารมณ์ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีสำนึกความเป็นพลเมืองกล้าคิดและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตยอย่างมีความสุข เพื่อปูทางให้พวกเขาเหล่านั้นเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไปในอนาคต

1.1 แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559

คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (2554) ในช่วง พ.ศ. 2550 ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” (พ.ศ. 2550 - 2559) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีลงมา ที่สืบเนื่องมาจากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษ (United Nations General Assembly Special Session on Children: UNGASS) ว่าด้วยเรื่องโลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก (A World Fit for Children) กำหนดให้ประเทศสมาชิกจัดทำแผนพัฒนาเด็กตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” สำคัญในการพัฒนาและคุ้มครองเด็กมี 4 เรื่องหลัก คือ 1) ส่งเสริมคุณภาพชีวิต 2) จัดการศึกษาที่มีคุณภาพ 3) ปกป้องเด็กจากการถูกละเมิดหรือแสวงหาประโยชน์และความรุนแรง และ 4) ต่อต้าน เอชไอวี/เอดส์ ทั้งนี้ ในนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” (พ.ศ. 2550 - 2559) ของประเทศไทย ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 11 ด้าน และมาตรการสำคัญเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ ดังนี้

1) ด้านครอบครัว การเสริมสร้างให้ครอบครัวใช้เวลาเลี้ยงดูบุตรที่ได้คุณภาพ เสริมสร้างสภาพแวดล้อม/โอกาสทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เสริมสร้างระบบการให้บริการแก่ครอบครัวที่เผชิญปัญหา

2) ด้านคุณภาพกายและสุขภาพจิต ส่งเสริมให้เด็กทุกคนต้องได้รับความรู้และการฝึกทักษะให้มีร่างกายแข็งแรง วัยรุ่นมีความรู้ความเข้าใจเรื่องอนามัยเจริญพันธุ์ ครอบครัวศึกษาเพศศึกษา รัฐบาลบริการที่เด็กเข้าถึงได้สะดวก มารดาหลังคลอดได้รับการดูแล

3) ด้านการเสริมสร้างความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก เร่งให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครอง ครู ชุมชน และองค์กรต่างๆ เข้าใจวิธีการเสริมสร้างความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็กทุกประเภท

4) เด็กกับผลกระทบจากโรคเอดส์ให้ผู้เกี่ยวข้องกับเด็กได้เข้าใจปัญหาเกี่ยวกับเอชไอวี/เอดส์ที่ถูกต้อง ไม่รังเกียจผู้ที่ติดเชื้อหรือเป็นเอดส์ โดยเฉพาะที่เป็นเด็ก

5) ด้านการศึกษากับเด็ก รมรณรงค์ให้ทุกพื้นที่ดูแลจัดการให้เด็กทุกคนได้รับการเรียนรู้ตามวัย

6) ด้านเด็กกับนันทนาการ สร้างความรู้ด้านนันทนาการแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ทำงานด้านเด็ก ชุมชน และสังคม สนับสนุนกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม

7) เด็กกับวัฒนธรรมและศาสนา ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กเข้าใจความหมายที่แท้จริง และถูกต้องของคำว่า “วัฒนธรรมของชาติ” ปลูกฝังค่านิยมเชิงวัฒนธรรมที่เป็นไปในทางบวกและหลักปฏิบัติตนตามแก่นแท้ของศาสนา

8) ด้านสื่อมวลชนกับเด็ก ส่งเสริมสื่อมวลชนให้มีความรู้ ความเข้าใจและไม่ละเมิดสิทธิเด็กเด็กได้เข้าถึงสื่อสร้างสรรค์

9) ด้านการมีส่วนร่วมของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมตามวัยในการเรียนรู้และการตัดสินใจในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตน พัฒนาการรวมกลุ่มและองค์กรเด็ก

10) ด้านการปกป้องคุ้มครองเด็กที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ จัดให้เด็กเหล่านี้ทุกคนได้รับบริการโดยสมบูรณ์ครบถ้วน สนับสนุนผู้เกี่ยวข้องกับเด็กเหล่านี้ให้เข้าใจวิทยาการเฉพาะทางของเด็กที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ

11) ด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบ มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ และตรากฎหมาย กฎและระเบียบใหม่ที่เพิ่มความคุ้มครองและส่งเสริมการพัฒนาการดำเนินการ การบังคับใช้อย่างเคร่งครัดและมีประสิทธิผล

นอกจากนี้ ในปี 2550 รัฐบาลได้ประกาศวาระเพื่อเด็กและเยาวชน ปี 2550 เพื่อกระตุ้นการดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนในแต่ละช่วงปีขึ้นอีก โดยมีเรื่องสำคัญ 5 เรื่อง คือ 1) สื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 2) กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน 3) สถานรับเลี้ยงเด็กศูนย์พัฒนาเด็ก และโรงเรียนอนุบาลที่มีคุณภาพ 4) จังหวัดนำอยู่สำหรับเด็กและเยาวชน และ 5) กฎหมายครอบครัว

สถานการณ์และแนวความคิดด้านเด็กและเยาวชน

1) การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

(1) โครงสร้างประชากร

โครงสร้างประชากรเด็กและเยาวชนไทย คาดว่ามีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากหญิงชายวัยเจริญพันธุ์แต่งงานช้าลง การคุมกำเนิดได้รับการยอมรับและมีประสิทธิผล ขณะที่จำนวนและสัดส่วนประชากรวัยแรงงานยังคงมีระดับค่อนข้างคงที่ แต่จำนวนและสัดส่วนประชากรสูงอายุได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นโอกาสต่อการลงทุนพัฒนาคุณภาพเด็กพัฒนาทักษะความรู้ของเด็กและเยาวชนที่จะเป็นกำลังแรงงานใหม่ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและแนวโน้มของกำลังแรงงานที่จะลดลงในอนาคต

(2) โครงสร้างครอบครัวไทยและสภาพแวดล้อมเด็ก

สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเครือญาติเป็นสังคมปัจเจกมากขึ้น ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบครอบครัวไทย เช่น ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงบุตร

เพียงลำพัง ครอบครัวพ่อแม่วัยรุ่น ครอบครัวที่อยู่ด้วยกันแบบไม่ใช่ญาติ ครอบครัวที่มีอายุแบบกระโดด คือ ปู่ย่า/ตายายกับหลาน หรือครอบครัวที่เป็นเพศเดียวกัน ในการดำเนินชีวิตของครอบครัว มีการเปลี่ยนแปลงที่ทั้งพ่อและแม่ต้องแสวงหารายได้ ทำให้ไม่สามารถอบรมเลี้ยงดูบุตรได้เท่าที่ควร ส่งผลให้เด็กไม่ได้รับการดูแลที่เพียงพอ จึงถูกดึงดูจากสิ่งจูงใจภายนอกครอบครัวโดยง่าย เช่น ดิจิทัลเกม ดิจิทัลเสพคดีมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เป็นต้น

(3) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้คนอย่างรวดเร็วในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ 3 จี เป็นต้น ส่งผลให้ผู้คนทุกเชื้อชาติสามารถติดต่อสื่อสารกันอย่างไร้พรมแดนและรวดเร็วทันใจ จึงเป็นโอกาสในการสร้างช่องทางใหม่ ๆ เพื่อการเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และดึงดูความสนใจของเด็กและเยาวชนให้เป็นคนใฝ่เรียนรู้ จุดประกายความคิดและจินตนาการใหม่ ๆ ในเชิงสร้างสรรค์ แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นภัยคุกคามต่อเด็กและเยาวชนจากกระแสการคลังโคลด์และเสพคดีเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นข้อจำกัดต่อผู้มีฐานะยากจนที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้อย่างเท่าเทียมคนทั่วไป

(4) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงสังคมไทยจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรมและสังคมฐานความรู้ ส่งผลให้ประเทศไทยรับเอาค่านิยมความเป็นสากลทั้งจากตะวันตกและตะวันออกมาเชื่อมโยงกับวิถีความเป็นไทย โดยเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ การเลียนแบบพฤติกรรมของซีกโลกตะวันตก ที่มีความอิสระเสรีในการแสดงออกถึง อัตลักษณ์ความเป็นตัวตนและความต้องการของแต่ละบุคคล เด็กและเยาวชนย่อมได้รับผลกระทบมากและส่งผลต่อเนื่องไปยังครอบครัวและสังคม และการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วผ่านทางโลกเสมือนจริงทำให้ผู้คนมีความรู้มากขึ้น เกิดเครือข่ายทางสังคมในโลกเสมือนจริงซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตมากขึ้นทุกขณะอีกทั้งเกิดความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลาย แต่การปฏิสัมพันธ์ในโลกแห่งความเป็นจริงมีน้อยลง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน จะเป็นกลุ่มที่ตกอยู่ในภาวะเสี่ยง ประกอบกับหากพ่อแม่ไม่เข้าใจและเข้าใจไม่ถึงโลกเสมือนจริง จะมองกิจกรรมที่เด็กเข้าไปร่วมออนไลน์ในทางลบเท่านั้น ทำให้เกิดช่องว่างในครอบครัว และเกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี

2) สถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนาเด็กและเยาวชน

(1) ความมั่นคงของเด็กและเยาวชนไทย

เด็กและเยาวชนยังคงต้องเผชิญกับปัญหาด้านความมั่นคงในการดำรงชีวิต ทั้งการเลี้ยงดูของพ่อแม่ กระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจที่ขาดความสมดุล ขาดการกลั่นกรองในการเลือกรับและนำไปปฏิบัติ

ก. ความอยู่รอดปลอดภัยในสังคม

สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ (2552) รายงานว่าเด็กและเยาวชนไทย มีแนวโน้มใช้ความรุนแรงเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับปี 2547 และ 2550 ที่ผ่านมา และยังพบว่า อายุเฉลี่ยของเด็กที่ใช้ความรุนแรงจนถึงกระทั่งกระทำผิดทางกฎหมายมีอายุน้อยลง โดยพบมากในช่วงอายุ 12 - 18 ปี ทั้งนี้ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนพบมากในโรงเรียนในลักษณะของการทะเลาะวิวาทระหว่างเพื่อนร่วมโรงเรียนและต่างโรงเรียน รวมถึงความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดจากการกระทำรุนแรงของสมาชิกในครอบครัวและความรุนแรงที่เผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ อาทิ โทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีอิทธิพลต่อการรับรู้และเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรงขณะเดียวกันสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะพื้นที่เสี่ยงก็เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการบ่มเพาะความรุนแรงและไม่มีความปลอดภัย โดยพบว่า เด็กและเยาวชนที่พบเห็นการทำผิดกฎหมายของคนในชุมชนที่พักอาศัยมีความเสี่ยงในการใช้ความรุนแรงสูงถึง 1.70 เท่าของเด็กและเยาวชนที่ไม่พบเห็นการทำผิดกฎหมายของคนในชุมชน

ทั้งนี้การสำรวจของศูนย์วิจัยแอแบคโพลล์ (1 - 8 กุมภาพันธ์ 2551) พบว่า เด็กสามารถเดินถึงร้านเหล้าได้ภายใน 7 นาที ไปร้านเกมและแหล่งพนันได้ในเวลา 15 นาที เข้าถึงซีดีลามกและสถานบันเทิงได้ใน 30 นาที สอดคล้องกับที่โครงการติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชน รายจังหวัด (2551 - 2552) ที่พบว่า หลายจังหวัดมีพื้นที่เสี่ยงแหล่งเริงรมย์ต่าง ๆ มากกว่าพื้นที่ดีและสร้างสรรค์ 2 - 3 เท่า เช่นเดียวกับรายงานของศูนย์การศึกษาเพื่อเด็กด้อยโอกาส จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่พบว่าพื้นที่เสี่ยงสำหรับเด็กมีเพิ่มขึ้น พื้นที่ดีๆ ของเด็กมีน้อยมาก ในอัตราส่วน 3 ต่อ 1

ข. บทบาทหน้าที่ของครอบครัวมีผลต่อความมั่นคงของเด็กและเยาวชน

ผลจากการระดมความคิดเห็นในการจัดสัมมนาการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (2552) สรุปว่า ปัจจุบันครอบครัวมีการปฏิสัมพันธ์กันน้อยมาก โดยเฉพาะการพูดคุยและสร้างความเข้าใจกันภายในครอบครัวทำให้เด็กและเยาวชนหันไปหาอบายมุข ลังมอมเมา ที่ให้ความสุขเพียงชั่วคราว และประพฤติดนเรียดร้องความสนใจจากสังคมอย่างไม่เหมาะสม ปัญหาที่สำคัญคือพ่อแม่ผู้ปกครองไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้และขาดทักษะการเลี้ยงดูอย่าง

เหมาะสม มีความคาดหวังทางการศึกษาของลูกในระดับสูงจนเกินไปทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความกดดันและไม่มีความสุขกับการเรียน

แนวโน้มของครอบครัวไทยในอนาคต คาดว่าจะมีรูปแบบครอบครัวเดี่ยวเพิ่มมากขึ้นเกิดสถานการณ์พ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว (Single Parent) เพิ่มมากขึ้น รวมถึงสถานการณ์ปัจจุบันที่ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจเป็นสาเหตุหลักให้พ่อแม่ต้องทำงานนอกบ้านมากขึ้น ในท้องถิ่นชนบทหลายครอบครัวพ่อแม่ต้องไปทำงานในตัวเมือง โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ ๆ ต้องให้ลูก ๆ อยู่ในความดูแลของผู้สูงอายุ ซึ่งอาจทำให้เด็กเติบโตมาอย่างไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร

ค. การมีงานทำ

ปัจจุบันยังคงมีเด็กจำนวนหนึ่งต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานตั้งแต่อายุยังน้อย ทั้งยังไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอ ไม่มีความรู้และทักษะวิชาชีพ ทำให้ต้องประสบกับปัญหาการถูกหลอกลวงเอาเปรียบ และถูกใช้แรงงานอย่างไม่เป็นธรรม จากโครงสร้างการจ้างงานที่ส่วนใหญ่ยังคงพึ่งพาแรงงานระดับล่าง ซึ่งเป็นแรงงานที่ระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า รวมถึงปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างความต้องการกำลังคนกับการผลิตกำลังคนของประเทศ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีปัญหาการเข้าสู่ตลาดแรงงานและปัญหาการว่างงาน โดยเฉพาะผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมีปัญหาการว่างงานสูงกว่าระดับการศึกษาอื่นๆ นอกจากนี้ ยังมีสัดส่วนการเข้าสู่ตลาดแรงงานน้อย เช่นเดียวกัน เนื่องจากต้องการเรียนต่อเพื่อให้ได้เงินเดือนที่สูงขึ้น สถานประกอบการจึงหันไปใช้แรงงานที่จบการศึกษาในระดับต่ำกว่าแทน

(2) ความแข็งแรงทางร่างกายและจิตใจ

ก. สุขภาพกาย

เด็กไทย 1 ใน 4 เติบโตกับปัญหาภาวะโภชนาการเกินหรือโรคอ้วน โดยความชุกของเด็กอ้วนจะเพิ่มสูงขึ้นถึง 1 ใน 5 ของเด็กก่อนวัยเรียน และ 1 ใน 10 ของเด็กในวัยเรียน หรือมีเด็กอ้วนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20 และมีภาวะทุพโภชนาการ สอดคล้องกับรายงานสถานการณ์เด็กและเยาวชน ปี 2551 - 2552 จากโครงการติดตามสถานการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด พบว่า มีการบริโภคขนมกรุบกรอบและน้ำอัดลมเป็นประจำเพิ่มขึ้น และมีการใช้เวลาออกกำลังกายต่อวันที่ลดลง

ข. สุขภาพจิต

เด็กและเยาวชนมีภาวะเครียดจากหลากหลายสาเหตุ เช่น ปัญหาการเรียน การแข่งขัน ความรุนแรง

(3) จริยธรรม คุณธรรม และความเป็นพลเมือง

จากข้อมูลการสำรวจต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย (สุริยเดว ทรีปาตี, 2552) พบว่า เด็กและเยาวชนไทยยังมีจุดอ่อนด้อยหลายประการ ที่สำคัญคือการทุจริต และความซื่อสัตย์ แม้กระทั่งเด็กเรียนดีก็ยังได้คะแนนข้อนี้ต่ำ รวมทั้งยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาค่อนข้างน้อย ซึ่งเป็นภาพสะท้อนว่า เด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันยังขาดหลักยึดเหนี่ยวที่พึงพอใจ รวมไปถึงการขาดคุณธรรม จริยธรรม เช่น เรื่องของการให้อภัยและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบร่มเย็น เป็นต้น นอกจากนี้ ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการบำเพ็ญประโยชน์และการได้รับมอบหมายบทบาทหน้าที่ที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สะท้อนเรื่องจิตอาสาในการสร้างประโยชน์เพื่อส่วนรวม ในขณะที่การศึกษาของโครงการติดตามสภาวะการเด็กและเยาวชนรายจังหวัด (2553) พบว่า พฤติกรรมที่สะท้อนคุณธรรมของเด็กก็มีแนวโน้มที่ดีขึ้นหลายด้าน อาทิ การเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมของเด็กก็เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 57 ในปี 2551 เป็นร้อยละ 62 ในปี 2552 ซึ่งอาจเป็นผลจากการรณรงค์ด้านคุณธรรมในสังคมที่มีมาอย่างต่อเนื่อง พฤติกรรมด้านคุณธรรมในส่วนของ การผูกพันกับศาสนา ถึงแม้จะอยู่ในระดับต่ำแต่มีแนวโน้มดีขึ้น คือ จำนวนเด็กที่เข้าวัดเป็นประจำ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9 ในปี 2551 เป็นร้อยละ 13 ในปี 2552 จำนวนเด็กใส่บาตรเป็นประจำเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11 เป็นร้อยละ 16 จำนวนเด็กสวดมนต์ก่อนนอนเป็นประจำเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 24 เป็นร้อยละ 27 และจำนวนของเด็กนั่งสมาธิเป็นประจำ เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกันจากร้อยละ 8 เป็น ร้อยละ 13

ประเด็นความสำนึกการเป็นพลเมือง ข้อสรุปจากสมัชชาการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 1 และ 2 (2552 - 2553) เด็กและเยาวชนต้องการ โอกาสในการมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ผู้ใหญ่ส่งเสริมให้เกิดเวทีและพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเด็กกับเด็ก และเด็กกับผู้ใหญ่ เพื่อให้เด็กและเยาวชนค้นพบตนเองเติบโตเป็นพลเมืองที่มีจิตอาสาในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ และควรเพิ่มโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของเด็กและเยาวชนที่ทุ่ทุ้ง เสี่ยงสละในกิจกรรมเพื่อสังคมให้เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการให้ทุนการศึกษา

(4) ความสุขของเด็กและเยาวชนไทย

สะท้อนได้จากการแสดงออกทางพฤติกรรม ค่านิยมและรสนิยม โดยพบว่า เด็กและเยาวชนมีภาวะความเครียดมากขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงความสุขที่มีน้อยลง ชอบสินค้าต่างประเทศที่มีชื่อเสียง ราคาแพงที่สะท้อนค่านิยมทางวัตถุ และใช้เวลาไปกับสื่อและเทคโนโลยีทันสมัย มีการแสวงหาความสุขทางเพศตามกระแสวัฒนธรรมตะวันตกที่นิยมการมีเพศสัมพันธ์แบบเสรี นำไปสู่ปัญหาการเป็นแม่วัยใส และการทำแท้งที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ตลอดจนมีการรวมกลุ่ม

เพื่อตอบสนองความสุขในระดับปัจเจกและสังคมส่วนรวม ทั้งการรวมกลุ่มเพื่อแสดงตัวตนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะในทางลบหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น กลุ่มเด็กที่ใช้รถจักรยานยนต์แข่งความเร็วบนท้องถนน อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ายังมีกลุ่มเด็กและเยาวชนที่รวมกลุ่มกันอย่างสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรมเพื่อคนอื่น ผู้เดือดร้อนจากภัยธรรมชาติหรือในช่วงเวลาที่จะช่วยกันสร้างความปลอดภัย ภายหลังจากที่ประเทศประสบกับความวุ่นวาย การแตกแยกทางความคิดทางการเมือง เช่น กลุ่มเยาวชนการเมืองใหม่ กลุ่มเยาวชนประชาธิปไตย กลุ่มเยาวชนจากเหตุการณ์สีนํ้ามิ กลุ่มเด็กและเยาวชนในสังคมเครือข่ายออนไลน์ เช่น Facebook Twitter ซึ่งต่างมีความพึงพอใจ มีความสุขที่ได้ทำกิจกรรมเพื่อสังคม

(5) ศักยภาพในการสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนไทย

พื้นที่ในการแสดงออกทางความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชนมีค่อนข้างน้อย ถึงแม้ว่าในปัจจุบันได้มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนตั้งแต่ระดับชาติลงไปจนถึงระดับจังหวัด อำเภอ และตำบลแล้วก็ตาม แต่การสนับสนุนการจัดกิจกรรมยังทำได้ไม่เต็มที่เนื่องจากสภาเด็กและเยาวชนต้องการได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ องค์ความรู้ และพี่เลี้ยงรวมทั้งต้องการให้คณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนมีคุณภาพ ให้สมาชิกสภาฯ มีความสามัคคีและพร้อมร่วมงาน ตลอดจนต้องการให้ ประธานสภาฯ มีความเป็นผู้นำ (สมพงษ์ จิตระดับ และคณะ, 2553) นอกจากนี้ การมีมาตรฐานสภาเด็กและเยาวชน จะเป็นหลักในการเทียบเคียงและเอื้อต่อการเสริมพลังสภาเด็กและเยาวชนให้เข้มแข็ง สามารถเป็นกลไกในการประสานงานและดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ เด็กและเยาวชนยังต้องการให้สื่อมวลชนนำเสนอการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชน เพื่อให้สังคมได้รับรู้ภาพลักษณ์ที่งดงามของเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนได้มองเห็นคุณค่าในตน และทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ชุมชน และประเทศชาติ เนื่องจากพบว่า สื่อมวลชนมักจะนำเสนอข่าวที่เด็กตกเป็นเหยื่อความรุนแรง หรือเด็กเป็นผู้กระทำความรุนแรงเอง (สมัชชาการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ 2552) ทั้งนี้ ควรมีการสนับสนุนการยกย่องเชิดชูเด็กและเยาวชนที่มุ่งมั่นเป็นนักกิจกรรม ที่มีจิตอาสาในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และสนับสนุนให้มีอาชีพผู้นำกิจกรรมและอาสาสมัครผู้นำกิจกรรมเพื่อทำหน้าที่พี่เลี้ยง ให้คำปรึกษากับกลุ่มเด็กและเยาวชน

3) กฎหมาย นโยบาย และแผน ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

แนวความคิดในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปรัชญาที่ชี้ให้เห็นถึงแนวทางในการพัฒนา คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน เป็นแนวคิดพื้นฐานให้

เด็กและเยาวชนดำรงชีวิต และปรับตัวได้ในกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 โดยมีกฎหมาย นโยบาย และแผนต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งในระดับสากลและระดับประเทศเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังต่อไปนี้

(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ประกันสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และการไม่เลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม สาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ค้ำครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน

(2) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 โดยมีสาระสำคัญคือ ห้ามมิให้จ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปีเป็นลูกจ้าง กรณีจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นลูกจ้าง ให้แจ้งการจ้างและการสิ้นสุดการจ้างต่อพนักงานตรวจแรงงาน รวมทั้งจัดทำบันทึกสภาพการจ้าง โดยห้ามทำงานเวลา 22.00 - 06.00 นาฬิกา (เว้นแต่ได้รับอนุญาตหรือเป็นงานการแสดง) ห้ามทำงานล่วงเวลาหรือทำงานในวันหยุด รวมทั้งงานที่อาจเป็นอันตราย นอกจากนี้ ยังได้กำหนดสิทธิลาเข้าประชุม สัมมนา รับการอบรมหรืออื่นๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการทำงานของแรงงานเด็ก

(3) พระราชบัญญัติการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 สืบเนื่องจากแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่จะต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชนเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว

(4) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีสาระสำคัญในเรื่องการกำหนดขั้นตอนวิธีการปฏิบัติต่อเด็กในด้านการอุปการะเลี้ยงดู การสงเคราะห์ การคุ้มครองสวัสดิภาพ และการส่งเสริมความประพฤติเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และมีพัฒนาการที่เหมาะสม รวมถึงการป้องกันไม่ให้เด็กถูกทารุณกรรม ตกเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบหรือการถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม โดยอาศัยความร่วมมือในการคุ้มครองเด็กระหว่างหน่วยงานของรัฐ และเอกชน และเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนในการคุ้มครองเด็กทั้งในรูปแบบการแจ้งการรายงาน หรือการช่วยเหลือเด็กเบื้องต้น

(5) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 เน้นการคุ้มครองและโอกาสในการมีส่วนร่วม โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม มีสิทธิด้านการศึกษา โดยเฉพาะเด็กพิการหรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ มีสิทธิได้รับการศึกษาพิเศษที่เหมาะสมกับตน ได้รับบริการสาธารณสุข การเล่น การพักผ่อน การเข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการ วัฒนธรรมและศิลปะ ส่งเสริมให้มีความผูกพันต่อครอบครัว ภูมิใจในชาติไทยและวิถีชีวิตแบบ

ประชาธิปไตย มีสุขภาพแข็งแรง มีส่วนร่วมในการแสดงออกทั้งโดยส่วนบุคคลและเป็นหมู่คณะ ในรูปของสภาเด็กและเยาวชน ในระดับอำเภอ ระดับจังหวัดและระดับประเทศ โดยการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

(6) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มีสาระสำคัญกำหนดหลักเกณฑ์กว้าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาคือ กำหนดให้ผู้พบเห็นการกระทำ ความรุนแรง ในครอบครัวมีหน้าที่แจ้งเหตุต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมทั้งมีบทห้ามการเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารเรื่องความรุนแรงในครอบครัวต่อสาธารณะ

(7) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีระบบช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ครอบคลุมทั้งด้านปัจจัย 4 และการบำบัดฟื้นฟูทั้งร่างกายและจิตใจในลักษณะของทีมสหวิชาชีพ

(8) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 หมวด 4 ความปลอดภัยในการทำงาน มาตรา 120 สาระสำคัญคือ ห้ามหญิงมีครรภ์หรือเด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบห้าปีที่รับงานไปทำที่บ้านที่มีลักษณะงานอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัย

(9) อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 182 ว่าด้วยการห้ามและการดำเนินการโดยทันทีเพื่อขจัดรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก ซึ่งประเทศไทยให้สัตยาบัน วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2544 สาระสำคัญคือ รูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก ซึ่งหมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ประกอบด้วย การใช้ทาสหรือแนวปฏิบัติที่คล้ายกับการใช้ทาส รวมทั้งลักษณะงานหรือสภาพแวดล้อมในการทำงานมีแนวโน้มที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ความปลอดภัยหรือศีลธรรมของเด็ก

(10) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มีสาระสำคัญครอบคลุม 4 เรื่อง ได้แก่ 1) การห้ามเลือกปฏิบัติต่อเด็ก และการให้ความสำคัญแก่เด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน 2) การกระทำหรือดำเนินการทั้งหลายต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นอันดับแรก 3) สิทธิในการมีชีวิต การอยู่รอด และการพัฒนาทางด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม และ 4) สิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเด็ก และการให้ความสำคัญกับความคิดเหล่านั้น

(11) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 - 2559 ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตและปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงในโลก ยุคศตวรรษที่ 21 โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างคุณลักษณะคนให้มีจิตสาธารณะ 5 ประการ ประกอบด้วย 1) จิตแห่งวิทยาการ ได้แก่ การเรียนรู้ตลอดชีวิต คิดเป็นทำเป็น 2) จิตแห่งการสังเคราะห์ คือ การสังสม ต่อยอด และสร้างนวัตกรรมความรู้ 3) จิตแห่งการสร้างสรรค์ที่เชื่อว่าคุณคิดสร้างสรรค์สามารถสร้างได้ด้วย

การหมั่นฝึกฝน 4) จิตแห่งความเคารพ หมายถึง การเปิดใจกว้างพร้อมรับฟังทุกความคิดเห็น และ 5) จิตแห่งคุณธรรม คือ มีความรู้คู่คุณธรรมนำการพัฒนา

(12) นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” (พ.ศ. 2550 - 2559) เป็นแผนระยะยาว แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ช่วง (ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2550 - 2552 ช่วงที่ 2 พ.ศ. 2553 - 2556 ช่วงที่ 3 พ.ศ. 2557 - 2559) เน้นความสำคัญในการพัฒนาและคุ้มครองเด็กใน 4 เรื่องหลัก คือ การส่งเสริมคุณภาพชีวิต การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ การปกป้องเด็กจากการถูกละเมิดหรือแสวงหาประโยชน์และความรุนแรง และการต่อต้าน เอชไอวี/เอดส์ โดยมีสาระของนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ฯ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ คุณลักษณะเด็กที่พึงประสงค์ ยุทธศาสตร์ร่วม (สำหรับทุกด้าน) และยุทธศาสตร์ เฉพาะด้าน 11 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านครอบครัวกับเด็ก 2) ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตของเด็ก 3) ด้านการเสริมสร้างความปลอดภัยและการป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก 4) ด้านเด็กกับผลกระทบจากโรคเอดส์ 5) ด้านการศึกษาของเด็ก 6) ด้านเด็กกับนันทนาการ 7) ด้านสื่อมวลชนกับเด็ก 8) ด้านวัฒนธรรมและศาสนา กับเด็ก 9) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก 10) ด้านการปกป้องคุ้มครองเด็กที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ และ 11) ด้านกฎหมาย กฎ และระเบียบ ที่เกี่ยวกับเด็ก

4) คุณลักษณะเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดคุณลักษณะเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์ ซึ่งถือเป็นวิสัยทัศน์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน ไว้ดังนี้

(1) ให้เด็กและเยาวชนมีความผูกพันต่อครอบครัว ภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย และรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งกฎเกณฑ์และกติกาในสังคม

(2) ให้มีสุขภาพและพลานามัยแข็งแรง รู้จักป้องกันตนเองจากโรคและสิ่งเสพติด

(3) ให้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ตามสมควรแก่วัย จริยธรรม และคุณธรรม

(4) ให้มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจในการทำงานสุจริต

(5) ให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

(6) ให้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นโดยมีจิตสำนึกในการให้และการอาสาสมัคร รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

(7) ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อส่วนรวมตามสมควรแก่วัย

5) ความต้องการของเด็กและเยาวชน

จากการจัดสมัชชาการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (2552) เด็กและเยาวชนได้นำเสนอความต้องการการพัฒนาเด็กและเยาวชน ต่อนายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) ดังนี้

- (1) ต้องการความปลอดภัยและมีความสุข โดยได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากภาครัฐในพื้นที่เป็นหลัก นอกเหนือจากครอบครัวแล้ว ซึ่งจะทำให้เกิดความสมานฉันท์ตามมา
- (2) ต้องการความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในพื้นที่ห่างไกลและทุรกันดาร
- (3) ต้องการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับครอบครัวเพื่อสนับสนุนความสัมพันธ์ และการพูดจาสื่อภาษาที่ดีต่อกันภายในครอบครัว
- (4) ต้องการรับบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม
- (5) ต้องการให้มีศูนย์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมั่นคงตลอดชีวิต สนับสนุนกลไกให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน รวมถึงการค้นหาและขยายโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส
- (6) ต้องการให้ผู้ทำงานกับเด็กและเยาวชน เป็นผู้ที่เข้าใจเด็กและเยาวชน
- (7) ต้องการโอกาสให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมตลอดทุกกระบวนการในการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน
- (8) ต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง กำหนดเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชนในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ สถานที่ และทรัพยากรที่จำเป็น จัดสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อเด็กและเยาวชน และควรจัดกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง และมีคุณภาพ
- (9) ต้องการให้สื่อมวลชนนำเสนอการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนให้สังคมได้รับรู้มากกว่านี้ เพื่อเป็นภาพลักษณ์และต้นแบบที่งดงามอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็ก เยาวชนและสังคม
- (10) ต้องการให้รัฐสนับสนุนองค์กรดูแลเด็ก ที่ยืดหยุ่น อิสระ มีเสรีภาพ และมีกองทุนด้านเด็กและเยาวชน

1.2 แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ

เด็กและเยาวชน คือ พลังที่สำคัญของประเทศชาติ ซึ่งจะต้องมีพร้อมด้วยประสิทธิภาพทั้งความคิด สติปัญญาและร่างกาย ก้าวสู่ผู้ใหญ่ที่ดีต่อไปในอนาคต รัฐต้องมีการลงทุน เพื่อส่งเสริม พัฒนา ค้ำคูณอง แม้ว่าเงินทุนที่มีอยู่มีอย่างจำกัดก็ตาม ก็ยังต้องเดินหน้าต่อไป

เพื่อช่วยแก้ไขและเยียวยา โดยเฉพาะในสภาวะที่เศรษฐกิจของชาติอาจไม่เอื้ออำนวยนักเช่นปัจจุบัน เป็นผลกระทบต่อการสร้างให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม อาทิ การหมกมุ่นอยู่ในสื่อ เทคโนโลยีที่ไม่สร้างสรรค์ การใช้ความรุนแรง การใช้ชีวิตทางเพศที่ไม่เหมาะสม การใช้สารเสพติด ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการขาดต้นแบบที่ดี เพราะฉะนั้น การร่วมสร้างแบบชีวิต เพื่อสร้างความต้านทานในด้านสังคมผ่านการทำงานของเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมสร้างแผนยุทธศาสตร์จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

โดยแผนยุทธศาสตร์ด้านสื่อมวลชนกับเด็กจะต้องเน้นการรณรงค์ให้สื่อมวลชน มีความรู้ ความเข้าใจและประพฤติปฏิบัติ เกี่ยวกับการนำเสนอที่ไม่ละเมิดสิทธิเด็ก ส่งเสริมให้เด็กได้เข้าถึงสื่อที่ให้ความรู้ ความบันเทิง การสร้างสรรค์และเสริมสร้างสติปัญญา อารมณ์ สังคมและจริยธรรม รวมทั้งจัดให้มีกลไกระดับชาติ ทำหน้าที่เสนอแนะนโยบาย พัฒนา ฝ้าระวัง ตรวจสอบ และติดตาม งานสื่อที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อให้ผลผลิตสื่อนั้นมีคุณภาพดีและมีเนื้อหาเหมาะสมต่อเด็กและเยาวชน

สรุป เด็กและเยาวชนทุกคนถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ เพราะเด็กคือบุคลากรผู้ขับเคลื่อนประเทศในอนาคต ในขณะที่สื่อมีบทบาทอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาสิทธิเด็ก โดยผ่านทางกรรณายางานและการให้โอกาสในการพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อตัวเด็กและคนอื่นๆ ที่อยู่ในสถานะเดียวกัน การที่เด็กสามารถเข้าถึงข้อมูลซึ่งบ่อยครั้งเป็นการเข้าถึงโดยผ่านสื่อประเภทต่างๆ นั่นก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้พวกเขาได้มีส่วนร่วมในฐานะส่วนหนึ่งของสังคม

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง

วิทยุกระจายเสียงเป็นเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (electronic media) อาศัยคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (electro-magnetic wave) หรือคลื่นวิทยุ (radio wave) ในการส่งสัญญาณเสียง (ผ่านการเป็นคลื่นความถี่แม่เหล็กไฟฟ้า) ออกไปสู่เครื่องรับวิทยุกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2543: 3)

ความเป็นมาของวิทยุกระจายเสียง เริ่มขึ้นจากการค้นพบคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ของชาวอังกฤษ ที่มีชื่อว่า เจมส์ เคลิร์ก แมกซ์เวลล์ (James Clerk Maxwell) เมื่อปี พ.ศ.2407 จากการค้นพบในครั้งนี้ ทำให้นักวิทยาศาสตร์จำนวนมาก พยายามศึกษา ค้นคว้า เพื่อที่จะนำเอาคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้ามาใช้งาน จนในที่สุด เมื่อปี พ.ศ. 2431 ศาสตราจารย์ชาวเยอรมัน ชื่อเฮิร์ตซ์ (Heinrich Rudolf Hertz) ได้ทดลองทำให้เกิดคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า และรับคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่แพร่กระจาย

ออกไปนั้นได้ เป็นคนแรกของโลก พร้อมทั้งได้พิสูจน์ว่า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าสามารถสะท้อนและหักเหได้ ลักษณะเช่นนี้ไม่ต่างอะไรกับคลื่นแสง คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้านี้คือที่เรียกว่า คลื่นเฮิร์ตเซียน (Hertzian Wave) หรือคลื่นวิทยุ ผลการทดลองนี้ เป็นมูลเหตุให้ มาร์โกนี (Guglielmo Marconi) ชาวอิตาลี เชื้อสายไอริช นำไปทดลองทำตามศาสตราจารย์เฮิร์ตซ์ และสามารถส่งคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าหรือคลื่นวิทยุไปได้ไกล 2,800 เมตร เมื่อ พ.ศ. 2438 มาร์โกนีใช้วิธีบังคับให้คลื่นวิทยุแพร่กระจายออกไปเป็นห้วงสั้นบ้าง ยาวบ้าง ตามแบบรหัสสัญญาณโทรเลขที่ มอร์ส (Samuel F. Morse) ชาวอเมริกันประดิษฐ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2380 จึงเกิดมีกิจการวิทยุโทรเลขขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2440 ในปี พ.ศ. 2444 เป็นปีที่มาร์โกนี ทำการทดลองการสื่อสารแบบไม่มีสาย (wireless) ที่ได้ว่าเป็นการทดลองครั้งประวัติศาสตร์ คือ การทดลองส่งสัญญาณข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก การทดลองครั้งนี้ มาร์โกนีเดินทางไปตั้งเครื่องรับสัญญาณวิทยุที่แหลมคอด (Cod Cape) ในสหรัฐอเมริกา เพื่อรับสัญญาณที่จะส่งมาจากอังกฤษ แต่การทดลองครั้งแรกไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากอากาศหนาวจัด ลมหนาวที่พัดอย่างรุนแรงอาจเป็นอันตรายต่อสถานีรับสัญญาณประกอบกับได้รับข่าวว่าเสาอากาศที่เขาติดตั้งไว้ที่โพลดู (poldhu) ประเทศอังกฤษ ถูกพายุพัดได้รับความเสียหายมาก เขาจึงตัดสินใจย้ายไปทำการทดลองที่เกาะนิวฟาวด์แลนด์ ซึ่งเป็นอาณานิคมของอังกฤษ มาร์โกนีพร้อมกับผู้ช่วยของเขาได้ติดตั้งเครื่องรับวิทยุบนยอดเขา เรียกว่า “ซิกแนล ฮิลล์” (Signal Hill) ได้สำเร็จและเริ่มรับสัญญาณที่ส่งมาจากประเทศอังกฤษ เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2444 การทดลองครั้งนี้ นับเป็นความสำเร็จยิ่งใหญ่ของมาร์โกนี ชื่อเสียงของเขาได้เป็นที่รู้จักไปทั่วโลก หนังสือพิมพ์ยักษ์ใหญ่ เช่น นิวยอร์กไทม์และลอนดอนไทม์ ได้ลงพิมพ์ยกย่องมาร์โกนี ว่าเป็นนักวิทยาศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ของโลก ต่อมาใน พ.ศ. 2449 ลี เดอ ฟอเรสต์ (Lee De Forest) ชาวอเมริกัน ได้คิดสร้างหลอดวิทยุชนิด 3 อิเล็กโทรด ขึ้นได้เป็นครั้งแรก หลอดวิทยุชนิด 2 อิเล็กโทรดหรือ 3 ขั้ว มีไส้หลอด กริด และอะโนดหรือเพลท อยู่ภายในหลอดแก้วที่ว่างอากาศ หลอดนี้สามารถทำงานขยายเสียง และทำให้เกิดคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าชนิดคลื่นต่อเนื่อง (Continuous Wave คือ แอมพลิจูดของคลื่นสม่ำเสมอทุกช่วงคลื่น) ซึ่งต่างกับคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าชนิดคลื่นลด (Damped Wave คือ แอมพลิจูดของช่วงคลื่นถัดไป ลดต่ำลงไปเรื่อยๆ) ที่ศาสตราจารย์ เฮิร์ตซ์ทดลองทำให้เกิดขึ้นได้เป็นคนแรก และที่มาร์โกนีนำมาใช้ทำงานวิทยุโทรเลข การที่หลอด 3 อิเล็กโทรด หรือหลอดวิทยุสามารถทำให้เกิดคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าหรือคลื่นวิทยุชนิดคลื่นต่อเนื่องได้นี้ เป็นผลให้เกิดกิจการวิทยุโทรศัพท์ขึ้นในปี พ.ศ. 2459 วิทยุโทรศัพท์เป็นวิธีการใช้เสียงพูดเข้าแปรรูปคลื่นวิทยุ (Modulate) แทนการใช้คันเคาะ โทรเลข การทำวิทยุโทรศัพท์ต้องอาศัยคลื่นวิทยุชนิดคลื่นลดอย่างทำวิทยุโทรเลขไม่ได้ วิทยุโทรศัพท์เป็นกิจการที่ใช้คลื่นวิทยุเป็นตัวนำเสียงพูดไปถึงผู้ฟังปลายทาง แล้วผู้ฟังปลายทางจึงใช้คลื่นวิทยุ นำเสียงพูดตอบกลับมา เป็นการพูดโต้ตอบกัน อย่างพูดโทรศัพท์ทาง

สายต่างกันแต่ที่ใช้คลื่นวิทยุแทนสายลวดเท่านั้น การพูดโทรศัพท์ทางสายเป็นการพูดเจาะจงเฉพาะกับ ผู้ที่อยู่ปลายสายคนเดียว คนอื่นๆ ไม่อาจได้ยินด้วยได้ แต่การพูดวิทยุโทรศัพท์ที่มีได้เป็นการพูดโทรศัพท์ทางสาย พนักงานวิทยุทั้งหลายที่อยู่ในที่ต่างๆ กันและห่างไกลกัน จะสามารถรับฟังวิทยุโทรศัพท์นั้น ได้พร้อมกัน ถ้าหากเปิดเครื่องรับวิทยุปรับตรงความถี่ที่ใช้พูดวิทยุโทรศัพท์นั้น นั่นคือคนพูดคนเดียวสามารถพูดให้คนอื่นๆ ที่อยู่ห่างไกลกันคนละบ้านคนละเมืองได้ยินข่าวสารนั้น ได้ในเวลาเดียวกันด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีผู้เสนอแนะให้ใช้วิทยุโทรศัพท์ส่งข่าวสารไปถึงมวลชน เพื่อให้คนจำนวนมากๆ ได้ยินได้ฟังข่าวสารในเวลาเดียวกัน พร้อมๆ กัน จึงเกิดกิจการวิทยุกระจายเสียงขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2463 (ค้นคืนวันที่ 4 พฤษภาคม 2557 จาก

<http://radio.ku.ac.th/database/radiotip/1RadioWave.html>)

สำหรับวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย เกิดขึ้นโดยพลเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ทรงเป็นผู้บุกเบิก และริเริ่มให้มีการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2470 ได้ทรงซื้อเครื่องส่งวิทยุโทรศัพท์ชนิดใช้หลอด 3 อิเล็กโตรด ใช้ความถี่สูง (คลื่นสั้น) กำลังส่งประมาณ 200 วัตต์ มาติดตั้งที่วังดอกไม้ ในกรุงเทพฯ เพื่อทรงทดลองค้นคว้าได้ทรงทดลองส่งเสียงพูด และเสียงดนตรี ด้วยเครื่องส่งวิทยุโทรศัพท์ ทำนองส่งวิทยุกระจายเสียง นับว่าเป็นครั้งแรกที่ประเทศไทยเริ่มมีการส่งวิทยุกระจายเสียงด้วยการบุกเบิกริเริ่ม ของเสด็จในกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน โดยฝ่ายกองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข ก็ได้ดำเนินการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียง โดยใช้เครื่องส่งวิทยุโทรศัพท์ขนาดเล็ก กำลังส่งประมาณ 200 วัตต์ ณ ที่ตั้งของกองช่างวิทยุในตึกที่ทำการกรมไปรษณีย์โทรเลข (เก่า) ปากคลองโอ่งอ่าง หน้าวัดราชบูรณะ (วัดเลียบ) ซึ่งปัจจุบันได้รื้อลงหมดแล้ว เพื่อสร้างสะพานพระปกเกล้าขนานกับสะพานพระพุทธยอดฟ้า ทางด้านฝั่งกรุงเทพมหานคร กองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข ได้ส่งวิทยุกระจายเสียงเป็นงานประจำ ตั้งแต่วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2471 เป็นต้นมา การส่งวิทยุกระจายเสียงในระยะเริ่มแรกนี้ ใช้ขนาดความถี่สูงประมาณ 8,000 กิโลเฮิร์ตซ์ (หรือที่เรียกว่า คลื่นสั้น ความยาวคลื่นประมาณ 37 เมตร) มีกำลังส่งออกอากาศ 200 วัตต์ ใช้สัญญาณเรียกขาน (Call Sign) ประจำสถานีว่า 4 พี.เจ.(HS 4 PJ) ต่อมากองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข ได้ย้ายกิจการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียง จากตึกกรมไปรษณีย์โทรเลข (เก่า) ปากคลองโอ่งอ่าง หน้าวัดราชบูรณะ (วัดเลียบ) ไปดำเนินการที่สถานีวิทยุศาลาแดง และเปลี่ยนใช้ความถี่ประมาณ 10,100 กิโลเฮิร์ตซ์ (ความยาวคลื่น 29.5 เมตร) มีกำลังส่ง 500 วัตต์ ใช้สัญญาณเรียกขานว่า 2 พี.เจ.(HS 2 PJ) การทดลองส่งวิทยุกระจายเสียงในระยะต้นๆ ด้วยความถี่สูง (หรือคลื่นสั้น) เช่นนี้ ปรากฏผลว่า การรับฟังในระยะทางไกล เช่น ในเขตจังหวัดใกล้เคียงกรุงเทพฯ ไม่ใคร่ได้ผลดี เนื่องจากมีอาการจางหาย กองช่างวิทยุกรมไปรษณีย์โทรเลข จึง

เปลี่ยนไปทดลองส่งด้วยความถี่ปานกลาง (หรือที่เรียกกันว่าคลื่นยาวในสมัยนั้น) ขนาดความถี่ประมาณ 937.5 กิโลเฮิร์ตซ์ หรือความยาวคลื่น 320 เมตร ใช้กำลังส่ง 1,000 วัตต์ มีสัญญาณเรียกขานว่า “หนึ่ง หนึ่ง พี.เจ.” (HS 11 P J) ปรากฏว่าได้ผลการรับฟังดีกว่าเมื่อใช้ความถี่สูงจึงได้ใช้คลื่นวิทยุขนาดความถี่ปานกลางนี้สำหรับการส่งวิทยุกระจายเสียงภายในประเทศ ส่วนการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียงด้วยความถี่สูง คงใช้สำหรับการส่งวิทยุกระจายเสียงไปต่างประเทศเท่านั้น โดยที่ปรากฏว่า ประชาชนสนใจและนิยมรับฟังวิทยุกระจายเสียงกันมากขึ้น โดยใช้เครื่องรับชนิดแร่และชนิดหลอดขนาดเล็ก เพียง 2-3 หลอด กองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข จึงได้จัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงถาวรขึ้นที่บริเวณทุ่งพญาไท กรุงเทพฯ ๗ ตัวอาคารเครื่องส่งอยู่ในบริเวณทุ่งนา หน้าโฮเทลพญาไท (เดิมเป็นวังพญาไท) ส่วนห้องส่งกระจายเสียงอยู่บนชั้นสองของโฮเทลพญาไท ดำเนินการสร้างโดยห้างเกียร์สัน (ปัจจุบันเป็นโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ของกองทัพบก) เครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงใหม่นี้ เป็นเครื่องที่ซื้อมาจากบริษัทฟิลิปส์ ประเทศเนเธอร์แลนด์ มี 2 เครื่องตั้งเคียงกัน มีกำลังส่งเครื่องละ 2,500 วัตต์ เครื่องหนึ่งใช้ความถี่ 857 กิโลเฮิร์ตซ์ (ความยาวคลื่น 350 เมตร) พร้อมให้ชื่อว่า “สถานีวิทยุกรุงเทพฯ ที่พญาไท” (radio bangkok at payathai) ตั้งอยู่ “ทุ่งพญาไท” ใช้สัญญาณเรียกขานว่า เอช.เอส.พี.เจ. (HS PJ) ส่วนอีกเครื่องหนึ่งเป็นเครื่องความถี่สูง (คลื่นสั้น) ใช้เครื่องแปรรูปคลื่นวิทยุ (มอดูเลเตอร์) เครื่องเดียวกัน จึงทำให้ส่งพร้อมกันทั้งสองเครื่องไม่ได้ นับว่าเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งแรกในประเทศไทย โดยกองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลขได้ประกอบพิธีเปิดสถานีวิทยุกระจายเสียงถาวรแห่งแรกของประเทศไทยนี้ เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2473 อันเป็นวันที่ระลึกฉัตรมงคล ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ด้วยการถ่ายทอดกระแสพระราชดำริสในงานพระราชพิธีฉัตรมงคล จากพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร มีใจความว่า “การวิทยุกระจายเสียงที่ได้เริ่มจัดขึ้น และทำการทดลองตลอดมานั้น ก็ด้วยความมุ่งหมายว่าจะส่งเสริมการศึกษาการค้าขายและการบันเทิงแก่พ่อค้า ประชาชน เพื่อควบคุมการนี้เราได้ให้แก้ไขพระราชบัญญัติที่ได้ประกาศใช้เมื่อเดือนกันยายนแล้ว และบัดนี้ตั้งเครื่องกระจายเสียงอย่างดีมาตั้งที่สถานีวิทยุโทรเลขพญาไทเสร็จแล้ว เราจึงถือโอกาสสั่งให้เปิดใช้เป็นปฐมฤกษ์ตั้งแต่นี้ไป” การทดลองส่งวิทยุกระจายเสียงของกองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลขจากสถานีวิทยุศาลาแดงก็ยังคงดำเนินการต่อไป ได้ปรับปรุงสร้างเครื่องส่งใหม่มีกำลังส่ง 10,000 วัตต์ ใช้ความถี่ 750 กิโลเฮิร์ตซ์ (ความยาวคลื่น 400 เมตร) ใช้สัญญาณเรียกขานว่า 7 พี.เจ. (HS 7 PJ) ทดลองส่งรายการภาคในประเทศนอกเวลาส่งกระจายเสียงของสถานีวิทยุกรุงเทพฯ ที่พญาไท (คือเมื่อสถานีวิทยุกรุงเทพฯ ที่พญาไท ปิดสถานีแล้ว) และมักเป็นคืนวันพุธกับคืนวันเสาร์ ส่วนการทดลองวิทยุกระจายเสียงภาคต่างประเทศนั้นใช้ความถี่ 12,000 กิโลเฮิร์ตซ์ (ความยาวคลื่น 25 เมตร) ใช้

สัญญาฉบับแรกเรียกว่า “8 พี.เจ.” (HS 8 PJ) ส่งจากสถานีวิทยุศาลาแดงต่อไปตามเดิม ในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2482 ทางรัฐบาลได้สั่งโอนกิจการวิทยุกระจายเสียงจากกรมไปรษณีย์โทรเลข ไปขึ้นอยู่กับสำนักงานโฆษณาการ สำนักนายกรัฐมนตรี (ภายหลังได้ยกฐานะขึ้นเป็นกรมโฆษณาการ และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นกรมประชาสัมพันธ์) ดังนั้นการจดทะเบียนเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงกับเครื่องขยายเสียง และการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงภายในประเทศ รวมทั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงกรุงเทพฯ ที่พญาไท จึงไปขึ้นอยู่กับสำนักงานโฆษณาการทั้งหมด การส่งวิทยุกระจายเสียงภาคต่างประเทศ ด้วยความถี่สูงจากสถานีวิทยุกระจายเสียงทดลอง 8 พี.เจ. (HS 8 PJ) ที่ศาลาแดง กรุงเทพฯ คงโอนไปแต่เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการวิทยุกระจายเสียงเท่านั้น งานฝ่ายช่างที่เกี่ยวกับห้องส่งกระจายเสียง และเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงยังคงอยู่กับกองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข (ต่อมาทางราชการกองทัพบกต้องการสถานีที่ สถานีวิทยุกระจายเสียง กรุงเทพฯ ที่พญาไทตั้งอยู่ จึงต้องย้ายเครื่องส่งวิทยุ ของสถานีวิทยุกรุงเทพฯ ที่พญาไท กลับมารวมอยู่ที่สถานีวิทยุศาลาแดง เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2479 ระหว่างการย้ายก็ได้ใช้เครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง 7 พี.เจ.(HS 7 PJ) กำลังส่ง 10 กิโลวัตต์ ทำงานแทน ภายหลังเมื่อได้โอนกิจการวิทยุกระจายเสียงไปขึ้นกับสำนักงานโฆษณาการ ซึ่งได้เปลี่ยนฐานะมาเป็นกรมโฆษณาการในภายหลังและกรมโฆษณาการหาที่ตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงได้ใหม่ที่ ซอยอารีย์ แขวงสามเสนใน กรุงเทพฯ จึงได้ตั้งเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง ณ ที่แห่งใหม่นี้) ครั้นเมื่อเกิดสงครามมหาเอเชียบูรพา ในต้นเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2484 รัฐบาลไทยสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ร่วมกับญี่ปุ่น และประกาศสงครามกับอังกฤษและอเมริกา เป็นผลให้กรุงเทพฯถูกเครื่องบินฝ่ายสัมพันธมิตรทิ้งระเบิดเสียหาย ต้องอพยพโยกย้ายที่ทำการรัฐบาลหลายแห่ง รวมทั้งสถานีวิทยุศาลาแดงด้วย การทดลองวิทยุกระจายเสียงจึงต้องระงับไป ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2488 โรงจักรไฟฟ้าใน กรุงเทพฯ ทั้ง 2 แห่ง คือ โรงจักรไฟฟ้าวัดเลียบ และโรงจักรไฟฟ้าสามเสน ถูกทิ้งระเบิดเสียหายมาก ไม่สามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าได้ การส่งวิทยุกระจายเสียงของกรมโฆษณาการจึงต้องหยุดไปหลายวัน ด้วยเหตุนี้กระทรวงคมนาคมจึงมีคำสั่งให้กรมไปรษณีย์โทรเลข รื้อฟื้นการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียงขึ้นใหม่ เพื่อสำรองใช้ราชการ ในยามที่สถานีวิทยุกระจายเสียงของกรมโฆษณาการไม่อาจส่งวิทยุกระจายเสียงได้ กองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข จึงได้ตั้งสถานีวิทยุทดลอง 1 ป.ณ. ขึ้นที่แผนกช่างวิทยุ ซึ่งย้ายจากสถานีวิทยุศาลาแดง มาอยู่ที่ตึกกรมไปรษณีย์โทรเลขเก่า เจริงสะพานพระพุทธยอดฟ้า หน้าวัดราชบูรณะ (วัดเลียบ) ฝั่งพระนคร และส่งวิทยุกระจายเสียงเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2489 ด้วยเครื่องส่งขนาดเล็กใช้ความถี่สูง ภายหลังจึงเพิ่มกำลังส่งเป็น 500 วัตต์ ใช้ความถี่ 4,755 กิโลเฮิรตซ์ 7,022 กิโลเฮิรตซ์ 5,955 กิโลเฮิรตซ์ และ 950 กิโลเฮิรตซ์รวม 4 เครื่อง ส่งวิทยุกระจายเสียงพร้อมกันด้วยรายการเดียวกัน สถานีวิทยุทดลอง 1

ป.ณ. จึงเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งแรกที่ส่งรายการวิทยุกระจายเสียงคู่กับสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ของกรมโฆษณาการ (ค้นคืนวันที่ 4 พฤษภาคม 2557 จาก <http://nbt.prd.go.th/derivate.html>)

คำว่า “วิทยุกระจายเสียง” เดิมทีเดิยวเรายังไม่มีการใช้เรียกกันเป็นภาษาไทยจอมพลเรือกรมพระยานครสวรรค์วรพินิต ทรงใช้วิธีเรียกทับศัพท์ว่า “Radio Telegraph” ว่า “ราดิโอโทรเลข” ต่อมาภายหลังสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงบัญญัติใช้คำว่า “วิทยุ” แทนคำว่า “ราดิโอ” ต่อมาราชบัณฑิตยสถานจึงได้ให้ใช้คำเต็มๆ เป็นทางการว่า “วิทยุกระจายเสียง” ซึ่งมีความหมายตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Radio Broadcasting” นั่นเอง สำหรับคำว่า “เรดิโอ” มีความหมายว่า “วิทยุ” ซึ่งในศัพท์านุกรมสื่อสารมวลชน ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การใช้คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า” (Electromagnetic wave) หรือคลื่นวิทยุเพื่อส่งออกอากาศ (transmit) หรือเพื่อรับสัญญาณไฟฟ้า (electrocal signals) โดยไม่ต้องใช้สายต่อเชื่อมระหว่างกัน (wireless) ในความหมายอย่างกว้างหมายถึง วิทยุ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรภาพ ซึ่งเป็นรูปแบบของโทรคมนาคมซึ่งสื่อสารกันทางวิทยุ นั้นมีองค์ประกอบสำคัญ คือ ต้องมีเครื่องส่ง (antenna) เพื่อส่งสัญญาณพลังงานให้แพร่ออกไปไกลๆ มีตัวพาหะในการแพร่กระจายพลังงานสัญญาณ คือ คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าในอากาศและมีเครื่องรับ (สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, 2540: 3)

ปัจจุบันมีสถานีวิทยุกระจายเสียงเกิดขึ้นมากมาย เพื่อสนองตอบความต้องการในด้านข้อมูลข่าวสาร สารระความรู้ และความบันเทิงของประชาชน ขึ้นอยู่กับประเภทของสถานีวิทยุกระจายเสียง ซึ่งตามหลักสากลสามารถจำแนกประเภทตามลักษณะของการประกอบกิจการได้ 3 ประเภท คือ 1) สถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อบริการสาธารณะ 2) สถานีวิทยุเพื่อการค้า และ 3) สถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อชุมชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 40 บัญญัติว่า คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคมเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระจัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2543 มาตรา 25 บัญญัติว่า การอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ และระดับท้องถิ่นในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขัน โดยเสรีและเป็นธรรม และต้องดำเนินการในลักษณะที่มีการ

กระจายการใช้ประโยชน์โดยทั่วถึงในกิจการต่างๆ ให้เหมาะสมแก่การเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ

การแบ่งประเภทของกิจการวิทยุกระจายเสียง ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2551 ตามมาตรา 10 บัญญัติว่า กิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่จะต้องได้รับใบอนุญาตซึ่งมีสามประเภท คือ ใบอนุญาตประกอบกิจการสาธารณะ ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนและใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจ ดังนี้

1. ใบอนุญาตประกอบกิจการสาธารณะ ได้แก่ ใบอนุญาตที่ออกให้สำหรับการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการบริการสาธารณะ แบ่งเป็นสามประเภท คือ

(ก) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่ง ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม การเกษตร และการส่งเสริมอาชีพอื่นๆ สุขภาพ อนามัย กีฬา หรือการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน

(ข) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สอง ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ

(ค) ใบอนุญาตประกอบกิจการสาธารณะประเภทที่สาม ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภากับประชาชน การกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่และให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะแก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือบริการข้อมูลข่าวสาร อันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่น

2. ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับการประกอบกิจการสาธารณะ แต่ต้องเป็นประโยชน์ตามความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการ

3. ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจ ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ของผู้ประกอบกิจการเพื่อแสวงหากำไรในทางธุรกิจ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2553 มาตรา 41 บัญญัติว่า การอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น ในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และต้องดำเนินการในลักษณะที่มีการกระจายการใช้ประโยชน์โดยทั่วถึงในกิจการด้านต่างๆ ให้เหมาะสมแก่การเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ

สุทธิธีร์ ชันตยานุกุลกิจ (2544) ได้อธิบายว่าวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย แบ่งออกได้หลายประเภท ขึ้นอยู่กับลักษณะการบริหารงาน ขนาดของสถานี วัตถุประสงค์ของการตั้งสถานี และแบ่งตามแหล่งที่มาของงบประมาณ ดังนี้

1. ประเภทของสถานีวิทยุกระจายเสียงตามลักษณะการบริหารงานและขนาดของสถานี โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1.1 วิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ เป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ บริการกระจายเสียงครอบคลุมทั่วประเทศ และมีบริการไปยังต่างประเทศด้วย ซึ่งดำเนินการในลักษณะของวิทยุเครือข่าย เพื่อให้รัศมีการกระจายเสียงครอบคลุมทั่วประเทศ โดยการส่งกระจายเสียงด้วยเครื่องส่งที่มีกำลังสูง นอกจากนี้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติยังทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลอีกด้วย

1.2 วิทยุกระจายเสียงเครือข่าย หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียงที่มีสถานีย่อยหรือลูกข่ายตั้งแต่ 2 สถานีขึ้นไป สถานีวิทยุเหล่านี้เชื่อมโยงกันด้วยระบบถ่ายทอดสัญญาณ แต่ละสถานีสามารถกระจายเสียงรายการเดียวกันได้ในเวลาพร้อมกัน

1.3 สถานีวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ เป็นสถานีที่มีกำลังส่งต่ำ มีเขตบริการครอบคลุมเฉพาะพื้นที่ที่สถานีตั้งอยู่หรือบริเวณใกล้เคียงเท่านั้น เน้นตอบสนองความต้องการแก่ประชาชนในท้องถิ่น

2. ประเภทของสถานีวิทยุกระจายเสียงตั้งตามวัตถุประสงค์ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

2.1 วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาและการพัฒนา ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงของกระทรวงศึกษาธิการทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา (สวศ.)

2.2 วิทยุกระจายเสียงเพื่อการประชาสัมพันธ์ของรัฐ หรือบริการสาธารณะ ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

2.3 วิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงใน เครื่องกอล์ฟบก กอล์ฟเรือ และกอล์ฟอากาศ

2.4 วิทยุกระจายเสียงเพื่อพัฒนาทางด้านวิชาการ ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงของ สถาบันการศึกษาต่างๆ

3. ประเภทของสถานีวิทยุกระจายเสียงตามที่มาของงบประมาณ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

3.1 วิทยุกระจายเสียงที่มีใช้การค้า การดำเนินงานอาศัยงบประมาณจากทางราชการ หรือเงินอุดหนุน

3.2 วิทยุกระจายเสียงที่เป็นการค้า การดำเนินงานโดยการหารายได้จากทำให้เช่า เวลาวิทยุกระจายเสียง สามารถจัดแบ่งได้หลายรูปแบบตามลักษณะของการบริหารงานของสถานี วิทยุกระจายเสียง ขนาดของสถานีวิทยุ วัตถุประสงค์ของการตั้งสถานีวิทยุ และแบ่งตามประเภท แหล่งที่มางบประมาณ

รายการวิทยุกระจายเสียงของสถานีต่างๆ นั้น ประกอบด้วย งานวางแผน รายการกระจายเสียง และงานผลิตรายการ การศึกษาเรื่องผังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็กเยาวชนและ ครอบครัว FM 105 MHz จึงเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนรายการกระจายเสียง ซึ่งสามารถอธิบาย ได้ดังนี้

2.1 ความหมายของการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง

สุมน อยู่สิน (2556: 1 – 5) ได้กล่าวไว้ว่า ตามหลักวิชาการด้านการแพร่ภาพและ กระจายเสียง (broadcasting) ได้ให้ความหมายของการจัดรายการหรือ programming ว่า มี ความหมายทั้งอย่างแคบและอย่างกว้างไว้ดังนี้ ความหมายอย่างแคบ หมายถึง การพิจารณาตกลงใจว่าจะกำหนดให้รายการอะไร (เนื้อหา รูปแบบ) ออกอากาศในช่วงเวลาใด (เช้า สาย บ่าย เย็น และ ด้วยระยะเวลาานเท่าใด) ของสถานีนั้นๆ ซึ่งสรุปความหมายอย่างแคบก็คือ การจัดตารางรายการ ของสถานีวิทยุกระจายเสียง ส่วนความหมายอย่างกว้าง การจัดรายการ หมายถึง การวางแผน การ เตรียมการของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนถึงขั้นการผลิตรายการ ดังนั้น การจัดรายการจึงเป็น กระบวนการซึ่งต้องมีการร่วมมือร่วมใจ ร่วมกระทำจากบุคคลหลายๆฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดผลที่ ต้องการ คือ การให้รายการวิทยุกระจายเสียงของสถานีนั้นๆ เป็นที่น่าสนใจ เป็นที่น่าฟัง น่าชมที่สุด ต่อผู้รับสาร

อีสต์แมน และเฟอร์กูสัน (Eastman & Ferguson, 2002 อ้างถึงใน สุมน อยู่สิน, 2556) ให้ความหมายของการจัดรายการว่า การจัดรายการคือ กลยุทธ์ในการจัดเรียงลำดับรายการลงในตารางการกระจายเสียงเพื่อดึงดูดผู้ฟังกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้จัดรายการ (programmer) จะต้อง

ความรู้ มีทักษะในการเลือกประเภทรายการและสามารถจัดวางรายการลงในเวลาที่เหมาะสมตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย จึงจะทำให้การจัดรายการเป็นที่ดึงดูดความสนใจจากผู้ฟัง และเข้าถึงผู้ฟังอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึงธรรมชาติของสื่อวิทยุกระจายเสียง และต้องสอดคล้องกับพฤติกรรมกรฟังรายการของผู้ฟังกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ เวลาในการฟัง และประเภทของรายการที่ชอบฟัง เป็นต้น

นภภรณ์ อัจฉริยะกุล (2539: 4) ให้ความหมายของการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงว่า หมายถึง การกำหนดรายการวิทยุกระจายเสียงออกอากาศในช่วงเวลาที่เหมาะสมแก่การรับฟัง ทั้งกลุ่มเป้าหมายและผู้ฟังทั่วไป โดยมีการวางแผนการจัดรายการไว้ล่วงหน้า สำหรับขอบเขตของการจัดรายการนั้นอาจแตกต่างกันไปตามความพร้อมของแต่ละสถานี

ชูสิทธิ์ ชันตยานุกุลกิจ (2544: 24) ให้ความหมายของการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงว่า หมายถึง การกำหนดให้รายการอะไร ออกอากาศเวลาใด และยังหมายรวมถึงการวางแผนเตรียมการบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนถึงขั้นผลิตรายการ การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงจึงเปรียบเสมือนยุทธศาสตร์ เป็นการวางแผนปฏิบัติงานอย่างกว้างๆ ในระยะยาว ส่วนการผลิตรายการ หมายถึง กลยุทธ์ที่จะดำเนินการให้รายการต่างๆ ออกมาสู่ผู้ฟังได้อย่างมีคุณภาพตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยนำมาคิดหารูปแบบและเนื้อหาให้เป็นที่น่าสนใจฟัง

สรุปว่า การจัดรายการวิทยุกระจายเสียง มีความหมายอย่างแคบ หมายถึงการวางแผนรายการหรือการจัดตารางออกอากาศ ส่วนความหมายอย่างกว้าง หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนรายการทั้งหมด ตั้งแต่การเลือกสรรรายการ การสร้างสรรค์รายการเพื่อให้มีรายการออกอากาศตามผังรายการหรือตารางออกอากาศ กระบวนการวางแผนรายการ กระบวนการส่งเสริมรายการ และการประเมินรายการ ทั้งนี้ เพื่อให้รายการนั้นเป็นที่น่าสนใจ น่าฟังที่สุด

2.2 ความสำคัญของการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง

รายการวิทยุเป็นหัวใจในการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียง ถ้าไม่มีรายการออกอากาศสถานีนั้นก็ต้องปิดตัวไป ดังนั้นสถานีวิทยุกระจายเสียงจึงต้องมีการวางแผนการจัดรายการ และวางแผนผังรายการ รวมทั้งต้องมีการผลิตรายการ เพื่อให้มีรายการออกอากาศตามเวลาที่กำหนด

สุนน อยู่สิน (2556 : 11 – 15) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดและการผลิตรายการวิทยุไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการบริหารสถานี การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงมีความสำคัญต่อการบริหารสถานี เพราะการจัดรายการเป็นการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และวางแผนล่วงหน้าว่าจะเป็นสถานีที่มีรูปแบบใด ซึ่งการวางแผนการจัดรายการและการผลิตรายการจะช่วยทำให้สถานีมี

ทิศทางในการดำเนินงาน ทำให้ผู้บริหารสามารถมองเห็นภาพรวมทั้งหมดของรายการ ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารสามารถตรวจสอบ ติดตามการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นว่าสถานีวิทยุแห่งใดมีการวางแผนจัดรายการและการผลิตรายการที่มีประสิทธิภาพย่อมทำให้การบริหารงานของสถานีมีประสิทธิภาพตามไปด้วย

2) ด้านการสร้างภาพลักษณ์ของสถานี มีความสำคัญต่อการสร้างภาพลักษณ์ของสถานี เพราะการที่สถานีวิทยุกระจายเสียงมีการจัดและการผลิตรายการที่มีคุณภาพทั้งด้านเนื้อหา เทคนิคการนำเสนอรายการที่น่าสนใจ และมีผู้ดำเนินรายการที่มีความสามารถในการดึงดูดความสนใจให้ผู้ฟังติดตามฟังอยู่ตลอดเวลา ย่อมเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของสถานีให้อยู่ในใจของผู้ฟัง รวมถึงการทำให้มีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์ของตนเองที่ผู้ฟังสามารถจดจำได้ ทำให้เกิดกลุ่มผู้นิยมรายการหรือนิยมผู้ดำเนินรายการ ที่เรียกว่า แฟนคลับ (fan club) ซึ่งนอกจากจะฟังรายการแล้วยังมีกิจกรรมร่วมกัน เช่น การจัดคอนเสิร์ต การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม การให้ความช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น เป็นการสร้างชื่อเสียงให้แก่สถานีหรือคลื่นวิทยุต่างๆ ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีงามต่อผู้ฟัง

ตัวอย่างกิจกรรมของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ได้แก่

- กิจกรรม “เพื่อน้องจัดเต็ม F.M. 105” ณ โรงเรียนบ้านคลองพระพิมล จ.นนทบุรี เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2555 เพื่อสนับสนุนอุปกรณ์การศึกษาและจัดกิจกรรมสร้างสรรค์แก่นักเรียน และร่วมฟื้นฟูสภาพจิตใจ หลังจากโรงเรียนได้รับผลกระทบจากอุทกภัยในปี 2554 ที่ผ่านมา โดยมีผู้ฟังรายการ ผู้จัดรายการและเจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ร่วมทำกิจกรรมด้วยกัน

- กิจกรรม “กุมภาพันธ์ ปันรักให้โลกเขียว” ณ คลองโคลน จ.สมุทรสงคราม เพื่อให้เจ้าหน้าที่และผู้ฟังรายการ ร่วมกันปลูกป่าชายเลนในพื้นที่คลองโคลน

- กิจกรรม “มีนาคม ล้อลมรักทะเลไทย” ณ หาดเตยงาม จ.ชลบุรี เพื่อให้เจ้าหน้าที่และผู้ฟังรายการ ร่วมกันปลูกปะการังในพื้นที่ทะเล

3) ด้านผู้ฟัง มีความสำคัญต่อผู้ฟัง เพราะ ถ้ามีผู้ฟังน้อย รายการนั้นจะอยู่ไม่ได้ ต้องถูกถอดจากผังรายการ หรือต้องถูกปรับเปลี่ยนไป จึงต้องให้ความสำคัญกับผู้ฟังเป็นอันดับแรก โดยพยายามจัดรายการตอบสนองความต้องการของผู้ฟังให้มากที่สุด ขณะเดียวกันการวางแผนผังรายการหรือตารางการกระจายเสียงสามารถทำให้ผู้ฟังทราบว่าสถานีนั้นๆ มีรายการประเภทใด ออกอากาศเวลาใดบ้าง ทำให้ผู้ฟังรู้จักการฟังเป็นเวลา ฟังอย่างสนใจและรู้จักการรอคอยเวลา

สามารถเปิดรับได้ตามความสนใจ รู้จักเลือกรับเนื้อหาที่เป็นประโยชน์สำหรับตนเอง และนำไปใช้ในการเพิ่มพูนความรู้ เปิดโลกทัศน์ให้กว้างไกล และพัฒนาคุณภาพชีวิต

4) ด้านสังคม มีความสำคัญต่อสังคมเพราะการจัดและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงที่ให้ข่าวสารความรู้และการศึกษา ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม มีส่วนช่วยส่งเสริมสร้างสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมอุดมปัญญาได้ มีส่วนช่วยผู้ฟังในการรับรู้ข่าวสาร ตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงของโลก เรียนรู้ภัยพิบัติต่างๆ ตลอดจนปลูกจิตสำนึกปลูกฝังค่านิยม หล่อหลอมทัศนคติ และพฤติกรรมของคนในสังคม ทำให้คนมีความเข้าใจกันและช่วยลดความขัดแย้งในสังคม ยกตัวอย่าง เช่น การจัดรายการวิทยุเพื่อเด็ก มีรายการที่ปลูกจิตสำนึกที่ดีให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี เช่น รายการรถควนขบวนเพลง ปู๊น...ปู๊น ออกอากาศเวลา 16.00 – 17.00 น. ทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ ทาง FM 105 MHz ในทุกวันจะมีคำถามในรายการสำหรับเด็กที่โทรศัพท์เข้ามาทุกครั้งว่าวันนี้ได้ทำความดีหรือยัง และทำอะไร ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของเด็กๆ ที่จะได้บอกต่อการทำความดีให้ผู้อื่นได้รู้ โดยได้รับคำชมและเสียงปรบมือยินดีทุกครั้ง ซึ่งถือเป็นกำลังใจที่ดีในการทำ ความดีในครั้งต่อไปของเด็กๆ ด้วย

2.3 การแบ่งประเภทรายการวิทยุกระจายเสียง

สุมน อยู่สิน (2556: 6 – 10) กล่าวถึงการแบ่งประเภทของรายการวิทยุกระจายเสียง นั้น มีหลายเกณฑ์ ดังนี้

- 1) แบ่งตามบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ
 - (1) ประเภทข่าวสาร
 - (2) ประเภทความรู้หรือการศึกษา
 - (3) ประเภทบันเทิง
 - (4) ประเภทบริการสาธารณะ
- 2) แบ่งตามกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย ซึ่งอาจแบ่งได้หลายประเภท แต่ในที่นี้กล่าวถึง 3 ประเภท คือ
 - (1) รายการสำหรับเด็ก
 - (2) รายการสำหรับสตรี
 - (3) รายการสำหรับชนกลุ่มน้อย
- 3) แบ่งตามเทคนิคการผลิตรายการ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ
 - (1) รายการแบบง่ายหรือไม่ซับซ้อน
 - (2) รายการแบบซับซ้อน

สำหรับสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว FM. 105 MHz ใช้เกณฑ์การแบ่งประเภทรายการวิทยุกระจายเสียงตามบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน คือ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ประเภทข่าวสาร ประเภทความรู้หรือการศึกษา ประเภทบันเทิง และประเภทบริการสาธารณะ

2.4 การแบ่งประเภทรายการวิทยุกระจายเสียง

สุมน อยู่สิน (2556: 31) ได้กล่าวถึงหลักการจัดและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงในฐานะสื่อมวลชนไว้ว่า ในฐานะที่วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชน และถือว่าการจัดและการผลิตรายการเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงาน ดังนั้น ในการจัดและการผลิตรายการจึงมีหลักการดังนี้

1) ความมีคุณภาพ การจัดและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงควรคำนึงถึงคุณภาพ ตั้งแต่การเลือกรายการ ประเภทข่าวสาร ความรู้ และความบันเทิงแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน โดยพิจารณาจากเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง ควบคู่ไปกับการความต้องการของผู้ฟังด้วย และต้องคำนึงถึงคุณภาพด้านเทคนิค การบันทึกเสียง การควบคุมระดับเสียง ความชัดเจน และความราบรื่นตลอดรายการด้วย

2) ความมีประสิทธิภาพ การจัดและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงควรเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและผู้ฟังทั่วไปอย่างกว้างขวางครอบคลุมพื้นที่ รูปแบบและเนื้อหาของรายการสามารถสนองความต้องการของผู้ฟังส่วนใหญ่ มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพในการกระจายเสียง

3) ความเสมอภาค การจัดและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงต้องมีความเสมอภาค มีรายการสำหรับทุกกลุ่ม และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังเข้าถึง หรือมีส่วนร่วมในการจัดและการผลิตรายการ นอกจากจะมีรายการของคนส่วนใหญ่แล้วยังต้องให้ความสำคัญในคนกลุ่มน้อย ต่างเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรมด้วย

4) ความรับผิดชอบต่อสังคม การจัดและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงยังคงเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อผู้ฟังจำนวนมาก ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีสื่อใหม่เกิดขึ้นมามากมาย ซึ่งอิทธิพลของวิทยุที่มีต่อผู้ฟังที่เห็นได้ชัดเจน ได้แก่

- การใช้ภาษา ผู้ผลิตและผู้ดำเนินรายการต้องมีความระมัดระวังในการใช้ภาษาให้ถูกต้อง เพื่อไม่ให้เกิดการเลียนแบบในทางที่ผิด เช่น กลุ่มผู้ฟังที่เป็นเด็ก อาจจดจำและนำไปใช้จนทำให้เกิดความเข้าใจผิดในการสื่อสารได้ ที่สำคัญจะต้องใช้ภาษาที่เหมาะสมและคำพูดที่สุภาพ ไม่พูดสองแง่สองง่าม ส่อเสียด เสียดสี รวมถึงคำทอ ใสร้ายป้ายสี และบิดเบือน

- การใช้วิทยุกระจายเสียงเป็นเครื่องมือในการสร้างกระแสสังคม ตามที่ผู้ดำเนินรายการต้องการให้เกิดขึ้น เช่น การเผยแพร่ข่าวลือ การปลุกฝังความรู้สึกรุนแรง การปลุกระดมให้เกิดความแตกแยกในสังคม

ศุมน อยู่สิน (2556: 31-32) ได้กล่าวถึงการวางแผนการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงไว้ว่า อาจสามารถจำแนกได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับสถานี และระดับตัวรายการ เพื่อวางแผนการจัดรายการว่าจะเป็นไปในลักษณะใดก่อนไปสู่ขั้นตอนการผลิตต่อไป โดยการวางแผนการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง มี 2 ระดับ ดังนี้

การวางแผนการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง อาจสามารถจำแนกได้เป็น 2 ระดับ คือ

1) ระดับสถานี คือ การวางแผนในภาพรวม ว่า

- (1) จะมีรายการใดบ้างในเวลาทั้งหมด
- (2) แต่ละรายการจะเสนอเวลาใด
- (3) วัตถุประสงค์ของการจัดแต่ละรายการ เพื่ออะไร

จากนั้น จึงมีการจัดวางผังรายการเพื่อวางตารางออกอากาศ

2) ระดับตัวรายการ เมื่อรู้เวลาและรายการที่จะจัดแล้ว จะต้องมีการนำไปวางแผนว่า รายการจะเป็นไปในลักษณะใด เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการผลิตและสิ้นสุดที่แผนปฏิบัติการ

วิธีการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง

1) วางแผนจัดผังไว้ก่อนว่า เดือนหนึ่งๆ วันหนึ่งๆ จะให้รายการไหนออกอากาศช่วงไหน ความยาวเท่าใด เมื่อวางแผนแล้วจึงมีผู้นำไปผลิต

2) ผู้ผลิตรายการ ดำเนินการผลิตก่อน แล้วจึงนำมาจัดตามลำดับเวลาที่เหมาะสมกับรายการและความสนใจของผู้ฟัง

3) จัดลำดับตัวรายการนำไปผลิตเป็นรายการ เช่น เรียงตามลำดับเวลาก่อน-หลัง จัดรายการแบบสลับที่

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง

1) วัตถุประสงค์ในการเสนอรายการ ต้องรู้ว่า

- (1) จะเสนอเนื้อหาอะไร
- (2) จะเสนอเพื่อใคร (ต้องรู้จักลักษณะพื้นฐานของผู้ฟัง)
- (3) ต้องการให้อะไรแก่ผู้ฟัง

2) เนื้อหารายการ ต้องคำนึงถึง

- (1) ประเด็นของเรื่อง ว่ามีความเหมาะสม สอดคล้องหรือไม่

- (2) ความยากง่ายของเนื้อหา
 - (3) ความสั้น-ยาวของเนื้อหา
- 3) ประเภท รูปแบบของรายการ และอารมณ์ของรายการ (ธรรมชาติของรายการประเภทนั้น)

ศุมน อยู่สิน (2556: 32-33) ได้กล่าวถึงหลักการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงไว้ว่า อาจสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ หลักการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงโดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมาย หลักการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงโดยคำนึงถึงเนื้อหา และหลักการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงโดยคำนึงถึงวิธีการนำเสนอ โดยมีรายละเอียดของหลักการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงแบ่งตามประเภทต่างๆ ดังนี้

หลักการจัดรายการโดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมาย

- 1) วางแผนกำหนดกลุ่มเป้าหมาย
- 2) รวบรวมความสนใจและความต้องการของผู้ฟัง
- 3) กำหนดวัตถุประสงค์ของรายการ
- 4) กำหนดเนื้อหารายการ
- 5) กำหนดวิธีการนำเสนอ (ภาษา ความยาว)
- 6) กำหนดเวลาในการนำเสนอรายการ
- 7) กำหนดวิธีการแสดง feedback ของผู้ฟัง

หลักการจัดรายการโดยคำนึงถึงเนื้อหา

เนื้อหาเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการจัดรายการ และมีผลต่อประสิทธิภาพของรายการ โดยปกติเนื้อหารายการ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เนื้อหารายการสำหรับผู้ฟังทั่วไป และเนื้อหารายการสำหรับผู้ฟังเฉพาะกลุ่ม

การบรรจุเนื้อหาลงในรายการ ต้องพิจารณาการกำหนดเนื้อหาว่าจะนำเนื้อหาใดมาบรรจุ จะหาเนื้อหาจากที่ไหน และจะเลือกเนื้อหาในปริมาณมากน้อยแค่ไหนมาบรรจุ

หลักการจัดรายการโดยคำนึงถึงวิธีการนำเสนอ

การนำเสนอรายการ คือ การนำเนื้อเรื่องที่เตรียมไว้ผ่านไปให้ผู้ฟัง

องค์ประกอบของการเสนอรายการ ประกอบด้วย

- ผู้ดำเนินรายการ
- ภาษาพูด
- ลีลาการพูด
- เพลงและเสียงประกอบรายการ

- ความหลากหลายของรายการ
- เอกภาพของรายการ
- อารมณ์ของรายการ

สิ่งเหล่านี้ สำคัญในการกำหนดคุณภาพของความชวนฟังของรายการ โดยนักจัดรายการต้องวางแผนเลือกใช้อุปกรณ์ประกอบให้เหมาะสม

2.5 การวางผังรายการ

การวางผังรายการเป็นการนำเวลาการออกอากาศมาจัดแบ่ง เพื่อบรรจุรายการต่างๆ ลงไป

หนึ่งทฤษฎี ขอผลกลาง (2550: 11-13) ได้กล่าวไว้ว่า การแบ่งสรรเวลาใน 1 วัน ออกเป็นช่วงเวลา จะทำให้ง่ายต่อผู้จัดรายการในการจัดผังรายการ โดยปัจจัยที่ควรคำนึงถึงในการแบ่งเวลา ต้องพิจารณาองค์ประกอบต่อไปนี้

1) ผู้ฟัง

การแบ่งเวลาในการกระจายเสียง ต้องคำนึงถึงวัย เพศ การศึกษา และอาชีพของผู้ฟังว่าคนกลุ่มใดพร้อมจะฟังรายการเวลาใด เพื่อจัดเวลาให้สอดคล้องกันให้มากที่สุด เช่น

(1) วัยเด็ก มักฟังวิทยุช่วงเย็น และฟังไม่เกิน 30 นาที หากเป็นวันหยุดหรือสุดสัปดาห์ อาจฟังได้ประมาณ 30-60 นาที

(2) แม่บ้าน ฟังวิทยุได้ทั้งวัน แต่ช่วงเวลาที่นิยมฟังมากที่สุด คือ ช่วงบ่าย

2) สภาพแวดล้อม เช่น ดินฟ้าอากาศ ลักษณะการจราจร ท่าเลที่ตั้งของสถานีวิทยุกระจายเสียง

3) นโยบายหรือกฎระเบียบต่างๆ ทั้งนโยบายของรัฐ และระเบียบของทางสถานีวิทยุกระจายเสียง

โดยปกติ สถานีวิทยุกระจายเสียงทั่วไปจะจัดแบ่งเวลาไว้เป็น 3 ภาค คือ

1) ภาคเช้า (morning programmes) เวลา 05.00-12.00 น.

รายการภาคเช้าสามารถจำแนกได้เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 เวลา 05.00-09.00 น. รายการที่นำเสนอในช่วงนี้ควรมุ่งให้ผู้ฟังตื่นตัว กระฉับกระเฉง เตรียมพร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจประจำวัน รายการที่นำเสนอในช่วงนี้ ควรนำเสนอรายการที่นำเสนอเนื้อหาที่ฉับไว มีชีวิตชีวา เร้าใจ ทั้งในด้านรูปลักษณะของรายการ วิธีการนำเสนอ และตัวผู้ดำเนินรายการ

ช่วงที่ 2 09.00-12.00 น. ผู้ฟังกลุ่มหลักมักเป็นแม่บ้าน มักฟังรายการไปพร้อมกับทำกิจกรรมอื่นประกอบรายการในช่วงนี้จึงควรเสนอรายการแนะนำการจับจ่ายซื้อของ หรือการบ้านการเรือน ควรเป็นรายการที่ดำเนินไปตลอดช่วง ไม่ควรมีรายการอื่นมาคั่น

2) ภาคกลางวัน (afternoon programme)

อยู่ในช่วงระหว่าง 12.00-18.00 น. กลุ่มเป้าหมายจะมีหลากหลาย เช่น แม่บ้าน พ่อค้าแม่ค้า ซึ่งต้องการการผ่อนคลายจากงานในช่วงเช้า ลักษณะของรายการ ควรเป็นรายการเพลง รายการละครวิทยุ รายการสนทนา (กีฬา อาหาร สุขภาพ)

3) ภาคค่ำ (evening programmes)

อยู่ในช่วงเวลา 18.00-02.00 น. ลักษณะรายการมักเป็นรายการเพลง การวิเคราะห์ วิเคราะห์ข่าวที่เกิดขึ้นภายในวันนั้น

ลักษณะของผังรายการ

การวางผังรายการ อาจทำได้ 2 ลักษณะ คือ

1) programme across the board เป็นการติดตามแนวระดับ คือ รายการเหมือนกัน

ทุกวัน

วันเวลา	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
6.00-6.05น.							
6.05-.....							
.....							

2) daily programme log ตารางกระจายเสียงประจำวัน เหมาะกับรายการที่ไม่เหมือนกันทุกวัน และเป็นการบอกให้ทราบชื่อผู้จัดรายการด้วย

องค์ประกอบของผังรายการวิทยุกระจายเสียง

- (1) วัน เวลาออกอากาศ
- (2) ชื่อผู้รับผิดชอบ
- (3) แหล่งรายการ (source)
 - รายการสด ออกอากาศจากห้องส่ง
 - เทป
 - ถ่ายทอดจากเครือข่าย
 - ถ่ายทอดจากสถานที่จริง
- (4) ชื่อของบริษัทโฆษณาและสินค้าที่จะลงโฆษณา (spot)

หลักการวางผังรายการวิทยุกระจายเสียง

การจัดวางรายการในช่วงเวลาต่างๆ สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ

- 1) ผู้ฟัง
- 2) ระบบการกระจายเสียง
- 3) ตัวสินค้าหรือบริหารโฆษณา
- 4) สถานีคู่แข่ง
- 5) การเรียงลำดับรายการ ข้อควรคำนึงของการเรียงลำดับรายการวิทยุ ได้แก่
 - รายการเด็ก ควรอยู่คู่กับรายการผู้ใหญ่
 - ควรหลีกเลี่ยงการจัดรายการที่มีผู้ฟังน้อยอยู่ระหว่างรายการที่มีผู้ฟังมาก
- 6) สัดส่วนของรายการ

กฎหมาย กำหนดสัดส่วนรายการ ดังนี้

 - ข่าว ความรู้ ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 25
 - บันเทิง ไม่เกิน ร้อยละ 25
 - โฆษณาและบริการธุรกิจ ไม่เกินร้อยละ 17
- 7) ลักษณะของสถานี
 - สถานีของรัฐ เน้นประโยชน์สาธารณะ
 - เอกชน เน้นธุรกิจ

หนึ่งทศวรรษ ขอบผลกลาง (2550: 21) ได้กล่าวไว้ว่า การปรับผังรายการจากสัญญาณแห่งการปรับผัง โดยความนิยม (rating) คือ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ต้องพิจารณาว่าควรมีการปรับผังรายการหรือไม่ สาเหตุที่ทำให้รายการวิทยุรายการใด หรือสถานีวิทยุแห่งใด Rating ลดลง อาจเนื่องมาจากเนื้อหารายการ เช่น นำเสนอข่าวมากเกินไป นักจัดรายการพูดมากเกินไป ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ง่าย แต่หากมาจากคุณสมบัติของนักจัดรายการ หรือเจ้าของรายการ อาจปรับเปลี่ยนได้ยากกว่า

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดผังรายการ

1) ปัจจัยภายนอก

(1) Direct feedback การวัดความนิยม ดูจากจดหมายที่เข้ามา โทรศัพท์ขอเพลง แนะนำรายการ

(2) ระเบียบข้อบังคับของ กกช.

(3) ผลการวิจัย / ผลสำรวจ rating

(4) แหล่งที่มาของรายการปัจจุบันในทางปฏิบัติ ที่มาของรายการวิทยุกระจายเสียงจะมาจาก

ก. บริษัทที่ซื้อเวลาของสถานีมาจัดรายการ
 ข. จากการถ่ายทอดจากเครือข่าย
 ค. จากเจ้าหน้าที่ของสถานี (เวลาเป็นของสถานี หรือบริษัทที่ซื้อเวลาแล้วจ้างเจ้าหน้าที่ของสถานีจัด)

ง. จากแหล่งผลิตรายการ (syndicator) คือ ผลิตจากแหล่งอื่นแล้วมาออกอากาศในช่วงนั้น เช่น กรมป่าไม้ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือหากเป็นต่างประเทศ จะมีบริษัทรับจ้างผลิตรายการวิทยุโดยเฉพาะ

(5) ปัจจัยทางสังคม เช่น ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ
 (6) การตลาด ลักษณะการแข่งขัน ทั้งด้านสปอนเซอร์ สถานีวิทยุคู่แข่ง
 (7) สื่อคู่แข่ง ทั้งที่เป็นสื่อประเภทเดียวกัน เช่น สถานีวิทยุแห่งอื่น หรือสื่อประเภทอื่น เช่น โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2) ปัจจัยภายใน

(1) งบประมาณ
 (2) นโยบาย ระบบของสถานี
 (3) ตัวผู้จัดรายการ (ความพร้อม ความตั้งใจ การหาข้อมูล ความคิดสร้างสรรค์)

(4) บุคลากรที่เกี่ยวข้อง (เช่น ช่างเทคนิค ฝ่ายข้อมูล)
 (5) วัสดุอุปกรณ์
 (6) คุณภาพของเครื่องมือ
 (7) ประสิทธิภาพของเครื่องส่ง

การจัดและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงทางสถานีวิทยุกระจายเสียงที่ภาครัฐดำเนินงานเอง

ลักษณะ คล้ายแก้ว (2556: 2-5) ได้กล่าวถึงสภาพการจัดและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงทางสถานีวิทยุกระจายเสียงที่ภาครัฐดำเนินงานเองไว้ว่า แนวทางการจัดและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงโดยทั่วไปจะสอดคล้องกับเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุกระจายเสียง ซึ่งตามหลักสากลมีการจำแนกประเภทตามคุณลักษณะที่แตกต่างกัน บ้างก็พิจารณาจากเทคโนโลยีการออกอากาศ จากพื้นที่ครอบคลุมรัศมีการกระจายเสียง หรือตามลักษณะ

อุตสาหกรรม ทั้งนี้ การจำแนกประเภทสถานีวิทยุกระจายเสียงสามารถจำแนกตามวัตถุประสงค์และลักษณะการดำเนินงาน ที่แบ่งได้เป็น 3 ประเภท (Sabine Fratzke, 2008) ได้แก่

1) สถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อบริการสาธารณะ (Public Service Radio)

สถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อบริการสาธารณะ (Public Service Radio) เป็นสถานีที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานที่เป็นอิสระ ปราศจากการแทรกแซงของรัฐบาล หรือองค์กรเอกชนอื่นๆ การจัดและการผลิตรายการเพื่อสนองตอบความสนใจ ความต้องการและประโยชน์ของสาธารณชนทั่วไป สถานีวิทยุกระจายเสียงประเภทนี้จึงมีรัศมีการออกอากาศครอบคลุมพื้นที่ในวงกว้าง รายการส่วนใหญ่มุ่งให้ข้อมูล ข่าวสาร สาระความรู้มากกว่าความบันเทิง สถานีฯ มีรายได้จากการสนับสนุนโดยสาธารณชน หรือจากภาษีเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงที่จัดเก็บจากประชาชน เช่น สถานีวิทยุฯ PBS ของสหรัฐอเมริกา สถานีวิทยุฯ ABC ของออสเตรเลีย สถานีวิทยุฯ NHK ของญี่ปุ่น เป็นต้น

สำหรับสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว FM. 105 MHz ถือเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อบริการสาธารณะ อีกแห่งหนึ่ง โดยมีการดำเนินงานภายใต้การควบคุมของหน่วยงานราชการระดับกรม คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ แต่ด้วยวัตถุประสงค์การก่อตั้งของสถานีที่ให้จัดสรรคลื่นความถี่นี้ขึ้นมาเพื่อให้เป็นสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัวโดยเฉพาะ จึงทำให้การดำเนินงานของบุคลากรเจ้าหน้าที่รวมทั้งการบริหารจัดการรายการของทางสถานีนั้นต้องดำเนินงานโดยพิจารณาควบคู่ไปกับการสนองนโยบายของผู้บริหาร และวัตถุประสงค์ของทางสถานี ในขณะที่รายได้ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอิสระ คือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ หรือ สสส. ซึ่งมีภารกิจที่คล้ายคลึงกันในการเป็นหน่วยงานเพื่อสนองตอบความสนใจ ความต้องการ และประโยชน์ของสาธารณชนทั่วไป โดยเน้นเป้าหมายที่เป็นเด็ก เยาวชน และครอบครัว เป็นหลัก ทำให้รายการส่วนใหญ่มุ่งให้ข้อมูล ข่าวสาร สาระความรู้มากกว่าความบันเทิง

สถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว FM. 105 MHz มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- เพื่อพัฒนาให้เกิดสถานีวิทยุคุณภาพที่ดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง อันจะเป็นต้นแบบสำหรับสถานีวิทยุสาธารณะแห่งประเทศไทยต่อไปในอนาคต
- เพื่อเปิดพื้นที่สาธารณะและสร้างการมีส่วนร่วม ที่ประชาชนจากทุกภาคส่วนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการส่งเสริมสุขภาพให้เด็ก เยาวชนและครอบครัว
- เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สิ่งที่ดีกว่าอย่างมีส่วนร่วม โดยการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม วิถีคิด ทักษะ

การใช้ชีวิต และความสามารถในการจัดการปัญหาได้อย่างเหมาะสมให้แก่เด็ก เยาวชน และครอบครัว

2) สถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการค้า (Commercial Radio)

สถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการค้า (Commercial Radio) เป็นสถานีฯ ที่ดำเนินงานเพื่อการค้าโดยองค์กรภาคเอกชนเป็นผู้ได้รับใบอนุญาต (License) ให้ประกอบกิจการ มุ่งแสวงหากำไรจากการจัดและการผลิตรายการวิทยุ รายได้ของสถานีมาจากการขายเวลาโฆษณาในรายการหรือการอุปถัมภ์ของผู้สนับสนุนรายการ

ตัวอย่างสถานีวิทยุ Cool fm สถานีวิทยุ Green wave สถานีวิทยุ Seed radio ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหน่วยงานที่เป็นบริษัทเอกชน

3) สถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อชุมชน (Community Radio)

สถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อชุมชน (Community Radio) เป็นสถานีฯ ที่ดำเนินงานโดยองค์กรภาคประชาชน หรือองค์กรสาธารณะที่ไม่มุ่งแสวงหากำไร มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนได้เข้าถึง มีส่วนร่วมในการจัดและการผลิตรายการ รวมถึงร่วมบริหารสถานีฯ การดำเนินงานจำคำนึงถึงความต้องการและประโยชน์ต่อชุมชน โดยคนในชุมชนเป็นหลัก สถานีฯ ประเภทนี้อาจหมายรวมถึงสถานีวิทยุกระจายเสียงที่ดำเนินงานภายในสถาบันการศึกษาได้เช่นกัน

ตัวอย่าง สถานีวิทยุกระจายเสียงชุมชนปากเกร็ด (สถานีครอบครัว Family Radio FM 93.75 MHz) จ.นนทบุรี สถานีวิทยุชุมชนเสียงประชาชน FM 88.75 MHz จ.สงขลา สถานีวิทยุชุมชนคนรักสุขภาพ FM 100.25 MHz จ.แพร่

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง

ลักษณะ คล้ายแก้ว (2556) ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงไว้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง มีอยู่ 4 ประการ ดังนี้

1) ปัจจัยด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่มีผลต่อการจัดและการผลิตรายการ

ปัจจัยด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม มีผลต่อการกำหนดโครงสร้างการกำกับดูแลสถานีวิทยุกระจายเสียง การผูกขาดของผู้ประกอบการธุรกิจวิทยุกระจายเสียง การกำหนดต้นทุนการดำเนินงานสถานี รายได้และสภาวะการแข่งขันของธุรกิจ อันมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของคนในสังคมในด้านสิทธิการสื่อสารที่ควรเปิดให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดและการผลิตรายการมากขึ้น

2) ปัจจัยด้านกฎหมายที่มีผลต่อการจัดและการผลิตรายการ

กฎหมายสำคัญที่มีผลต่อการจัดและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ประกอบด้วย กฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 47 พ.ศ. 2550 ว่าด้วยการตั้งองค์กรอิสระทำหน้าที่

จัดสรรคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียง เป็นที่มาของกฎหมายสำคัญคือ พรบ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 และ พรบ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551

3) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีการกระจายเสียงที่มีผลต่อการจัดและการผลิตรายการ

ปัจจัยด้านเทคโนโลยีการกระจายเสียงที่มีผลต่อการจัดและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง คือ การผสมผสานระหว่างการผลิตในระบบดิจิทัลกับการออกอากาศในระบบอนาล็อก ที่จะเปลี่ยนเป็นการออกอากาศระบบดิจิทัลทั้งหมดภายในปี 2556 รวมถึงการผนวกกันเข้ากับสื่อดิจิทัล

4) ปัจจัยด้านผู้ฟังรายการที่มีผลต่อการจัดและการผลิตรายการ

ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรผู้ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงที่มีผลต่อการจัดและการผลิตรายการเนื่องจากจำนวนผู้ฟังที่ลดลงและการเปลี่ยนช่องทางการรับฟัง โดยใช้สื่อดิจิทัลทั้งออนไลน์และโทรศัพท์เคลื่อนที่ ทำให้ผู้ฟังรายการสามารถเข้าถึงรายการได้โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องสถานี เวลา และโอกาส รวมถึงสามารถมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการจัดและการผลิตรายการได้ง่าย

กลยุทธ์การจัดรายการวิทยุกระจายเสียง

วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์และคนอื่นๆ (2548: 16-18) กล่าวว่า คำว่า กลยุทธ์ หรือ strategy มาจาก “Strategos” ในภาษากรีก ที่เกิดจากคำว่า “Stratos” ซึ่งหมายถึง “Army” หรือ กองทัพ ผสมกับคำว่า “Agein” ซึ่งหมายถึง “Lead” หรือ “นำหน้า” จึงทำให้นักวิชาการทางด้านการบริหารตีความหมายว่า “Leading the total organization” หรือการนำทางให้องค์กรโดยรวม ซึ่งมีนัยที่เชิงจุดมุ่งหมายและวิธีการว่า ต้องการอะไร ให้สำเร็จ และทำอย่างไร

ไบคาส ซี ซันยาล (Bikas C. Sanyal, 1999) ได้ให้ความหมายการวางแผนกลยุทธ์ว่าเป็นกระบวนการที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง ทั้งการวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นวงจร

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2552: 23) ให้ความหมายของคำว่า กลยุทธ์ ไว้ว่า หมายถึง กระบวนการในการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของธุรกิจในระยะสั้นและระยะยาว การสร้างหรือพัฒนาวิถีทางในทางปฏิบัติ ตลอดจนการระดมและจัดสรรทรัพยากรขององค์กรธุรกิจ เพื่อให้สามารถบรรลุถึงซึ่งเป้าหมายที่ได้ถูกกำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น หากพิจารณากลยุทธ์ตามความหมายนี้ ประกอบด้วยปัจจัย 2 ประการ ได้แก่ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะบรรลุถึง และการกำหนดแนวทางหรือวิธีการในทางปฏิบัติเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้สามารถบรรลุถึงซึ่งเป้าหมายที่ถูกกำหนดไว้ได้

อัฐิ กุ้งษ์ศักดิ์ (2553: 259) กล่าวว่า กลยุทธ์ที่สำคัญในการจัดรายการ ประการแรก คือ กลยุทธ์การจัดผังรายการที่มุ่งเน้นควบคุมการไหลของข่าวสารเพื่อให้เกิดการไหล เข้าและไหลผ่าน ซึ่งประกอบไปด้วย กลยุทธ์การจัดผังรายการแบบทำท่าย กลยุทธ์การจัดผังรายการ แบบช่วง และกลยุทธ์การจัดผังรายการแบบเฉียง ซึ่งพบว่ากลยุทธ์การจัดผังรายการแบบทำท่าย เป็น กลยุทธ์การจัดผังรายการที่มีประสิทธิภาพสูงสุด กลยุทธ์ที่สำคัญประการที่สอง คือ กลยุทธ์การ ส่งเสริมรายการ ประกอบด้วย การส่งเสริมรายการผ่านการออกอากาศ การส่งเสริมรายการผ่านสื่อ อินเทอร์เน็ต การส่งเสริมรายการผ่านการจัดกิจกรรม และการส่งเสริมรายการผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งนี้ ปัจจุบันในทางปฏิบัตินิยมผสมผสานการส่งเสริมรายการในแบบต่างๆ เข้าด้วยกันได้ในลักษณะการ สื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ

ศุมน อยู่สิน (2556) กลยุทธ์ หมายถึง วิธีการปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายและ ได้เปรียบคู่แข่ง การวางกลยุทธ์จะเกิดขึ้นหลังจากมีการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และภัยคุกคาม หรืออุปสรรค (วิเคราะห์ SWOT) ในกรอบ ระยะเวลาที่ต้องการ เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจว่าจะใช้วิธีการใด และใช้ทรัพยากรอย่างไร ให้บรรลุ เป้าหมายสูงสุด การจัดการและการผลิต รายการวิทยุกระจายเสียง ต้องมีการวางกลยุทธ์เพื่อให้สามารถแข่งขันกับสถานีอื่นได้ โดยมีการ กำหนดเป้าหมายของสถานีให้ชัดเจน มีการวิเคราะห์สถานการณ์ภายใน ซึ่งได้แก่การวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็งของสถานี เพื่อดูความพร้อมและศักยภาพ นอกจากนี้ยังต้องมีการวิเคราะห์ สถานการณ์ภายนอก เช่น ผู้ฟัง สภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เพื่อดูว่าการจัดการ และการผลิตรายการจะมีโอกาสเติบโต ในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร รวมทั้งวิเคราะห์ปัญหา ที่อาจมีผลกระทบต่อการทำงานของสถานี เพื่อหาทางแก้ไข และทำให้การจัดการและการผลิต รายการบรรลุเป้าหมายที่สถานีนั้นๆ กำหนดไว้

สรุปได้ว่า กลยุทธ์การจัดรายการวิทยุกระจายเสียง สามารถเป็นออกเป็น 4 ข้อ สำคัญ คือ กลยุทธ์การเลือกสรรรายการ กลยุทธ์การวางผังรายการ กลยุทธ์การส่งเสริมรายการ และ กลยุทธ์การประเมินรายการ ดังนี้

1) กลยุทธ์การเลือกสรรรายการ

การที่สถานีวิทยุกระจายเสียงจะตัดสินใจเลือกรายการใด รูปแบบใด เพื่อนำไปผลิตและบรรจุในผังรายการ จะต้องสอดคล้องกับนโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถานี สอดคล้อง กับความต้องการของผู้ฟัง เป็นรายการที่มีคุณภาพซึ่งหมายรวมถึงตั้งแต่ความคิดในการสร้างสรรค์ รายการ คุณภาพด้านเนื้อหา คุณภาพของผู้ดำเนินรายการและคุณภาพของเสียง เป็นรายการที่มีคุณค่าต่อสังคมไม่ขัดต่อศีลธรรม ไม่ผิดกฎหมายและจริยธรรม ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะ

สถานีภาคธุรกิจ ต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการลงทุนและผลกำไร นอกจากนี้ ยังเน้นกลยุทธ์ การมีจุดเด่นหรือมีความแตกต่างจากรายการของกลุ่มแข่งขัน

2) กลยุทธ์ในการวางผังรายการ

กลยุทธ์ในการวางผังรายการ อาจแบ่งออกได้เป็น 2 กลยุทธ์ใหญ่ๆ คือ กลยุทธ์การวางผังรายการในช่วงเวลาดีเยี่ยม (prime time) โดยบรรจุรายการเด่นๆ หรือรายการสำคัญไว้ในเวลานี้ เช่น รายการข่าว อยู่ในช่วงเวลา 07.00 น. 12.00 น. และเวลา 20.00 น. เป็นต้น ส่วนอีกกลยุทธ์หนึ่งคือ การวางผังรายการเพื่อแข่งขันกับสถานีอื่นมีหลายวิธี เช่น การจัดรายการประเภทเดียวกัน และเวลาเดียวกันกับสถานีอื่น (ปะทะโดยตรง) การจัดรายการที่มีความแตกต่างจากสถานีอื่นอย่างสิ้นเชิง (หลบเลี่ยง) หรือการจัดรายการที่เหมือนกันแต่เสนอก่อนเวลาของสถานีอื่นเล็กน้อย (ชิงเวลา) เป็นต้น

3) กลยุทธ์การส่งเสริมรายการ

กลยุทธ์การส่งเสริมรายการเป็นกลยุทธ์ในการกระตุ้นให้ผู้ฟังอยากฟังรายการ และกระตุ้นกลุ่มผู้โฆษณาสินค้าตัดสินใจซื้อสื่อวิทยุสำหรับโฆษณาสินค้า รายการที่มีการส่งเสริมคือ รายการใหม่ และรายการพิเศษ รวมถึงรายการประจำที่ออกอากาศเป็นเวลานาน ควรมีการส่งเสริมเพื่อกระตุ้นความสนใจให้สูงขึ้น ปัจจุบันการส่งเสริมรายการสามารถทำได้หลายช่องทางหรือใช้กลยุทธ์หลายรูปแบบ เช่น การผลิตสโปตส่งเสริมรายการทางสถานีวิทยุ (on air promotion) การส่งเสริมรายการผ่านอินเทอร์เน็ต (on line promotion) การส่งเสริมรายการผ่านสื่อกิจกรรม (on ground promotion) เช่น การจัดแสดงคอนเสิร์ตของดีเจ หรือผู้ดำเนินรายการ การช่วยเหลือสังคม ฯลฯ และการส่งเสริมรายการผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ (print promotion) เป็นต้น

4) กลยุทธ์การประเมินรายการ

กลยุทธ์การประเมินรายการ หมายถึง การวางแผนที่จะนำเอาข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับตัวรายการ (program) และผู้ฟัง (audience) รวมกับการใช้วิจารณ์จากผู้ประเมินมาใช้ในการตัดสินใจว่ารายการใดเป็นรายการที่มีคุณค่าหรือคุณภาพในระดับใด รายการใดได้รับความนิยมจากผู้ฟังมากน้อยเพียงใด สมควรมีการปรับปรุงรายการหรือเปลี่ยนผังรายการอย่างไร

การประเมินรายการแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การประเมินตัวรายการ และการประเมินผู้ฟัง ซึ่งทั้ง 2 ส่วนนี้ เป็นการประเมินจากข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งมีค่าเป็นตัวเลข เช่น จำนวนผู้ฟังรายการ จำนวนความถี่ของรายการที่ออกอากาศ เป็นต้น และจากการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น เนื้อหาของรายการ ลีลาการนำเสนอของผู้ดำเนินรายการ เป็นต้น

หนึ่งฤทัย ขอผลกลาง (2550: 15 – 16) ได้กล่าวถึงกลยุทธ์การจัดรายการวิทยุกระจายเสียง ไว้ว่า การกำหนดกลยุทธ์การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1) The clock หรือ wheel (การจัดสรรเนื้อหาในช่วงเวลาของรายการ)

การจัดรายการต้องมีลักษณะเป็นวงล้อเพื่อให้คนสามารถรู้และติดตามได้ เราต้องมีกำหนดเวลาที่แน่นอนในการจัดรายการต่างๆ ต่อไปนี้

(1) scheduling music รายการดนตรี ต้องติดตามความเคลื่อนไหวของเพลงใหม่ๆ ที่เป็นที่นิยมอยู่เสมอ เพราะเพลงจะตกยากได้ง่าย และไม่จำเป็นต้องเปิดเพลงใหม่ตลอดเวลา

(2) scheduling other program element คือ รายการข่าว รายงานอากาศ จราจร การแข่งขันกีฬา โฆษณา ต้องมีความแน่นอน เสนอให้ตรงเวลา

ข้อคิด

- เมื่อถึงช่วงเวลาจะต้องมีการเข้าเหย่ กระตุ้นผู้ฟังให้รอฟัง (tease)
- ควรกำหนดเวลาโฆษณาพร้อมๆ กับคู่แข่ง เพื่อมิให้คู่แข่งหนีโฆษณาจากรายการเพื่อไปฟังรายการจากสถานีอื่น
- ความถี่ จำนวน ตำแหน่งของโฆษณาคือสิ่งสำคัญ ต้องมีโฆษณาน้อยกว่าคู่แข่ง แต่ราคาค่าเช่าเวลาอาจต้องสูงกว่า มิเช่นนั้นอาจขาดทุนได้
- vibration in clocks ไม่มีอะไรแน่นอนในวิทยุ แต่ระวังอย่าเปลี่ยนบ่อยเกินไป เพราะอาจแสดงถึงความไม่มั่นคง และความสับสนของผู้ฟัง

2) dayparting กิจกรรมระหว่างวัน

ต้องจัดรายการให้เหมาะสมกับกิจกรรมระหว่างวันของผู้รับสาร ดังนี้

เช้า – ผู้ฟังต้องการรู้ว่า เมื่อคืนที่ผ่านมาเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นบ้าง เป็นช่วงที่สถานีต้องแข่งผู้ฟังมาให้ได้ รายการข่าวในช่วงนี้มักเป็นข่าวหนัก เพราะผู้ฟังต้องการข้อมูลเพื่อไปใช้พูดคุย ทำกิจกรรม นักจัดรายการจะพูดมากกว่าเปิดเพลง และรายการไม่ควรมีความยาวมากนัก เพราะผู้ฟังอาจเบื่อได้

กลางวัน – ผู้ฟังมักฟังพร้อมทำกิจกรรมอื่นไปด้วย รายการวิทยุเป็นเพียง background ดังนั้นเพลงจึงต้องเป็นจุดเด่นในรายการ การพูดคุยของนักจัดรายการจึงต้องน้อยลง เข้าสู่รูปแบบรายการที่มีสาระ หรือ phone-in programme

บ่าย – นักเรียนเริ่มกลับจากโรงเรียน เพลงที่จะเปิดในรายการควรเป็นเพลง pop จังหวะสนุกสนาน

เย็น – ผู้คนกลับจากทำงาน ต้องการผ่อนคลาย เริ่มเปิดรายการข่าวสารอีกครั้ง แต่เป็นข่าวเบากว่าช่วงเช้าเพราะคนต้องการการพักผ่อน คนหนุ่มสาวจะฟังวิทยุมากกว่าผู้ใหญ่ นักจัดรายการบางคนยึดหลักว่า รายการช่วงเช้าพูด 3 นาที แล้วคั่นด้วยการเปิดเพลง แต่รายการเย็น จะพูด 8 นาที แล้วจึงคั่นด้วยการเปิดเพลง 1 เพลง (เนื่องจากวิทยุเป็น background สำหรับการทำกิจกรรมอื่น)

3) launching การรายงานความคืบหน้าใหม่ๆ ของผังรายการ

สรุป การจัดรายการ คือ การวางแผน การเตรียมการของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนถึงขั้นการผลิตรายการ ดังนั้น การจัดรายการจึงเป็นกระบวนการซึ่งต้องมีการร่วมมือร่วมใจ ร่วมกระทำจากบุคคลหลายๆฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดผลที่ต้องการ คือ การให้รายการวิทยุกระจายเสียงของสถานีนั้นๆ เป็นที่น่าสนใจ เป็นที่น่าฟัง น่าชมที่สุดต่อผู้รับสาร โดยใช้กลยุทธ์ในการจัดรายการที่เป็นวิธีการทำให้สถานีวิทยุกระจายเสียงสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันกับสถานีอื่นมาใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ มีทางเลือกหลายทางหรือมีจุดเน้นหลายจุด การที่จะตัดสินใจเลือกใช้กลยุทธ์ใดนั้นขึ้นอยู่กับภาวะวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่สถานีวิทยุเผชิญอยู่ จากกลยุทธ์ที่มีอยู่ คือ กลยุทธ์การเลือกสรรรายการ กลยุทธ์การวางแผนผังรายการ กลยุทธ์การส่งเสริมรายการ และกลยุทธ์การประเมินรายการ

3. แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็ก เยาวชน

และครอบครัว

สื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อหนึ่งที่ต้องแข่งขันกับสื่ออื่นๆอีกมากมาย ทั้งในเรื่องของอัตราความนิยมของผู้ฟังรายการและเนื้อหารายการ รายการวิทยุเป็นสื่อที่ใช้สำหรับฟัง อาศัยจินตนาการสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้บริโภคที่เป็นวัยเด็กด้วยแล้ว รายการสำหรับเด็กยังเป็นโจทย์ยากสำหรับผู้ผลิตที่จะต้องมุ่งให้ความสำคัญในเนื้อหารายการและบทบาทในประสิทธิภาพและประโยชน์ของรายการที่มีต่อผู้ฟัง รวมทั้งการดึงดูดผู้ฟังให้สนใจและเปิดรับรายการได้อย่างต่อเนื่อง เพราะนอกจากเรื่องเนื้อหารายการแล้ว ยังมีเรื่องของการตลาดเข้ามาเกี่ยวข้องบีบบังคับให้เนื้อหาของรายการวิทยุสำหรับเด็กหดหายไปกลายเป็นพื้นที่ขนาดเล็กลงไปเรื่อยๆ

จากจำนวนรายการวิทยุของเด็กที่มีลดลงอย่างต่อเนื่อง สะท้อนถึงความจำเป็นที่ผู้ผลิตรายการประเภทดังกล่าว ซึ่งเป็นเพียงกลุ่มเล็กๆ นั้นจะต้องผนึกพลังให้เข้มแข็งมากขึ้นเพื่อร่วมกันสร้างสรรค์รายการที่มีคุณภาพให้คงอยู่อย่างเหนียวแน่น และขยายวงกว้างต่อไป โดยเป็นความร่วมมือในลักษณะการเกื้อกูลแบ่งปันกัน ทั้งเนื้อหา ข้อมูล หรือแม้แต่ชิ้นงานรายการที่อาจมีการ

แลกเปลี่ยนระหว่างกัน เพื่อให้รายการที่ดีมีคุณภาพมีโอกาสเข้าถึงผู้ฟังได้มากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการสร้างการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ให้มีโอกาสเข้าร่วมผลิตรายการวิทยุด้วย โดยการคำนึงถึงกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายเป็นหลัก

3.1 ความหมายของรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็ก

นิติกาญจน์ รัตนสิทธิ์ (2556: 97 – 98) ได้กล่าวถึงความหมายของรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็กตามช่วงวัยต่างๆ ไว้ดังนี้

รายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง รายการวิทยุที่มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายเด็ก อายุ 3-5 ปี โดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์ และรู้จักแยกแยะสิ่งถูกสิ่งผิด รวมทั้งทักษะการจัดการตัวเองในชีวิตประจำวัน

รายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็กพรีทีน หมายถึง รายการวิทยุที่มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายเด็ก อายุ 6-12 ปี โดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ รู้จักการออม และใฝ่หาความรู้

รายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็กวัยรุ่น หมายถึง รายการวิทยุที่มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายเด็ก อายุ 13-24 ปี โดยมีเนื้อหาที่มุ่งเน้นที่จะสร้างต้นทุนที่ดีให้กับเด็ก นอกจากนี้ในช่วงวัยนี้ควรสร้างค่านิยมทางเพศและค่านิยมทางสังคมให้กับเด็กด้วย

3.2 ความสำคัญของรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็ก

มรรยาท อัครจันทโชติ (2551: 1 – 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็กไว้ว่า สื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับเด็ก ตามหลักจิตวิทยาการรับสื่อของมนุษย์นั้น สื่อที่ให้ข้อมูลทางเสียงซึ่งต้องอาศัยการฟังเพียงอย่างเดียวสามารถกระตุ้นพัฒนาการทางความคิด รวมทั้งส่งเสริมจินตนาการได้ดีกว่าสื่ออื่นๆ ที่อาศัยทั้งการฟังและการดู อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลการรับฟังสื่อวิทยุกระจายเสียงเปรียบเทียบในรอบ 20 ปีของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กลับพบว่า เด็กวัย 6-14 ปี เป็นกลุ่มที่รับฟังสื่อวิทยุน้อยที่สุด โดยลดลงจากร้อยละ 41.9 ใน พ.ศ.2532 เหลือเพียงร้อยละ 12.7 ใน พ.ศ.2551 เหตุผลที่สำคัญประการหนึ่งคือ สถานีวิทยุมีจำนวนและสัดส่วนเวลาสำหรับรายการเด็กน้อยลง ดังผลสำรวจของมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ช่วงเดือนกันยายน-ธันวาคม 2550 ที่พบว่า สถานีวิทยุกระแสหลัก (ทั้ง FM และ AM) ในเขตกรุงเทพฯ มีสัดส่วนเวลาสำหรับรายการเด็กและเยาวชนเพียงร้อยละ 1.45 เท่านั้น

รายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็กที่ออกอากาศในสถานีวิทยุกระแสหลักเกือบทั้งหมด เป็นรายการที่ผลิตโดยภาครัฐที่เป็นเจ้าของคลื่นความถี่ และมีบุคลากรของสถานีเป็นผู้รับผิดชอบผลิตรายการ ส่วนในสถานีวิทยุท้องถิ่น ผู้ผลิตรายการสำหรับเด็กจะมีที่มาหลากหลาย เช่น กลุ่มเด็กอาสาสมัครในชุมชน ครู รวมถึงบุคลากรของสถานีด้วย อย่างไรก็ตาม จากการ

สอบถามข้อมูล พบว่า ยังมีผู้ผลิตรายการวิทยุสำหรับเด็กอีกมากที่อาจจะยังไม่เข้าใจศาสตร์และศิลป์ของการจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กมากนัก แต่มีความปรารถนาดีที่ต้องการจะผลิตรายการเพื่อเด็ก หรือใช้รายการวิทยุเพื่อสื่อสารกับเพื่อนวัยเดียวกัน

3.3 ลักษณะของรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็ก

ความแตกต่างของรายการวิทยุกระจายเสียงทั่วไปกับรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว มีดังนี้

นริศกาญจน์ รัตนสิทธิ์ (2556: 101 – 110) ได้กล่าวถึงความแตกต่างของรายการวิทยุทั่วไปกับรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัวไว้ว่า ความแตกต่างของรายการวิทยุทั่วไปกับรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว มีข้อแตกต่างกันอยู่หลายประการ ดังนี้

ความแตกต่างของรายการวิทยุกระจายเสียงทั่วไปกับรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

รายการวิทยุกระจายเสียงทั่วไป	รายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็กและครอบครัว
<ul style="list-style-type: none"> ● กลุ่มเป้าหมายไม่ชัดเจน ● เนื้อหาทั่วไป ● เพื่อความบันเทิง ● เพื่อความรู้ทั่วไป ● เปิดสายพูดคุยทั่วไป ● เปิดเพลงตามคำขอ ● รู้ข้อมูลเพลง เพลงใคร ออกเมื่อใด ● พูดสบายๆ ● ทำตัวตามสบาย ● หากรายการคิดแล้วไม่เปลี่ยนแปลง ● ได้รับความนิยม (ผลสำเร็จ) ● คำแทนตัวเอง ผม / ดิฉัน ● พูดสอน พูดไปเรื่อยๆ (สำหรับบางรายการ คล้ายการพูดบ่น) ● คำถามแบบทั่วไป 	<ul style="list-style-type: none"> ● กลุ่มเป้าหมายชัดเจนตามวงจรชีวิต ● เนื้อหาตามกลุ่มเป้าหมาย ● เพื่อการเปลี่ยนแปลงไปในสิ่งที่ดี ● เพื่อการเรียนรู้ของผู้ฟัง ● ตั้งประเด็นเปิดสายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ● เปิดเพลงสร้างสุข และเรียนรู้จากเนื้อเพลง ● รอบรู้เนื้อหาและความหมายของเพลง ● ระมัดระวังทุกคำพูดเพราะอาจกระทบต่อผู้ฟัง ● วางตัวให้เหมาะสมตามรูปแบบรายการ ● ปรับเปลี่ยนและพัฒนารายการอย่างต่อเนื่อง ● ผลสำเร็จเกิดจากการประเมินคุณภาพรายการ ● คำแทนตัวเองที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ● ชวนคิด ชวนคุย ● คำถามแบบหวังผล หรือมีวัตถุประสงค์

วัยเด็ก เป็นวัยที่ต้องอยู่กับครอบครัว มีความสัมพันธ์กับครอบครัวที่ใกล้ชิดมากกว่าในวัยอื่นๆ โดยเป็นไปในลักษณะของการปกครองระดับสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นพื้นฐานเริ่มต้นในการใช้ชีวิตต่อไปในสังคม จึงไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าครอบครัวมีความสำคัญและใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ดังนั้น สถานีวิทยุกระจายเสียงจึงจำเป็นที่จะต้องเสนอรายการวิทยุเพื่อครอบครัวควบคู่ไปกับรายการวิทยุเพื่อเด็กด้วย เพื่อให้เด็กและครอบครัวมีช่องทางในการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และสามารถเพิ่มโอกาสในการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างเด็กกับครอบครัวได้อีกวิธีหนึ่งด้วย

นิติกาญจน์ รัตนสิทธิ์ (2556: 97 – 98) ได้กล่าวถึงความหมายของรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับครอบครัวไว้ดังนี้

รายการวิทยุเพื่อครอบครัว หมายถึง รายการวิทยุที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ทำให้ครอบครัวอบอุ่น และเข้มแข็ง กระตุ้นการทำหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว และร่วมทำหน้าที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ในด้านสุขภาวะที่ดีของครอบครัว

รายการวิทยุเพื่อครอบครัว ควรมีลักษณะของการดำเนินรายการที่คำนึงถึงสัมพันธ์ภาพที่ดีของครอบครัวเป็นหลัก และให้ความสำคัญกับสมาชิกทุกคนในครอบครัวอย่างทั่วถึง ดังต่อไปนี้

สัมพันธ์ภาพในครอบครัว ตามหลักการสร้าง 4 สุข คือ

- 1) สื่อสารดี มีการสื่อสารที่ดี พูดคุย ปรึกษาหารือกันในครอบครัว
- 2) มีเวลาร่วมกัน มีเวลาในการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ร่วมกัน
- 3) แบ่งปันใส่ใจ มีการแบ่งปัน ใ้ใจกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว
- 4) ห่วงใยสุขภาพ มีการห่วงใยดูแลกันเรื่องสุขภาพกายและใจ

บทบาทหน้าที่ในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวร่วมกันมีบทบาทหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตร และดูแลผู้สูงอายุ โดยปฏิบัติ ดังนี้

- 1) รับผิดชอบงานของตนเองและส่วนรวม
- 2) แบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน
- 3) มีการอบรมสั่งสอน ปลูกฝังสิ่งที่ดีงาม
- 4) เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่กัน
- 5) ปฏิบัติตามกฎ ข้อตกลงภายในครอบครัว

คุณสมบัติที่เหมาะสมของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กและครอบครัว

- 1) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระตือรือร้น สนใจสิ่งรอบตัว และใฝ่รู้อยู่เสมอ
- 2) มีความสามารถในการพูดอย่างเป็นกันเอง ออกเสียงภาษาไทย หรือภาษาถิ่นได้อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้อง และน่าฟัง

3) เข้าใจในกระบวนการผลิตรายการวิทยุเป็นอย่างดี
 4) มีความรู้ในเรื่องเพลงประกอบ เสียงประกอบ สามารถตัดสินใจได้ว่า เนื้อหาสาระอย่างไรเหมาะกับผู้ฟัง และเพลงประกอบ เสียงประกอบ ประเภทไหน เหมาะกับเนื้อหาเรื่องราวแบบใด

- 5) เข้าใจวิธีใช้อุปกรณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี
- 6) มีการเตรียมตัว และเป็นคนตรงต่อเวลาเสมอ
- 7) เป็นผู้มีไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรอบคอบและทันท่วงที
- 8) เป็นคนที่มีการลำดับความคิดและพูดจาไม่วกวน
- 9) เป็นผู้รับฟังที่ดี และใส่ใจมากกว่า

ข้อควรระวังในการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

- 1) การนำเสนอประเด็น หรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและครอบครัว ซึ่งบางประเด็นเป็นเรื่องละเอียดอ่อน
- 2) การปฏิบัติต่อผู้ฟัง หลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิของเด็ก หรือสิทธิส่วนบุคคล
- 3) ควรหากลุ่มผู้ฟังให้พบ เพื่อนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสม และตรงกลุ่มเป้าหมาย

3.4 กลยุทธ์การวางผังรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็กและเยาวชน

การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็ก ไม่ใช่จัดอะไรก็ได้ รูปแบบใดก็ได้ ถ้าเด็กเป็นกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายหลักย่อมต้องจัดรายการให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก การจัดรายการสำหรับเด็กจึงต้องมีกลยุทธ์ที่สำคัญเพื่อดึงดูดให้สนใจฟัง

นัฏฐา เอื้อภราดร (2545) กล่าวว่า เด็กอายุ 3 – 12 ปี มีทัศนคติชื่นชอบรายการเพลงมากที่สุด และเด็กกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ได้มีโอกาสเปิดรับฟังรายการวิทยุเพียงนานๆ ครั้งเท่านั้น ในส่วนของผู้ดำเนินรายการ นักจัดรายการ หรือ ดีเจ นั้น นับเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลให้ผู้ฟังติดตามรายการวิทยุอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ รายการวิทยุสำหรับเด็กที่มีอายุ 3-12 ปี นั้น นักจัดรายการมักใช้สรรพนามเรียกชื่อแทนตนเองและผู้ฟังโดยการนับญาติกัน เช่น ใช้สรรพนามเรียกตัวเองเพื่อแสดงวิวุฒิที่สูงกว่าผู้ฟัง ได้แก่ คำว่า “พี่” “ป้า” “คุณยาย” “คุณลุง” ซึ่งเป็นการแสดงถึงความเป็นบุคคลใกล้ชิดกับเด็ก เพื่อให้เด็กผู้ฟังเกิดความสนิทสนมคุ้นเคย และมักใช้ภาษาสนทนาที่แสดง ความห่วงใย เป็นมิตร รวมทั้งมีกลวิธีสร้างความสนุกสนานด้วยการพูดคุยหยอกส้อกันในเชิงตลก ขบขัน มีการเล่น โทณเสียงในกรณีที่สร้างความตื้นเต้นหรือเน้นเนื้อหาที่สำคัญ อีกทั้งยังใช้เสียงหัวเราะเพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกสนุกไปด้วย

รายการวิทยุสำหรับเด็ก ควรเป็นรายการที่ไม่เน้นเนื้อหาบันเทิงมากเกินไป และควรเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกถึงความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ และมีส่วนร่วมแสดงความ

คิดเห็นในรายการ โดยนำเสนอด้วยรูปแบบที่สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ มีจุดเด่น ดึงดูดความสนใจที่ให้ทั้งสาระและความบันเทิงควบคู่กันไป เพราะสื่อวิทยุเป็นสื่อที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กในทุกวัยที่ต้องการเจริญเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในเรื่องของร่างกายและสติปัญญา สื่อวิทยุจึงเหมาะอย่างยิ่งสำหรับเด็ก ซึ่งตามหลักจิตวิทยาการรับสื่อของมนุษย์นั้น สื่อวิทยุเป็นสื่อที่ให้ข้อมูลทางเสียงซึ่งต้องอาศัยการฟังเพียงอย่างเดียว จึงสามารถช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางความคิด รวมทั้งส่งเสริมจินตนาการได้ดีกว่าสื่ออื่นๆ ในขณะที่เป็นสื่อที่มีกลุ่มเป้าหมายชัดเจน จึงต้องนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมและตรงกลุ่มเป้าหมายนั้นๆ จึงมีความละเอียดอ่อนและถูกกระทบได้ง่าย ดังนั้นต้องระมัดระวังในทุกกระบวนการผลิตสื่อประเภทนี้มากกว่าสื่ออื่นๆ โดยเฉพาะในด้านเนื้อหา รายการและผู้ดำเนินรายการ

จุมพล รอดคำดี (2552) กล่าวว่า การจัดทำรายการวิทยุ ควรคำนึงถึงความต้องการของผู้ฟังเป็นหลัก ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์หนึ่งเพื่อการจัดรายการและผลิตรายการวิทยุ โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายอย่างแท้จริง

สื่อวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางผังรายการวิทยุสำหรับเด็กไว้เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการสร้างการรับรู้และติดตามฟังรายการ เพื่อให้เกิดผลเชิงบวกในการเข้าถึงและการเปิดรับข่าวสารการส่งเสริมรายการของกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายได้หลากหลายช่องทางมากขึ้นและลดโอกาสในการเกิดช่องว่างของข้อมูลข่าวสารรายการ (Information Gap) ของผู้ฟังได้

นิธิกาญจน์ รัตนสิทธิ์ (2556: 99 – 100) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดและผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดนโยบายการจัดและผลิตรายการอย่างชัดเจน

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายของรายการ โดยจำแนกดังนี้

- กลุ่มเด็กเล็ก 3 – 6 ปี

- กลุ่มระดับประถมศึกษา

- กลุ่มระดับมัธยมศึกษา

- กลุ่มระดับอุดมศึกษา

- กลุ่มพ่อแม่ที่เตรียมมีบุตร มีบุตรวัยเด็ก และมีบุตรวัยรุ่น

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดเนื้อหาสาระ (Content) ที่มุ่งเผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 4 วางแผนการผลิตรายการ ประกอบด้วย การกำหนดรูปแบบรายการ นักจัดรายการ และช่วงเวลาออกอากาศให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 5 วางแผนการประชาสัมพันธ์รายการ ทั้งก่อนและหลังช่วงเวลา

ออกอากาศ

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลรายการเป็นระยะเพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงรายการ

ขั้นตอนที่ 7 จัดกิจกรรมพิเศษ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มเป้าหมาย

ในการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็ก จะต้องคำนึงถึงอายุของกลุ่มผู้ฟังเป็นหลักด้วย

จุมพล รอดคำดี (2552: 79-82) กล่าวว่า การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็กมีเกณฑ์ชี้วัดคุณภาพรายการวิทยุสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยนักวิชาการโครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพรายการวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัวที่แบ่งตามวงจรชีวิตของเด็กที่มีอายุแตกต่างกัน ดังนี้

เกณฑ์ชี้วัดคุณภาพรายการวิทยุสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยนักวิชาการโครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพรายการวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว (คู่มือจัดรายการวิทยุเพื่อเด็ก โดยชมรมวิทยุเด็ก มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว, 2552)

วงจรชีวิตในเด็ก อายุ 2 – 6 ปี

เด็กในวัยนี้มีพัฒนาการ คือ

- มีพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก เช่น ดัดกระดูก ผูกเชือกกรองเท้า
- ด้านภาษาและจินตนาการ

เนื้อหารายการที่ควรนำเสนอ คือ

- ควรได้รับการส่งเสริมด้านการควบคุมอารมณ์และการรู้ถูกผิด
- เนื้อหาที่ได้รับคือ ตัวเรา ครอบครัว โรงเรียน บุคคลต่างๆ วันสำคัญ ธรรมชาติรอบตัว และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว
- การพูดคุยกับเด็กควรพูดด้วยเสียงชัดเจน ใช้ภาษาไทยที่เหมาะสมกับวัยและอาจ

ใช้คำพูดแสดงการยกย่อง

ลักษณะของรายการวิทยุที่อยู่ในความสนใจของเด็กในวัยนี้ คือ

- ฟังรายการจากคำแนะนำของพ่อแม่
- รายการเกี่ยวกับดนตรี นิทาน นิยาย ในลักษณะที่ส่งเสริมจินตนาการ
- รายการมีความยาวไม่มากนัก

ช่วงเวลาในการฟังรายการของเด็กในวัยนี้ คือ

- มักฟังรายการเมื่ออยู่ในรถ โดยพ่อแม่เป็นคนเลือกเปิด

วจนรชวีต อายุ 7 – 12 ปี

เด็กในวัยนี้มืพัฒนาการ คือ

- สมองมืการพัฒนาในส่วนที่เก็วข้องกัการประสานหน้าทีต่างๆ เข้าด้วยกััน
 - มืทักษะด้านคณิตศาสตร์ การใช้เหตุผล ดนตรี และศิลปะ
- เนือหารายการที่ควรนำเสนอ คือ

- ควรด้รับการส่งเสริมการประหยัดและมืวินัย ใฝ่รู้
- ลักษณะของรายการวิทยุที่อยู่ในความสนใจของเด็กในวัยนี้ คือ

- ฟังรายการจากคำแนะนำของพ่อแม่
- ชื่นชอบรายการเพลงมากทีสุดแต่มีโอกาสเปิดรับฟังรายการวิทยุนานๆ ครั่ง
- ชื่นชอบเนือหาด้านการท่องเที่ยว สัตว์ ธรรมชาติ และกีฬา
- ไม่ชอบรายการแนวธรรมะ เนะแนวอาชีพ และสุขภาพอนามัย
- ฟังรายการทียาวกว่า 15 นาทีได้

ช่วงเวลาในการฟังรายการของเด็กในวัยนี้ คือ

- มักฟังรายการเมืออยู่ในรถโดยพ่อแม่เป็นคนเลือกเปิด

วจนรชวีต อายุ 13 – 18 ปี

เด็กในวัยนี้มืพัฒนาการ คือ

- มืพัฒนาการสมองส่วนหน้าสุดซึ่งเก็วข้องกัวิจารณญาณและการตัดสินใจ

ต่างๆ

- มืการเปลี่ยนแปลงระดับฮอร์โมนเพศ การแสวงหาความตื่นเต้น ตลอดจนความ

รุนแรง

- มืทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ และทักษะทางสังคม

เนือหารายการที่ควรนำเสนอ คือ

- ควรด้รับการส่งเสริมในด้านอัตลักษณ์ทางเพศ คือการรับรู้ในเรื่องเพศ และการแสดงออกด้านความสัมพันธ์ทีเหมาะสม

- ควรด้รับการส่งเสริมในด้านอัตลักษณ์ทางสังคม คือมีหลักในการดำเนินชีวิต

ลักษณะของรายการวิทยุที่อยู่ในความสนใจของเด็กในวัยนี้ คือ

- ชื่นชอบรายการเพลงไทย สากล
- บางส่วนฟังรายการข่าว กีฬา
- ไม่ค่อยได้ฟังเพลงลูกทุ่ง วิเคราะห์ข่าว ตอบปัญหา สารคดี สุขภาพ และ

ครอบครัว เด็ก สตรี ละคร บ้านและสวน และรายการเกษตร

- การนำเสนอประเด็นไม่ควรเป็นรายการสำหรับเด็ก
รายการที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่น คือ รายการที่ดีสำหรับผู้ใหญ่
ช่วงเวลาในการฟังรายการของเด็กในวัยนี้ คือ
- ช่วงเวลา 22.00 – 23.00 น.

วงจรชีวิต อายุ 19 – 25 ปี

เด็กในวัยนี้มีพัฒนาการ คือ

ต่างๆ

รุนแรง

แสดงออกด้านความสัมพันธ์ที่เหมาะสม

- มีพัฒนาการสมองส่วนหน้าสุดซึ่งเกี่ยวข้องกับวิจารณ์ญาณและการตัดสินใจ
- มีการเปลี่ยนแปลงระดับฮอร์โมนเพศ การแสวงหาความตื่นเต้น ตลอดจนความ
- มีทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ และทักษะทางสังคม
- อาหารรายการที่ควรนำเสนอ คือ
- ควรได้รับการส่งเสริมในด้านอัตลักษณ์ทางเพศ คือการรับรู้ในเรื่องเพศ และการแสดงออกด้านความสัมพันธ์ที่เหมาะสม
- ควรได้รับการส่งเสริมในด้านอัตลักษณ์ทางสังคม คือมีหลักในการดำเนินชีวิต
- ลักษณะของรายการวิทยุที่อยู่ในความสนใจ ของเด็กในวัยนี้ คือ
- ชื่นชอบรายการเพลงไทย สากล บางส่วนฟังวิเคราะห์ข่าว / กีฬา
- สนใจเกร็ดความรู้ด้านแฟชั่น เรื่องใกล้ตัว กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม
- เสนอสาระสั้นๆ โดยให้นักจัดรายการพูดแทรกในรายการ
- ชื่นชอบนักจัดรายการที่มีน้ำเสียงเป็นเอกลักษณ์ พูดโดนใจ เป็นกันเอง
- มักเลือกฟังรายการวิทยุเมื่อรู้สึกเบื่อ หงุดหงิด ไม่สบายใจ เหงา และมีเวลาว่าง
- ช่วงเวลาในการฟังรายการของเด็กในวัยนี้ คือ
- 10.00 – 11.00 น.
- 14.00 – 15.00 น.
- 23.00 – 24.00 น.

3.5 จริยธรรมในการจัดรายการวิทยุเพื่อเด็กและครอบครัว

นริทาญจน์ รัตนสิทธิ์ (2556: 99) ได้กล่าวถึงจริยธรรมของวิชาชีพนักจัดรายการวิทยุไว้ว่า การเป็นนักจัดรายการวิทยุที่ดีนั้น นอกเหนือจากการจัดรายการให้ดีและมีคุณภาพแล้ว ยังต้องมีจริยธรรมวิชาชีพด้วย โดยผู้จัดต้องระลึกเสมอว่า วิทยุกระจายเสียงเป็นแบบฉบับอย่างหนึ่งของภาษาที่ผู้ฟังอาจจะจำไปใช้โดยไม่รู้ตัว ผู้จัดรายการจึงควรระมัดระวังไม่ทำให้ภาษาวิบัติ ไม่ใช่

คำพูดสองแง่สองง่าม หรือหยาบคาย พร้อมกันนั้นต้องมีความสำนึกในหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ดี คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความจริงใจ ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความมีจริยธรรม ความหวังดีต่อประชาชน และความสำนึกในความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ

สรุป การจัตรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็ก ต้องกำหนดนโยบายชัดเจน มีการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายของผู้ฟังรายการที่แบ่งตามวัยของเด็กแต่ละช่วงอายุ ต้องกำหนดเนื้อหาในรายการให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างกัน โดยจะต้องวางแผนการจัตรายการด้วยการกำหนดรูปแบบของรายการ ผู้ดำเนินรายการ และช่วงเวลาออกอากาศให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม และจะต้องมีการประเมินรายการเพื่อที่จะนำมาพัฒนารายการต่อไป รวมทั้งการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มเป้าหมายด้วย

4. สถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz

4.1 ความเป็นมาของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz

สถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz เป็นคลื่นความถี่หนึ่งใน 11 คลื่นความถี่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ตามมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ.2546 ให้ความเห็นชอบเพิ่มบทบาทสื่อของรัฐเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชนและครอบครัว โดยขอความร่วมมือสื่อวิทยุกระจายเสียงจัดสรรเวลาสำหรับเนื้อหาสาระของรายการวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว ร้อยละ 10 - 15 ของเวลาออกอากาศ แต่การดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวไม่เกิดผลในทางปฏิบัติมากนัก โดยผลการสำรวจระหว่างเดือนกันยายน-ธันวาคม 2550 ของ “โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพรายการวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว” ภายใต้การดำเนินงานของมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว และได้รับการสนับสนุนจาก แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พบว่า พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีสัดส่วนรายการวิทยุสำหรับเด็กและเยาวชนอยู่เพียงร้อยละ 1.45 และรายการวิทยุสำหรับครอบครัวร้อยละ 0.82 เท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า รายการวิทยุสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ยังถูกมองข้ามและไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร การขับเคลื่อนเพื่อผลักดันให้เกิดการขยายพื้นที่สื่อเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัวจึงได้เกิดขึ้น โดยมีการรวมกลุ่มผู้จัตรายการวิทยุและองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเด็ก เยาวชนและครอบครัวเป็น “เครือข่ายวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว” ร่วมกันระดมความคิดจัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอบรมทักษะในการจัตรายการวิทยุ เพื่อให้สื่อวิทยุมีปริมาณและคุณภาพที่มากพอในการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็ก เยาวชนและครอบครัว ซึ่งจะนำมาสู่การ

พัฒนาคุณภาพของสังคมต่อไป โดยในวันเด็ก พ.ศ. 2552 ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในสมัยนั้นประกาศวาระเด็กแห่งชาติที่ทำเนียบรัฐบาล 4 ข้อ โดยข้อที่ 1 ระบุว่า “สนับสนุนพื้นที่สื่อสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ให้มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น และผลักดันให้เกิดกองทุนสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว” ซึ่งนับว่าเป็นนโยบายสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็ก เยาวชนและครอบครัวของรัฐบาล และได้มีการจัดสรรคลื่นวิทยุในกำกับของกรมประชาสัมพันธ์ F.M. 105 MHz ให้เป็นสถานีวิทยุเพื่อการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยทดลองออกอากาศเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2552 และออกอากาศอย่างเป็นทางการวันที่ 1 พฤษภาคม 2552 เป็นต้นมา

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz

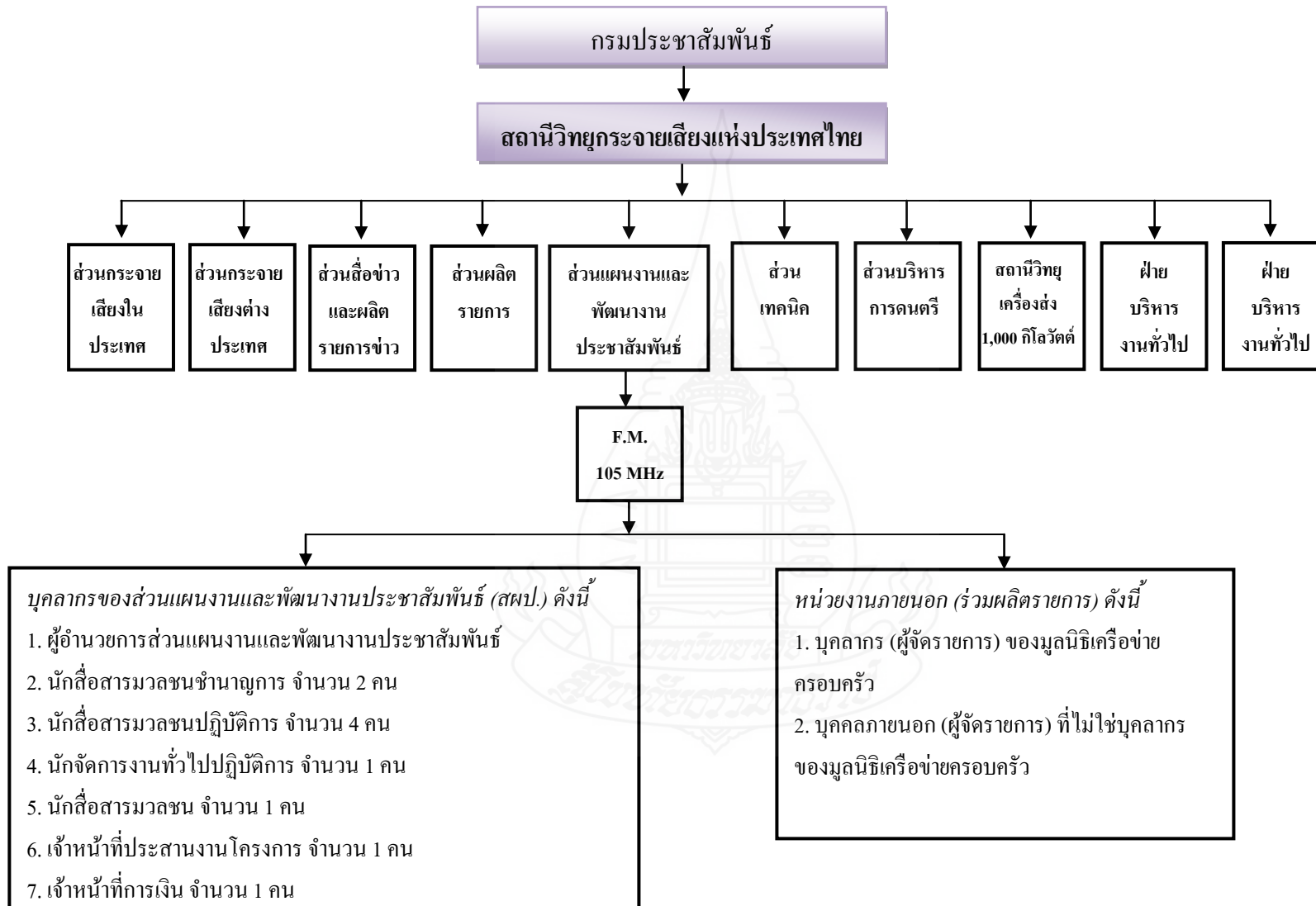
วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

- 1) เพื่อพัฒนาให้เกิดสถานีวิทยุคุณภาพที่ดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง อันจะเป็นต้นแบบสำหรับสถานีวิทยุสาธารณะแห่งประเทศไทยต่อไปในอนาคต
- 2) เพื่อเปิดพื้นที่สาธารณะและสร้างการมีส่วนร่วมที่ประชาชนจากทุกภาคส่วนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการสร้างเสริมสุขภาวะให้เกิดแก่เด็ก เยาวชนและครอบครัว
- 3) เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สิ่งที่ดีกว่าอย่างมีส่วนร่วม โดยการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม วิถีคิด ทักษะการใช้ชีวิต และความสามารถในการจัดการปัญหาได้อย่างเหมาะสมให้แก่เด็ก เยาวชน และครอบครัว

สถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz เป็นคลื่นความถี่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) กรมประชาสัมพันธ์ โดยได้ดำเนินการเป็นลักษณะ โครงการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เป็นผู้ดำเนินงาน คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) กรมประชาสัมพันธ์ และหน่วยงานที่เป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงาน ได้แก่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ตามโครงการพัฒนาสถานีวิทยุของรัฐเพื่อสร้างคลื่นต้นแบบของวิทยุสาธารณะของเด็ก เยาวชนและครอบครัว โดยสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) กรมประชาสัมพันธ์ ลงนามข้อตกลงร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อดำเนินโครงการพัฒนาสถานีวิทยุของรัฐเพื่อสร้างคลื่นต้นแบบของวิทยุสาธารณะของเด็ก เยาวชนและครอบครัว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 ด้วยตระหนักในความจำเป็นของสถานีวิทยุสาธารณะเพื่อเด็กและครอบครัว เพื่อเป็นต้นแบบของ

พื้นที่สร้างสรรค์แห่งการเรียนรู้ของครอบครัวอย่างเป็นอิสระ โดยได้ร่วมกับองค์กรด้านเด็กและครอบครัว ได้แก่ มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว และภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนารายการให้เป็นรายการคุณภาพต้นแบบ

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการดำเนินงานผลิตรายการ ของ F.M. 105 MHz ในปัจจุบัน

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์
 สวท FM 105 MHz คลื่นสั้นชาวเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว
 ประจำปี 2557

เวลา / วัน	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
05.00 - 06.00	รุ่งอรุณที่ 105 : สนธยา					หัตถ์ดนตรี 105 : ภารพรม	
06.10 - 07.00	ขบวนการคนตัวเล็ก : ฟีนิกซ์					หัตถ์ดนตรี 105 : ภารพรม	
07.00 - 07.30	ข่าว / รายงานพิเศษ / สารคดี (ถ่ายทอดทุกเครือข่าย)						
07.30 - 08.00	พระอาทิตย์ยิ้มแฉ่ง						
08.00 - 08.02	เคารพธงชาติ						
08.02 - 08.30	ครอบครัวคุยกัน : วันชัย/รัศมี					หน้าต่างสังคม	ถ่ายทอดปาฐกถาธรรม
08.30 - 09.00						สวท. 92.5 MHz	จากฟ้าสู่ดิน สวท. 92.5 MHz
09.10 - 10.00	พ่อแม่พันธุ์ใหม่หัวใจเกินร้อย : สรวณณ์/นิธิตา					ไอเดียบรรเจิด : นฤนาถ	
10.00 - 10.10	ข่าว / รายงานพิเศษ / สารคดี (ถ่ายทอดทุกเครือข่าย)						
10.10 - 11.00	healthy Home : อธิรุท เพชรกุล					ทูบีนัมเบอร์วันวาไรตี้	
11.10 - 12.00	ที่นี่กรุงเทพ					คุณธรรมนำชีวิต	แบ่งฝันปันรัก : ฉัตรฤดี
12.00 - 13.00	ข่าว / รายงานพิเศษ / สารคดี (ถ่ายทอดทุกเครือข่าย)						
13.00 - 14.00	วัยใสหัวใจวัฒนธรรม : ภูษิต/จารุพรม และ กฤษฎา/นภัสสร					คุยข่าวดี	สุขสันต์วันหยุด
14.10 - 15.00	คู่คิด ขวนคุย : สนธยา/ชาคริต					วิตามินใจ : กลุ่มเพื่อนบ้าน	
15.10 - 16.00	รดต้นขบวนเพลง (re-run)					วิถีคิด	ฟังสบายบายวันอาทิตย์
16.10 - 17.00	รดต้นขบวนเพลง ปูน ปูน : ป้าพรม/พี่แก้ว					วิถีคิด	ฟังสบายบายวันอาทิตย์
17.10 - 18.00	ขบวนการล้านความคิด : พี่ฉลาม/พี่สีฟ้า					ไอที 105 : ขวัญชัย	
18.00 - 18.02	เคารพธงชาติ						
18.02 - 19.00	สี่สัปดาห์ธรรม : กฤษฎา					อุ่นใจใกล้คุณหมอ	
19.00 - 19.30	ข่าว / รายงานพิเศษ / สารคดี (ถ่ายทอดทุกเครือข่าย)						
19.30 - 20.00	เยาวชนคนเก่ง ขวัญชัย/กฤษฎา						
20.00 - 20.30	ข่าว / รายงานพิเศษ / สารคดี (ถ่ายทอดทุกเครือข่าย)						
20.30 - 21.00	พื้นที่เล็กๆ : นฤนาถ						
21.10 - 22.00	Home : กลุ่มเพื่อนบ้าน					เอนหลังฟังเพลง : กริช	
22.10 - 23.00	Home : กลุ่มเพื่อนบ้าน					หัตถ์ดนตรี 105 : ภารพรม	
23.00 - 24.00	ขายคาเดี่ยวกัน : ชาคริต						

----- 24.00 น. ปิดสถานี -----

ข่าวต้นชั่วโมง 06.00 น., 09.00 น., 10.00 น., 11.00 น., 14.00 น., 15.00 น., 16.00 น., 17.00 น., 21.00 น., 22.00 น., 23.00 น.

- ผลิตเอง
- มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว
- ผลิตร่วมกัน

ผู้อนุมัติ..... ผอ.สวท.

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็ก

จิราพร ยังสุข (2552) ศึกษาเรื่อง วิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็ก พบว่า การตอบสนองความต้องการ ความสนใจ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่กลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย มีแนวทางสำคัญในการดำเนินงาน คือ การกำหนดลักษณะกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายในแต่ละช่วงวัยและวัตถุประสงค์ของรายการต้องมีความชัดเจน เนื้อหาที่น่าสนใจในรายการต้องมีประโยชน์ ถูกต้อง ชัดเจน และน่าติดตาม มีวิธีการนำเสนอที่หลากหลาย สนุกสนาน และผู้ฟังสามารถมีส่วนร่วมได้ตลอดเวลา ขณะที่ผู้ดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็กต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านช่วงเวลาในการออกอากาศ ความยาวของรายการ และความถี่ในการนำเสนอรายการต้องมีความสอดคล้องกับผู้ฟังซึ่งเด็กในแต่ละช่วงวัย และการประเมินรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็กทำได้ 2 วิธี คือ การประเมินอย่างเป็นทางการและการประเมินอย่างไม่เป็นทางการ

สำหรับความต้องการของกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายด้านรูปแบบรายการ พบว่า รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็กควรออกอากาศสด เน้นการสนทนาของผู้ดำเนินรายการเป็นหลัก เพื่อเสนอเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องเป็นประโยชน์ในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสมทุกช่วงวัย ด้วยวิธีการนำเสนอที่หลากหลาย โดยมีทั้งความรู้และความบันเทิงควบคู่กัน ภายใต้ช่วงเวลาการนำเสนอที่เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย

มรรยาท อัครจันทโชติ (2555) ศึกษาเรื่อง สถานภาพปัจจุบันของการออกอากาศรายการวิทยุสำหรับเด็กและพฤติกรรมการเปิดรับสื่อวิทยุของเด็กไทย พบว่า เด็กมิใช่เป็นเพียงผู้ใหญ่อ้วนตัวเล็ก การร่วมกันเพาะเมล็ดพันธุ์ที่ดีในใจของเด็กให้เติบโตขึ้นไป เป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน อย่างมองเห็นว่างานดังกล่าวเป็นเพียงภาระหน้าที่ที่ต้องทำ การมีรายการวิทยุสำหรับเด็ก รวมไปถึงสื่อเสียงสำหรับเด็ก เป็นสิ่งที่สังคมจำเป็นต้อง “ต้อง” มี ไม่ใช่เพียงแค่ “ควร” มี เปรียบเสมือนการสร้างภูมิทัศน์ของชุมชน ซึ่งนอกจากจะมีบ้าน มีตลาด มีวัด ฯลฯ มันก็ควรจะต้องมีโรงเรียน มีสนามเด็กเล่น เพื่อบ่มเพาะพัฒนาการที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และต้องมีในขนาดที่เหมาะสม ปริมาณที่เหมาะสม และคุณภาพที่เหมาะสมด้วย ชุมชนนั้นจึงจะเป็นชุมชนที่สมบูรณ์แบบ สื่อเสียงจึงไม่ควรเป็นสื่อที่ถูกมองข้าม เฉกเช่นเดียวกับกลุ่มเด็กก็ไม่ควรเป็นกลุ่มที่ถูกมองข้ามเช่นกัน หากสังคมไทยมองเห็นความสำคัญของการพัฒนาพื้นที่และคุณภาพของสื่อเสียงที่มีต่อเด็กได้ มันจะเป็นหลักประกันส่วนหนึ่งว่า สังคมไทยจะไม่มีทางละเลยกลุ่มคนเล็กๆ หรือกลุ่มคนชายขอบอื่นๆ ที่ไร้พลังต่อรองทางสังคม

สนธยา จงพັນธนิมิตร (2548) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจการจัดรายการวิทยุเพื่อเด็ก และเยาวชน กรณีศึกษา: รายการ “คลื่นไสววัยทีน” สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัด ศรีสะเกษ พบว่า (1) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจต่อการจัดรายการวิทยุ เพื่อเด็กและเยาวชน ตามความคิดของ ดี.เจ. เยาวชนและเครือข่าย 8 ด้าน ประกอบด้วย รูปแบบ รายการนิตยสารทางอากาศ เนื้อหาในรายการ ช่วงเวลาที่ออกอากาศ ความถี่ที่ออกอากาศ ระยะเวลา ที่ออกอากาศ ผู้ดำเนินรายการ การมีส่วนร่วมกับรายการ การบริหารจัดการรายการ พบว่า 1) ให้ ความพึงพอใจมาก คือ ด้านบริหารจัดการรายการ ด้านความถี่ที่ออกอากาศ ด้านเนื้อหาในรายการ และด้านผู้ดำเนินรายการ “คลื่นไสววัยทีน” ตามลำดับ 2) ให้ความพึงพอใจปานกลาง คือ ด้านรูปแบบ รายการนิตยสารทางอากาศ ด้านการมีส่วนร่วมในรายการ ด้านระยะเวลาในการออกอากาศ และ ด้านช่วงเวลาที่ยังออกอากาศรายการ “คลื่นไสววัยทีน” ตามลำดับ (2) ข้อเสนอแนะอื่นๆ ในภาพรวม จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในทุกด้าน อยู่ในเกณฑ์พึงพอใจ ที่ให้ความคิดเห็นความ พึงพอใจในภาพรวมเพิ่มเติม ประกอบด้วย 1) ด้านรูปแบบรายการ ต้องการให้เพิ่มความบันเทิง (เสียงเพลงสดจริงและเพลงประเภทอื่นๆ) ให้มากขึ้น 2) ด้านเนื้อหาในรายการ ต้องการให้เป็น ปัจจุบันและนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ 3) ด้านช่วงเวลาที่ยังออกอากาศ ต้องการให้ เปลี่ยนเป็นช่วงเวลาอื่นบ้าง ต้องการให้อยู่ในช่วงเวลา 17.00 - 22.00 น. 4) ด้านระยะเวลาที่ ออกอากาศ ต้องการให้เพิ่มเป็น 1 - 2 ชั่วโมง 5) ด้านผู้ดำเนินรายการ บางคนออกเสียงอักขระยังไม่ ชัดเจน ไม่เป็นกันเองกับผู้ฟัง 6) ด้านการมีส่วนร่วม ต้องการให้มีการเล่นเกม และคำถามในรายการ และต้องการให้มีรายการสำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้แก่เด็กและ เยาวชน โดยให้ ดี.เจ.เยาวชนทุกคนตั้งใจจัดรายการให้มีคุณภาพ

อดิเรก มีบุญ (2555) ศึกษาเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบรายการวิทยุเพื่อสร้างสรรค์ เพื่อเด็ก กรณีศึกษา: รายการวิทยุรถด่วนขบวนเพลงป๊อป ป๊อป พบว่า องค์ประกอบในการจัดรายการ วิทยุ มีดังนี้ 1) ผู้ฟัง ผู้จัดรายการได้มีการศึกษาข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายเป็นอย่างดี เช่น ด้านจิตวิทยา ด้านพัฒนาการของเด็กที่ผู้จัดรายการวิทยุจะต้องสร้างเสริมพัฒนาการทั้งเรื่องของกาย วาจา ใจ อารมณ์ สังคมและปัญญาให้กับเด็ก รวมถึงกิจกรรมที่เหมาะสมในการที่จะจัดรายการให้ตรง กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กอายุ 3 - 5 ขวบ 2) เนื้อหา ผู้จัดรายการรถด่วนขบวนเพลงป๊อป ป๊อปนำเสนอ เนื้อหาผ่านการแบ่งช่วงรายการต่างๆ อย่างชัดเจน 3) วิธีเสนอ ผู้จัดรายการจะคำนึงถึงในเรื่องของ การต้องพูดให้ชัดเจน มีมารยาทกับคนฟังถึงแม้จะเป็นเด็กก็ตาม ติลาการพูดจะต้องพูดให้เหมาะกับ บุคลิกของตนเอง ผ่านการกำหนด ฉายาประจำตัวว่า ชื่อป้าพรรณ จอมแบ่งปันกับพี่ขวัญ จอมกิตาร์ ใจดี 4) เวลาออกอากาศ ช่วงเวลาที่จะเหมาะกับรายการเด็กนั้นขึ้นอยู่กับบริบทของเด็กในแต่ละ พื้นที่ รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเปิดรับรายการเด็ก

หากมองในภาพรวมจะอยู่ในช่วงเวลาระหว่างเวลา 15.00 –19.00 น. 5) การประเมินผลของรายการรถด่วนขบวนเพลง ปู๊น ปู๊นมีการประเมินผลอย่างไม่มีระบบ และมีการประเมินผลอย่างมีระบบ คือ มีการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focus Group) การจดบันทึกข้อมูลจากการโทรศัพท์โทรมาขอเพลงในรายการและประเมินผลให้ผู้ฟังได้รับทราบจากการจัดอันดับเพลงทุกสัปดาห์การโทรศัพท์เข้ามาในรายการเพื่อตอบคำถามในช่วงต่างๆ การส่งอีเมลเข้ามาร่วมกิจกรรมในรายการและประเมินจากการทำกิจกรรมนอกพื้นที่ รวมถึงการบันทึกเสียงรายการที่ได้จัดไป

ลักขมี คงลาภ และอัปสร เสถียรทิพย์ (2554) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากสื่อวิทยุและโทรทัศน์ของเด็กและเยาวชน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคการเข้าถึงสื่อของเด็กและเยาวชน ได้แก่ ความแตกต่างทางด้านครอบครัวในด้านต่างๆ เนื้อหาและรูปแบบรายการสำหรับเด็กในปัจจุบันไม่สามารถดึงดูดความสนใจเด็กได้ และความสนใจของเด็กและเยาวชนมีความหลากหลาย สัดส่วนพื้นที่สื่อสำหรับเด็กมีไม่เพียงพอ ช่วงเวลาในการออกอากาศไม่สอดคล้องกับช่วงเวลาว่างที่แท้จริงของเด็ก และเด็กบางกลุ่มขาดอุปกรณ์/เทคโนโลยีที่เป็นเครื่องมือในการเข้าถึง ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์จากสื่อของเด็กและเยาวชน ได้แก่ การขาดความรู้เรื่องการเท่าทันสื่อของเด็กและครอบครัว เนื้อหารายการสำหรับเด็กไม่ตอบสนองต่อพัฒนาการตามช่วงวัยของเด็ก ไม่ครอบคลุมความหลากหลายของเด็ก และการขาดกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เกิดการนำเนื้อหาจากสื่อที่เปิดรับมาใช้ประโยชน์

มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว (2549) ศึกษาเรื่อง เส้นทางวิทยุไทย สื่อของเยาวชนและครอบครัว พบว่า ขณะที่รายการวิทยุสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ยังมีสัดส่วนที่ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้อง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2546 ที่กำหนดให้มีการเพิ่มรายการวิทยุสำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัว เป็นสัดส่วนร้อยละ 10-15 ของเวลาออกอากาศทั้งหมด แต่จากการสำรวจรายการวิทยุกระจายเสียงในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลับปรากฏว่ารายการวิทยุสำหรับเด็กและเยาวชน มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 1.45 ของเวลาออกอากาศทั้งหมด ขณะที่รายการวิทยุสำหรับครอบครัวมีสัดส่วนเพียง 0.82 ของเวลาออกอากาศทั้งหมด

เมื่อพิจารณาถึงเนื้อหารายการวิทยุสำหรับเด็กและเยาวชน พบว่า ส่วนใหญ่แนะนำเสนอด้วยรูปแบบรายการที่คล้ายคลึงกัน ในลักษณะ “นิตยสารทางอากาศ” กล่าวคือ มีการนำเสนอข่าว เรื่องเล่าเกร็ดความรู้ และสัมภาษณ์หรือสนทนาในประเด็นที่กำลังเป็นที่สนใจ โดยในรายการอาจมีการสอดแทรกด้วยการเปิดเพลง และเล่านิทานหรืออ่านหนังสือให้ฟัง ทั้งนี้ จากการสำรวจความคิดเห็นของเด็กและเยาวชน พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการรับฟังรายการวิทยุประเภทรายการเพลงมากที่สุด โดยมีการสอดแทรกความรู้และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น

นอกเหนือจากรายการวิทยุจะเผยแพร่ออกอากาศผ่านการกระจายเสียงแล้ว ยังมี การนำเสนอผ่านเว็บไซต์อีกด้วย เรียกว่า “วิทยุออนไลน์” (Radio online) โดยพบว่าวิทยุออนไลน์ที่มีผู้เข้าชมมากที่สุด ส่วนใหญ่มุ่งนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับดนตรีและเพลง โดยมีการออกอากาศ รายการสด (Live Radio) มีการนำเสนอภาพขณะจัดรายการ (Live Web Cam) มีการเปิดโอกาสให้ ผู้ฟังสามารถขอเพลง และรับฟังรายการย้อนหลังได้ (Radio on demand) มีมิวสิกวิดีโอให้เลือกชม มีการจัดหน้ากระดานข่าวสาร (Web board) และการสนทนาโต้ตอบ (Live Chat) กันได้ ตลอดจน มีการเล่นเกมและกิจกรรมพิเศษร่วมกับผู้ฟังรายการอีกด้วย

กรณีการ์ โต๊ะมีนา (2557) ศึกษาเรื่อง โครงการการประเมินสัดส่วนรายการวิทยุ เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) พบว่า จากการ ตรวจสอบจำนวนรายการวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัวในผังรายการของ สวท.ปี 2555 พบว่า สวท. ในส่วนภูมิภาคมีจำนวนรายการวิทยุเพื่อเด็กเยาวชนและครอบครัว โดยผู้ผลิตรายการแบ่ง ออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) เจ้าหน้าที่ฝ่ายรายการของ สวท. ผลิตเอง เช่น รายการบ้านนี้มีรัก รายการบ้านนี้มีสุข เป็นต้น
- 2) หน่วยงานอื่นผลิต เช่น รายการเพื่อนเพื่อเพื่อน ผลิตรายการโดยสำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.)
- 3) ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เช่น รายการรัฐสภาของเรา เป็นความร่วมมือ ของกรมประชาสัมพันธ์กับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบรายการวิทยุสำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัวพบว่า ส่วน ใหญ่นำเสนอด้วยรูปแบบรายการที่คล้ายคลึงกัน คือ “รูปแบบนิตยสารทางอากาศ” ซึ่งมีการนำเสนอ ข่าว เรื่องเล่าเกร็ดความรู้และสัมภาษณ์หรือสนทนาในประเด็นที่กำลังเป็นที่สนใจโดยในรายการ อาจมีการสอดแทรกด้วยการเปิดเพลง และเล่านิทานหรืออ่านหนังสือให้ฟัง โดยเปิดโอกาสให้ผู้ฟัง เป้าหมายของรายการมีส่วนร่วมในรายการสด เช่น การเล่นเกม ตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น หรือการให้กลุ่มเป้าหมายร่วมเป็นผู้ผลิตและดำเนินรายการ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบจำนวนรายการและจำนวนเวลาออกอากาศรายการ วิทยุเพื่อเด็กเยาวชนและครอบครัวในผังรายการของ สวท. ก่อนการอบรม (ก่อนปี 2554) และหลัง การเข้ารับการอบรม (ปี 2555) จากสมาคมวิทยุเพื่อเด็กเยาวชนและครอบครัวพบว่า สวท. ส่วนใหญ่ มีจำนวนรายการและจำนวนเวลาออกอากาศรายการวิทยุเพื่อเด็กเยาวชนและครอบครัวต่อสัปดาห์ เพิ่มขึ้น จำนวนรายการที่เพิ่มขึ้นคือรายการบ้านนี้มีรักและรายการบ้านนี้มีสุข โดยมีเวลาออกอากาศ

2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยสรุป สัดส่วนรายการวิทยุสำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัวของ สวท. ช่วงก่อนการอบรมคิดเป็นร้อยละ 3.79 / สัปดาห์ และหลังการอบรม คิดเป็น ร้อยละ 6.00 / สัปดาห์

5.2 การวิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

สินีนานู เทพบุญ (2553) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในการส่งเสริมสติปัญญาเยาวชนไทย พบว่า

1. รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ทีวี สาธารณะ (Thai PBS) ทุกรายการ มีการนำเสนอเนื้อหาในรายการที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักอย่างชัดเจน ซึ่งวัตถุประสงค์หลักนั้น มีความเกี่ยวข้องกับหุปัญญาในด้านต่างๆ ที่แสดงให้เห็นว่า ในทุกตอนที่ออกอากาศนั้น มีเรื่องราวที่เป็นแนวคิดหลักของรายการ (Theme) เป็นหลักสำคัญ ส่วนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหุปัญญาด้านอื่นๆ นั้น จะเป็นส่วนเสริมเติมแต่ง หรือ เป็นองค์ประกอบที่ทำให้การนำเสนอแนวคิดหลักของรายการลงตัวและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ทีวี สาธารณะ (Thai PBS) พบเนื้อหาในรายการที่มีความเกี่ยวข้องกับหุปัญญา เรียงลำดับมากที่สุดถึงน้อยที่สุดดังนี้

- 2.1 ด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence)
- 2.2 ด้านภาษา (Linguistic Intelligence) และด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) (พบในจำนวนตอนที่เท่ากัน)
- 2.3 ด้านธรรมชาติวิทยา (Naturalist Intelligence)
- 2.4 ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Body-kinesthetic Intelligence)
- 2.5 ด้านมิติสัมพันธ์ (Visual-Spatial Intelligence)
- 2.6 ด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logical-Mathematical Intelligence)
- 2.7 ด้านดนตรี (Musical Intelligence)

5.3 การวางผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียง

สุปราณี ศิริสวัสดิ์ชัย (2543) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการวางผังรายการของสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า การวางผังรายการของสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายประการทั้งภายในและภายนอก คือ

1) *ปัจจัยภายใน* ได้แก่ นโยบายของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นโยบายของสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณภาพของบุคลากร ระบบการส่งกระจายเสียง และแหล่งที่มาของรายการ

2) *ปัจจัยภายนอก* ได้แก่ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง สภาพเศรษฐกิจ และกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกดังกล่าว ต่างก็เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการวางแผนรายการของทางสถานีด้วยกันทั้งสิ้น แต่จากการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ นโยบายของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา สามารถสรุปได้ ดังนี้

1) ควรมีการสำรวจผลการรับฟังรายการของสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ

2) หากรายการเป็นรูปแบบเดียวกันหมดทั้งสถานี จะทำให้ทราบกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน นำไปสู่การหาผู้อุปถัมภ์รายการได้ง่ายมากขึ้น และหากพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกัควบคุมกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พศ.... มีผลบังคับใช้ รายการต่างๆ ของทางสถานีจะเน้นเรื่องสาระความรู้เป็นหลักตามวัตถุประสงค์และนโยบายของมหาวิทยาลัย เพราะได้รับงบประมาณการดำเนินการจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเหมือนเดิม

3) รายการวิชาการของทางสถานี ควรจะมีรูปแบบรายการที่ดึงดูดความสนใจผู้ฟังมากกว่านี้

ธีราวดี ธนะรังษณุก์ (2547) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารการจัดผังรายการเพื่อการศึกษาของสถานีวิทยุศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า รูปแบบการบริหารการจัดผังรายการเพื่อการศึกษาของสถานีวิทยุศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีระบบการบริหารงานแบบราชการ ควบคุมโดยหน่วยงานรัฐ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ไม่มีคณะกรรมการบริหารของสถานี ดังนั้น ในการกำหนดนโยบายและแผนเป็นการประชุมของคณะกรรมการของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาพิจารณา กำหนดนโยบายต่างๆ รวมทั้งแผนงานจากกระทรวงศึกษาธิการและสำนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน แล้วนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดผังรายการของทางสถานี สถานีวิทยุศึกษา จะวางแผนผังรายการใหญ่ โดยจัดชุดรายการเป็นช่วงเวลาตายตัว (Block Program) ตลอดทั้งปีเป็นปีงบประมาณ คือ ใช้หลักการแบ่งช่วงเวลาในสถานีเป็นช่วงเวลาต่างๆ ตามเวลาที่เหมาะสม โดยพิจารณากลุ่มผู้ฟังให้สอดคล้องกัน แต่การเสนอเนื้อหาของรายการแต่ละชุดรายการจะจัดทำเป็นรายไตรมาส

ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารการจัดผังรายการเพื่อการศึกษาของสถานีวิทยุศึกษานั้น สามารถแบ่งได้เป็น 2 ปัจจัยหลัก คือ 1. ปัจจัยภายใน ได้แก่ นโยบายของสถานี อุปกรณ์เครื่องมือ ห้องอัดเสียงและการส่งกระจายเสียง งบประมาณ บุคลากร และแหล่งที่มาของรายการ

2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ผู้ฟัง การเมืองและระบบสังคม และกฎหมายที่ควบคุมการทำงานของสถานี แต่จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดจะเห็นว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ นโยบายของสถานี และงบประมาณ

มันทนา ศรีเพ็ญประภา (2547) ศึกษาเรื่อง การจัดผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร พบว่า หลักการจัดผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา คือ การยึดนโยบายของคณะกรรมการบริหารสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงปัจจัยอื่นใด รวมถึงการไม่ได้นำความได้เปรียบของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา อันได้แก่ การเป็นสื่อมวลชนที่มีทรัพยากรข่าวมากที่สุดมาเป็นหลัก ในการจัดทำผังรายการ และการไม่มีอิสระในการดำเนินการกิจในฐานะที่เป็นสื่อของฝ่ายนิติบัญญัติ ได้เต็มที่ เนื่องจากสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภายังไม่สามารถหลุดพ้นจากฝ่ายบริหารได้อย่างแท้จริง แม้ว่าสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาจะเป็นหน่วยงานภายใต้รัฐสภาซึ่งเป็นหนึ่งในสามองค์กรที่มีอำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญก็ตาม

จากการที่รัฐสภายังไม่หลุดพ้นจากฝ่ายบริหารอย่างแท้จริง ทำให้สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาไม่สามารถใช้ความได้เปรียบที่มีอยู่มาจัดทำผังรายการเพื่อให้ภารกิจของฝ่ายนิติบัญญัติสามารถยึดโยงกับประชาชน สืบเนื่องมาจากการที่รัฐสภายังต้องของบประมาณจากรัฐบาล ประกอบกับการที่มีนักการเมืองเข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา จึงส่งผลกระทบต่องบประมาณดำเนินการ การจัดจ้างบุคลากร และอำนาจการบริการงานในสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา นอกจากนี้ปัญหาเรื่องวัฒนธรรมองค์กรภายในรัฐสภาก็เป็นอุปสรรคประการหนึ่งที่ทำให้การจัดผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร แนวทางในการพัฒนาผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาให้มีประสิทธิภาพการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจึงควรแก้ปัญหาที่ต้นเหตุด้วยการแยกรัฐสภาให้มีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารอย่างแท้จริง นอกจากนี้ควรแยกสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาออกจากรัฐสภาด้วย ทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหาการแทรกแซงทางการเมือง และควรปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรให้เจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาตระหนักถึงภารกิจหน้าที่ในการเป็นฝ่ายนิติบัญญัติที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบฝ่ายบริหาร เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยแสดงความคิดเห็นผ่านสถานี อันเป็นแนวทางที่สนับสนุนการพัฒนาการเมืองต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การจัดรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz และ 2) ให้ข้อเสนอแนะการวางผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz ตั้งแต่เริ่มออกอากาศ วันที่ 1 พฤษภาคม 2552 จนถึงปี 2556 คือ ผังรายการ พ.ศ. 2552-2553 2554 2555 และ 2556 จำนวน 4 ผังรายการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 การศึกษาครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบวิเคราะห์ผังรายการ
- 2.2 แบบวิเคราะห์ผังรายการ ประกอบด้วย หัวข้อประเภทรายการ รูปแบบรายการ เนื้อหารายการ ความยาวรายการ วัตถุประสงค์รายการ กลุ่มเป้าหมาย และผู้รับผิดชอบรายการ
- 2.3 การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ
 - 2.3.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแบบวิเคราะห์ผังรายการ
 - 2.3.2 สร้างแบบวิเคราะห์ผังรายการ
 - 2.3.3 นำแบบวิเคราะห์ผังรายการให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ รศ. จิราภรณ์ สุวรรณวาทกสิกิจ ผศ.ดร.ภัสวดี นิตเกษตรสุนทร และ อ.ดร.ณัฐพงศ์ สุขโสต เพื่อตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ
 - 2.3.4 นำแบบวิเคราะห์ผังรายการมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว FM 105 MHz

3.2 ตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลตามประเด็นในแบบวิเคราะห์ และเอกสารเพิ่มเติม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นในแบบวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การจัดรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz และ 2) ให้ข้อเสนอแนะการวางผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz โดยมีประชากรคือ ผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2552-2553 2554 2555 และ 2556 มีเครื่องมือคือ แบบวิเคราะห์ผังรายการ

ผลการศึกษา แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ผังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะการวางผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz

ส่วนที่ 1 ผลวิเคราะห์ผังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz

การวิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz ในประเด็นประเภทรายการ รูปแบบรายการ เนื้อหารายการ วันและเวลาในการออกอากาศ ความยาวรายการ วัตถุประสงค์รายการ กลุ่มเป้าหมาย และผู้รับผิดชอบรายการ ปรากฏผลดังนี้

สถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ดำเนินการออกอากาศทุกวันๆ ละ 19 ชั่วโมง ตั้งแต่เวลา 05.00 - 24.00 น. มีการจัดรายการและผลิตรายการทั้งหมด แยกเป็นรายปี ดังนี้

1.1 ผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2552-2553 ออกอากาศตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2552 ถึง 31 ธันวาคม 2553

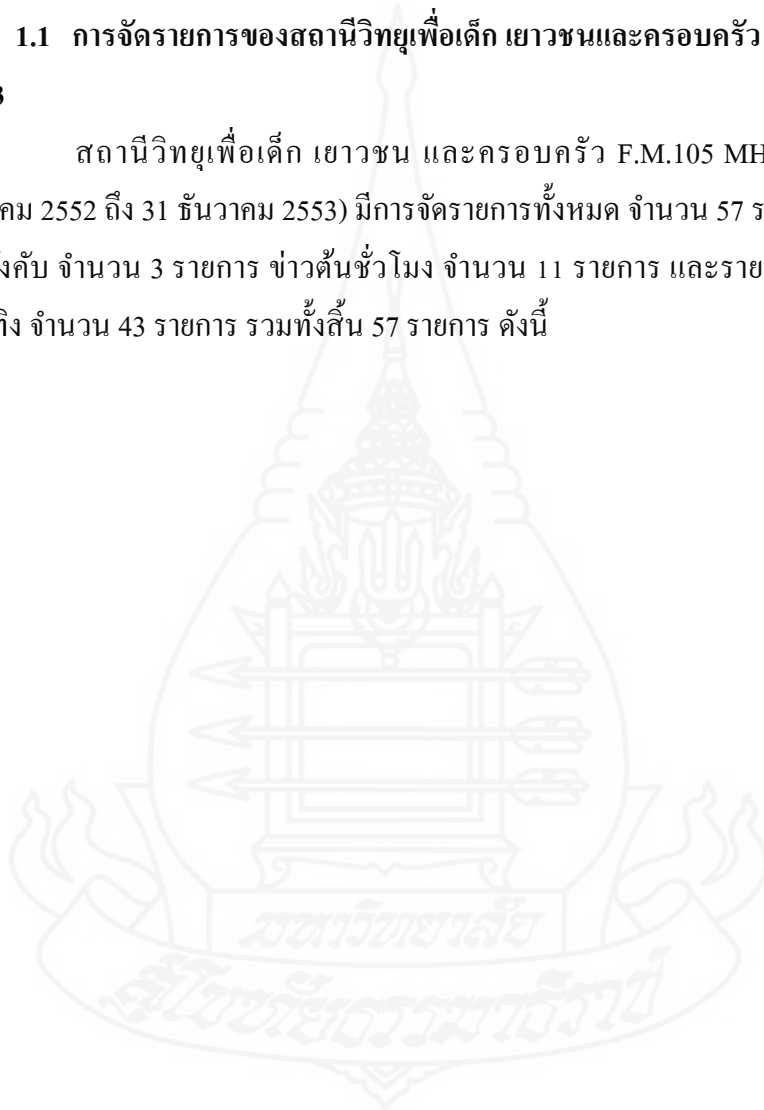
1.2 ผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2554 ออกอากาศตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2554 ถึง 31 ธันวาคม 2554

1.3 ฟังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2555 ออกอากาศตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2555 ถึง 31 ธันวาคม 2555

1.4 ฟังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2556 ออกอากาศตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2556 ถึง 31 ธันวาคม 2556

1.1 การจัดรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2552-2553

สถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M.105 MHz ปี 2552-2553 (1 พฤษภาคม 2552 ถึง 31 ธันวาคม 2553) มีการจัดรายการทั้งหมด จำนวน 57 รายการ แบ่งออกเป็น ข่าวภาคบังคับ จำนวน 3 รายการ ข่าวต้นชั่วโมง จำนวน 11 รายการ และรายการข่าวสาร ความรู้ สาระบันเทิง จำนวน 43 รายการ รวมทั้งสิ้น 57 รายการ ดังนี้

ผังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2552-2553

เวลา / วัน	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
05.00-06.00	<p>อารมณ์ดียามเช้า โดย ศรีวิไล สมทรง</p> <p>เพื่อรณรงค์ให้ตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลสุขภาพ/โภชนาการ/การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่ดีของทุกคนในครอบครัว เช่น อัมพฤกษ์อัมพาตเกี่ยวกับสุขภาพและการออกกำลังกายประจำวัน พร้อมเคล็ดลับเกี่ยวกับออกกำลังกายของแต่ละท่านอย่างมีความสุข ให้ความรู้เรื่องการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับช่วงวัย ฯลฯ</p>					<p>อารมณ์ดียามเช้าสุดสัปดาห์ โดย รามศ เชื้อเมืองพาน</p> <p>สุขภาพโดยรวมทั่วๆ ไป ดูแลกายใจ แพทย์ทางเลือก ธรรมชาติบำบัด สุขภาพองค์รวมเพื่อการเข้าใจและดูแลตัวเอง</p>	
06.00-07.00	<p>ข่าวเช้าวิทยุไทย โดย ณัฐพงศ์ ชีระภัทรานนท์</p> <p>นำเสนอสถานการณ์ข่าวปัจจุบันทันเหตุการณ์ทั้งไทยและต่างประเทศ พร้อมสอดแทรกความหมายจากคำศัพท์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในข่าวให้เด็ก ๆ ที่ฟังอยู่สามารถเข้าใจตามไปด้วยได้ ด้วยภาษาและคำอธิบายความหมายตามความเข้าใจของเด็ก</p>						
07.00-07.30	<p>ถ่ายทอดข่าวจากกรมประชาสัมพันธ์</p>					<p>ถ่ายทอดข่าวจากกรมประชาสัมพันธ์</p>	
07.30-08.00	<p>ครอบครัวของเรา โดยทีมงานเสียงไทย</p> <p>นำเสนอข่าวครอบครัว จากทั่วทุกมุมโลก เช่น วิเคราะห์เจาะลึกประเด็นข่าวเกี่ยวกับครอบครัวในประเทศ ,นำเสนอถ้อยคำบางตอนของบทวิเคราะห์ข่าวจากนิตยสารรายสัปดาห์ ,รวบรวมประเด็นร้อนๆที่เกี่ยวกับครอบครัวจากประเทศต่างๆทั่วโลก,กิจกรรมขมขมว้าง กิจกรรมขมขมว้างของผู้คนในโลก,ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวในต่างประเทศ</p>						

เวลา / วัน	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
08.00-09.00	ENGLISH BREAKFAST โดย โสภณ องค์กร และสุพชญ กลิ่นสุวรรณ รายการภาษาอังกฤษจากข่าวสถานการณ์ปัจจุบัน ฟังสนุกได้ความรู้ทั้งครอบครัว					ย้อนรอยเมนู โดย คุณสุชน สุขพิศิษฐ์, วรลักษณ์ อิศรางกูรฯ ความเป็นมา, สัมพันธ์ของอาหาร ในแต่ละวัฒนธรรมกับวิถีชีวิต ของผู้คนในสังคม	เก็บเรื่องมาเล่า โดย อภิรดี อวรณ์ข่าวสาร เรื่องราวน่าสนใจหลากหลาย แจ่มจ จากภาคอีสาน เนื้อหา ได้
09.00-09.05	ข่าวต้นชั่วโมง โดยทีมวิทยุไทย					ข่าวต้นชั่วโมง โดยทีมวิทยุไทย	
09.05-10.00	วิถีทางเลือก โดย ทอแสงรัสมิ์ ถิระแก้ว ,กมลวรรณ ศรีพงษ์ รายการเพื่อการเสนอแนะความคิด และวิถีการดำเนินชีวิตใหม่ๆ ที่เป็น ทางเลือกมากกว่าการใช้ชีวิตที่ยึดติดกับแนวคิดกระแสหลัก เช่น เกษตร ทางเลือก การศึกษาทางเลือก พลังงานทางเลือก สื่อทางเลือก ฯลฯ			โลกทั้งมองพี่น้องกัน ทำความรู้จักเข้าใจ และใส่ใจดูแลเพื่อน ร่วมสังคมที่ค่อย โอกาส		วาไรตี้ 4 ขา โดย พลชัย เพชรปลอด ทำความเข้าใจพฤติกรรม และ จิตวิทยาส่วนตัวเลี้ยงของตัวเอง	แหวกกรอบ โดย กลุ่มแรงคิด เรื่องราวของ กลุ่มวัยรุ่น วัยแหวกกรอบ ที่ อาจมีแนวคิดและวิถีการดำเนิน ชีวิตที่แตกต่างไป
10.00-10.05	ข่าวต้นชั่วโมง โดยทีมวิทยุไทย					ข่าวต้นชั่วโมง โดยทีมวิทยุไทย	
10.05-11.00	พ่อแม่มีอใหม่ หัวใจเกินร้อย โดย สรวงมณฑล สิทธิสมาน นำเสนอข้อมูลที่จะช่วยคุณพ่อคุณแม่เลี้ยงลูกเล็ก,สัมพันธภาพ, จิตเวชเด็ก, คุยกับสูติ และสื่อสารกับ เด็ก (สไลด์ร่วมด้วยช่วยกัน) Experts: จันทร์ : พ่อแม่มีลูกเล็ก (พญ.ชนิกา, นพ.สังคม, นพ.เชิดชู, นพ.สุริยเดว) อังคาร : สัมพันธภาพ (พญ.พรรณพิมล, นพ.เทิดศักดิ์, นพ.ขงยุทธ, นพ.ประเวช) พุธ : จิตเวชเด็กและพัฒนาการ (นพ.ชาติวี วิฑูรชาติ และหน่วยจิตเวชเด็ก รพ.ศิริราช) พฤหัสบดี : คุยกับหมอสูติ (นพ.กำธร, นพ.วิชัย, พญ.สายฝน) ศุกร์ : สื่อสำหรับเด็ก (วิทยากรรับเชิญ ผู้เชี่ยวชาญ)					บ้านเรา ชม.ที่ 1. โดย นิธิกาญจน์ รัตนสิทธิ์ รมรงค์ให้ครอบครัวเห็น ความสำคัญของที่อยู่อาศัย และ การดูแลบ้านให้น่าอยู่ Experts : อ. ชนศ วีระศิริ (วิศวกร)อ.กฤษณะพงษ์ เกียรติ ศักดิ์ (ออกแบบตกแต่งบ้าน)	ครอบครัวทั่ววัด ชม.ที่ 1 โดย พัชรนันท์ ศิริสงห์อำไพ อ.เผ่าทอง ทองเจือ** พาครอบครัวเที่ยววัด และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ

เวลา / วัน	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
11.00-11.05	ข่าวต้นชั่วโมง โดยทีมวิทยุไทย					ข่าวต้นชั่วโมง โดยทีมวิทยุไทย	
11.05-12.00	<p>บ้านนี้มีธรรมะ โดย วีรณัฐ โรจนประภา บ้านอารีย์ ครอบครัวยุวธรรมะและใช้ธรรมะดูแลลูก <u>Experts:</u> ว.วชิรเมธี, พระไพศาล วิสาโล, พระคุณฐิติ เมธีงกูโร, นพ.ประสพ ต่างใจ, อ.สุรวัฒน์ เสรีวิวัฒนา</p>					<p>บ้านเรา ชม.ที่ 2 อ.สุนทร บุญญาธิการ (บ้านประหยัดพลังงาน) อ.ธิดินัย พันธุ์วิชาดิกุล ชินแซฮวงจู้ย</p>	<p>ครอบครัวท้าววัด ชม.ที่ 2 โดย พัทธนันท์ สิริสงห์อำไพ พาครอบครัวเที่ยววัด และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ</p>
12.00-12.30	ถ่ายทอดข่าวจากกรมประชาสัมพันธ์					ถ่ายทอดข่าวจากกรมประชาสัมพันธ์	
12.30-13.00	<p>โลกนี้คือละคร ละครชีวิตมาร่วมสมัยโดยทีมผู้ผลิตละครวิทยุรุ่นใหม่ ที่มีเนื้อหาในเชิงสร้างสรรค์สังคม เสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว และระหว่างผู้คนในสังคม</p>					<p>วิทยาศาสตร์ชาวบ้าน ค้นพบ ความจริงกับเรื่องโกสต์ตัว ที่ พิสูจน์ได้ด้วยวิทยาศาสตร์</p>	<p>กาลครั้งหนึ่ง รายการเรื่องเล่าแนว ประวัติศาสตร์</p>
13.00-13.05	ข่าวต้นชั่วโมง โดยทีมวิทยุไทย					ข่าวต้นชั่วโมง โดยทีมวิทยุไทย	
13.05-14.00	<p>ภูมิคุ้มกัน โดย ประวิณมัย บ่ายค้อย ปกป้องคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค เพื่อพัฒนาความรู้สู่ความเป็นผู้บริโภคที่ฉลาดซื้อ ฉลาดใช้ โดย แบ่งหัวข้อเป็น ด้านอสังหาริมทรัพย์ สินค้าอุปโภค บริโภค บริการทางการเงิน โทรมนาคม ฯลฯ เน้น ไปที่สินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องถึงเด็กและครอบครัว</p>					<p>กฎหมายครอบครัว เรียนรู้ ทำความเข้าใจกฎหมาย พื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อ ครอบครัว</p>	<p>รู้เท่าทัน โดย โสภิต หวังวัฒนา คิดความเคลื่อนไหวในแวดวง สื่อสารมวลชน เพื่อการบริโภค สื่ออย่างรู้เท่าทัน</p>
14.00-14.05	ข่าวต้นชั่วโมง โดยทีมวิทยุไทย					ข่าวต้นชั่วโมง โดยทีมวิทยุไทย	

เวลา / วัน	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
14.05-15.00	สถานีประชาชน (สัณญาณสด) โดยอรอุมา เกษตรพีชผล, ณัฐพงษ์ ชีระภัทรานนท์ สื่อกลางเพื่อนำเสนอปัญหาและหาทางออกของปัญหาที่เกิดขึ้น จากสภาพสังคมปัจจุบัน ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ กำลังประสบปัญหาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ถูกข่มเหง รังแกจากผู้มีอิทธิพล ถูกเอารัดเอาเปรียบจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ดังนั้น "สถานี ประชาชน" จึงเป็นที่พึ่งที่เดียวของประชาชน ที่จะสามารถหาทางออกให้คุณได้					Special Time เปิดพื้นที่แบ่งปันประสบการณ์ ตรงจากครอบครัว-โรงเรียน ที่ ดูแลเด็กและเยาวชนที่มีความ ต้องการการสนับสนุนฯ	ชนะใจ โดย เรวัตติ สังข์ช่วย นำเสนอเรื่องราวของคนที่เคย ผิดพลาดในชีวิต <u>Experts:</u> คุณक्रमด
15.00-15.05	ข่าวต้นชั่วโมง โดยทีมวิทยุไทย					ข่าวต้นชั่วโมง โดยทีมวิทยุไทย	
15.05-16.00	รายการจันทร์เจ้าขา.....เด็กกลุ่ม 3-5 ปี สร้างจินตนาการและการเรียนรู้ทักษะการใช้ชีวิต คุณธรรม จริยธรรม ความกล้าแสดงออกและ การมีส่วนร่วม และเป็นพื้นที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับเด็กและครอบครัว โดยการเล่านิทาน สอดแทรกเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับช่วงวัย และพ่อแม่ควรรู้ ให้เด็กๆ เล่ากิจกรรมที่ตัวเองทำ เช่น กิจกรรมที่บ้าน กิจกรรมที่โรงเรียน หรือกิจกรรมอื่นๆ <u>Experts:</u> คุณครูชีวัน วิชาสะ, คุณครู ปรีดา ปัญญาจันทร์					รักใส ๆ ของวัยมันส์ (ชม.1) โดย ชีระยุทธ เพชรกุล เพลง ความรัก จิตอาสา กิจกรรมน้ำดี	ดนตรีสร้างสุข ชม.ที่ 1 โดย ชีระยุทธ เพชรกุล และ ปี ยะนุช บุญประคอง (สองวัย) นำเสนอเพลงเพื่อความสุข ของครอบครัว
16.00-16.05	ข่าวต้นชั่วโมง โดยทีมวิทยุไทย					ข่าวต้นชั่วโมง โดยทีมวิทยุไทย	
16.05-17.00	รถด่วนขบวนเพลง ปูน ปูน (กลุ่ม 3 – 12 ปี) โดย พรพรรณ ชัยนาม นำเสนอเพลงเด็กสำหรับเด็ก ทั้งไทย-สากล-นานาชาติ เพื่อการเรียนรู้และสร้างจินตนาการ ผ่านเพลง					รักใส ๆ ของวัยมันส์ (ชม.2) ความร่วมมือกับกลุ่มพิวส์	ดนตรีสร้างสุข ชม.ที่ 2 ความร่วมมือกับแผนงานทุน อุปถัมภ์เชิงรุก
17.00-17.05	ข่าวต้นชั่วโมง โดยทีมวิทยุไทย					ข่าวต้นชั่วโมง โดยทีมวิทยุไทย	

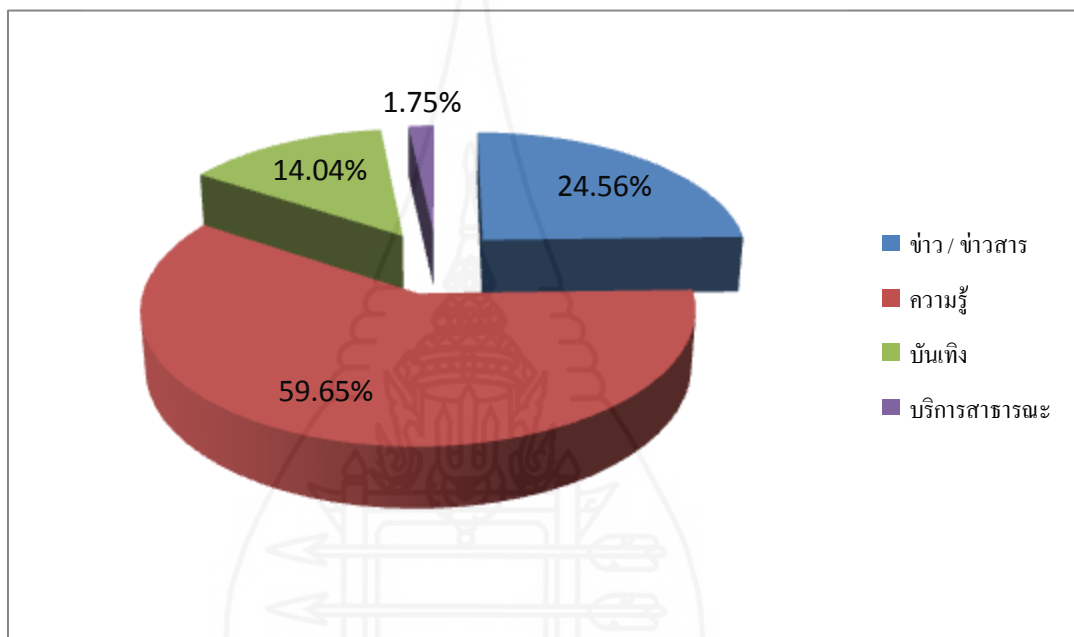
เวลา / วัน	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
17.05-18.00	ขบวนการล้านความคิด (กลุ่มฟรีทีน 6-12 ปี) โดย รามศ เชื้อเมืองพาน, ศรีวิไล สมทรง ฝึกทักษะการคิด การถาม แลกเปลี่ยน มีส่วนร่วม					รักใส ๆ ของวัยมันส์ (ชม.3) เพลง ความรัก จิตอาสา กิจกรรมน้ำดี	ดนตรีสร้างสุข ชม.ที่ 3
18.00-19.00	ข่าวคำวิทย์ไทย โดย อนุพงษ์ ไชยฤทธิ์ และ อภิชาติ บัวทอง เสนอข่าวเด่นในรอบวันทั้งไทยและต่างประเทศ ในรูปแบบข่าวประกอบเสียง พร้อมสัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข่าวสำคัญ สอดแทรกด้วยคำอธิบายศัพท์ที่ปรากฏในข่าวและ เหตุการณ์ด้วยภาษาและ คำอธิบายความหมายตามความเข้าใจของเด็ก					สารคดีบีบีซี โดย จิตฤดี บรรเทาพิษ รวบรวมเรื่องราวน่ารู้ ทั่วทุกมุมโลก โดยทีมงานบีบีซี ภาค ภาษาไทย	
19.00-19.30	ถ่ายทอดข่าวจากกรมประชาสัมพันธ์					ถ่ายทอดข่าวจากกรมประชาสัมพันธ์	
19.30-20.00	BBC ENGLISH โดย นันทิญา จิตตโสภากิติ รายการสอนภาษาอังกฤษฟังง่าย เข้าใจง่าย ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยทีมงาน BBC ENGLISH ภาคภาษาไทย					ทันโลกไอที โดย : คุณประสงค์ กรรโมทาร์ , คุณกนกพร ประสิทธิ์ผล เสนอความรู้ในแวดวงเทคโนโลยี สารสนเทศ อัพเดทเทคโนโลยี ใหม่ ๆ และการตอบโจทย์ด้าน IT	เยี่ยมเยียนอาเซียน โดย ชัยรัตน์ ถมยา สรุปรประมวลข่าวอาเซียนใน รอบสัปดาห์
20.00-21.00	ครอบครัวเดียวกัน (re-run) โดย ดรอริสรา กำธรเจริญ ,วีรชัย กาญจนจิตติวัฒน์ สื่อกกลางถ่ายทอด บอกเล่าเรื่องราวความรัก ความผูกพัน และเอื้ออาทรของครอบครัวต่าง ๆ ที่ หลากหลาย อันจะนำข้อคิดหรือวิธีปฏิบัติอันดีของครอบครัวเหล่านั้น มาเป็นประโยชน์ต่อการ ดำเนินชีวิตของครอบครัวในปัจจุบัน					วรรณทอง โดย อภิชาติ บัวทอง, จักรพันธ์ กมุตโยธิน ดีแม่ทุกสำนวน คั่นหา นัยยะ ทุกความหมายของถ้อยคำ	ทั่วไทยไดอารี่ โดย จิตฤดี บรรเทาพิษ เพลิดเพลินไปกับบันทึกการ เดินทาง ทุกเส้นทางเที่ยวไทย

เวลา / วัน	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
21.00-22.00	ศาสนธรรมคีตา โดย อ.วัฒนะ บุญจับ นำเสนอบทเพลงสไตล์ World Music และเรื่องเล่าความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิตทุกมุมโลก		ดนตรีวิถีโลก โดย : อ.อนันต์ นาคคง นำเสนอบทเพลงสไตล์ World Music และเรื่องเล่าความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิตจากทุกมุมโลก		108 คนตรี (re-run) โดย อ.ปราชญ์ อรุณรังสี, วรชญา เชาวลิต, อนุรักษ์ ภูมิทรัพย์ เปิดโอกาสให้วงดนตรีที่มีความเป็นตัวของตัวเอง	ดนตรี กวี ศิลป์ โดย อัยย์ วีรานุกูล คิ้มดำ ไปด้วยความงดงามแห่งเสียงดนตรีที่ทรงคุณค่า โดยศิลปินหลากหลายสาขา	หนังสือคือเพื่อน โดย จักรกฤษณ์ สิริริน (นกป่าอุษาคเนย์) รื่นรมย์ไปกับศิลปะแห่งวรรณกรรมนอกกระแส
22.00-23.00	ห้องสมุดหลังไมค์ โดย คุณรัศมี มณีนิล ส่งเสริมการอ่านผ่านเรื่องเล่าจากวรรณกรรมไทย เทศ ทั้งรุ่นเก่าที่หาอ่าน หาฟังได้ยาก จนถึงวรรณกรรมร่วมสมัย เพื่อความเพลิดเพลินก่อนนอน						
23.00-24.00	พลังใจ.....(จิตวิวัฒน์) โดย นิธิกาญจน์ รัตนสิทธิ์ (และรอความร่วมมือกับแผนงานที่เกี่ยวข้อง) เพื่อการพัฒนาจิตวิญญาณ หลายรูปแบบ เช่น การทำสมาธิกับชีวิตประจำวัน เพลงกับการพัฒนาศักยภาพสมอง					ในความทรงจำ โดย จิตฤดี บรรเทาพิช ค้นหาทุกเรื่องราว ทุกเหตุการณ์ในอดีต ผ่านทุกความทรงจำของบุคคล	เปิดแผ่นฟิล์ม โดย เทินพันธ์ Hot Shot Film เปิดสารตีความหมายที่แฝงเร้นในเรื่องราวบนแผ่นฟิล์ม

- ** หมายเหตุ: 1. วิทยากรบางท่านอยู่ระหว่างการประสานงาน
 2. ตีนำเงินเป็นรายของของที่โครงการรับผิดชอบ

1.1.1 ประเภทรายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

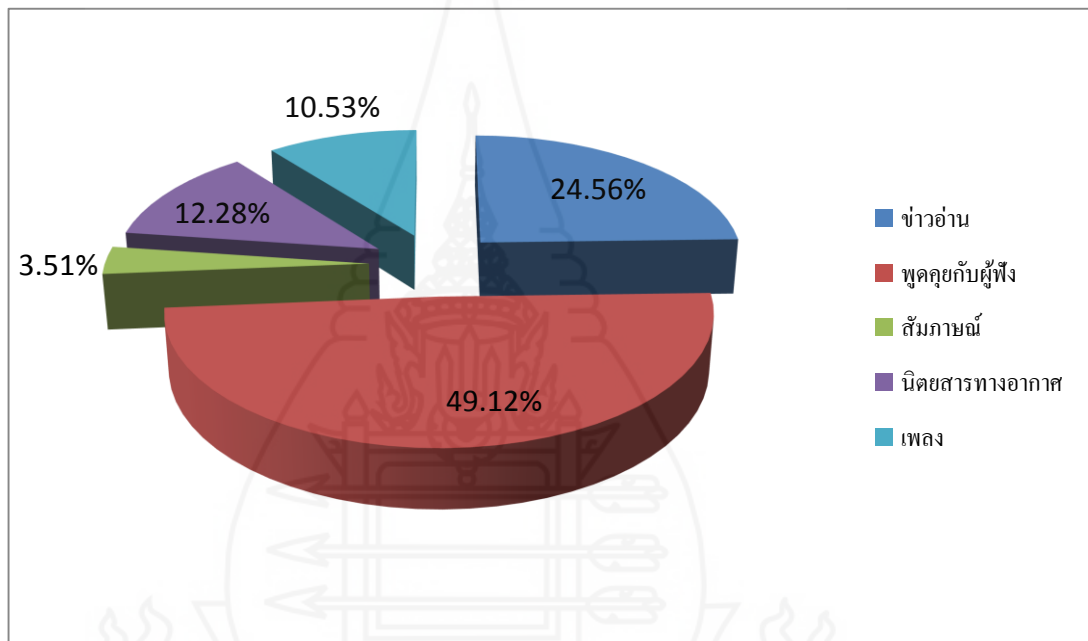
ข่าว ข่าวสาร	จำนวน 14 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 24.56
ความรู้	จำนวน 34 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 59.65
บันเทิง	จำนวน 8 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 14.04
บริการสาธารณะ	จำนวน 1 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 1.75

ภาพที่ 4.1 แสดงสัดส่วนร้อยละของประเภทรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2552-2553

1.1.2 รูปแบบรายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

ข่าวอ่าน	จำนวน 14 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 24.56
พูดคุยกับผู้ฟัง	จำนวน 28 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 49.12
สัมภาษณ์	จำนวน 2 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 3.51
นิตยสารทางอากาศ	จำนวน 7 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 12.28
เพลง	จำนวน 6 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 10.53

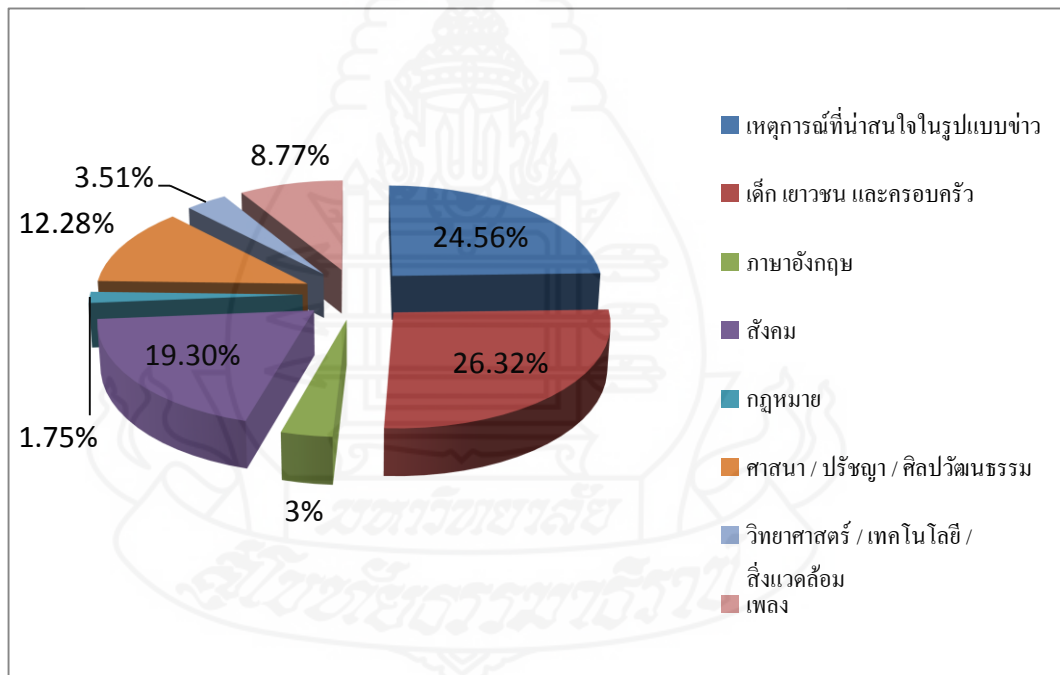

ภาพที่ 4.2 แสดงสัดส่วนร้อยละของรูปแบบรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2552-2553

1.1.3 เนื้อหารายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

เหตุการณ์ที่น่าสนใจในรูปแบบข่าว จำนวน 14 รายการ คิดเป็นร้อยละ 24.56

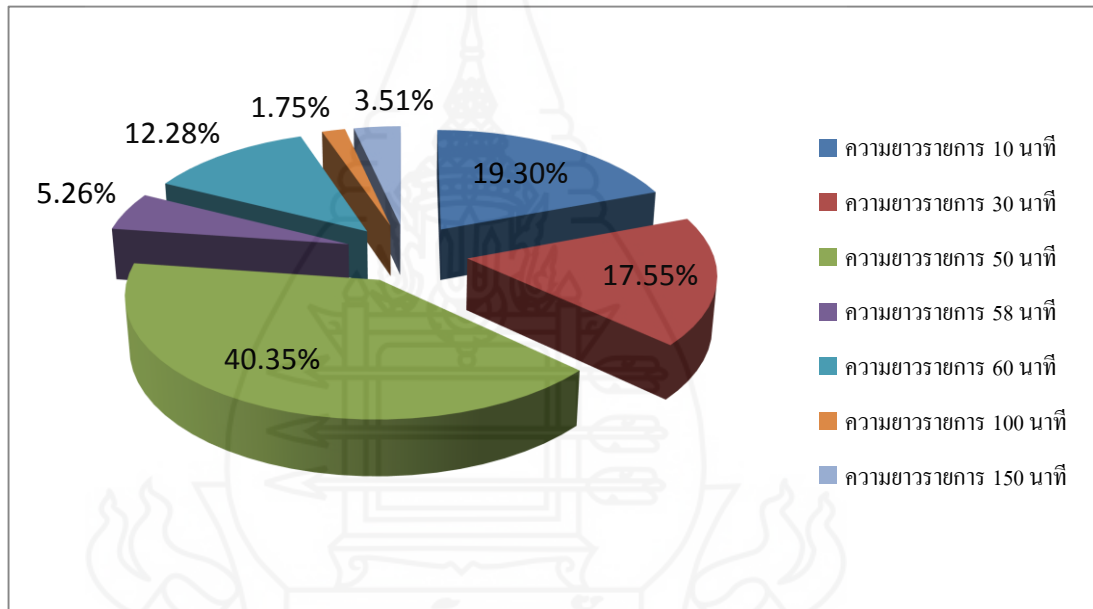
เด็ก เยาวชนและครอบครัว	จำนวน 15 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 26.32
ภาษาอังกฤษ	จำนวน 2 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 3.51
สังคม	จำนวน 11 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 19.30
กฎหมาย	จำนวน 1 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 1.75
ศาสนา/ปรัชญา/ศิลปวัฒนธรรม	จำนวน 7 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 12.28
วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี/สิ่งแวดล้อม	จำนวน 2 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 3.51
เพลง	จำนวน 5 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 8.77

ภาพที่ 4.3 แสดงสัดส่วนร้อยละของเนื้อหารายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2552-2553

1.1.4 ความยาวรายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

ความยาวรายการ 10 นาที	จำนวน 11 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 19.30
ความยาวรายการ 30 นาที	จำนวน 10 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 17.55
ความยาวรายการ 50 นาที	จำนวน 23 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 40.35
ความยาวรายการ 58 นาที	จำนวน 3 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 5.26
ความยาวรายการ 60 นาที	จำนวน 7 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 12.28
ความยาวรายการ 100 นาที	จำนวน 1 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 1.75
ความยาวรายการ 150 นาที	จำนวน 2 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 3.51

ภาพที่ 4.4 แสดงสัดส่วนร้อยละของความยาวรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2552-2553

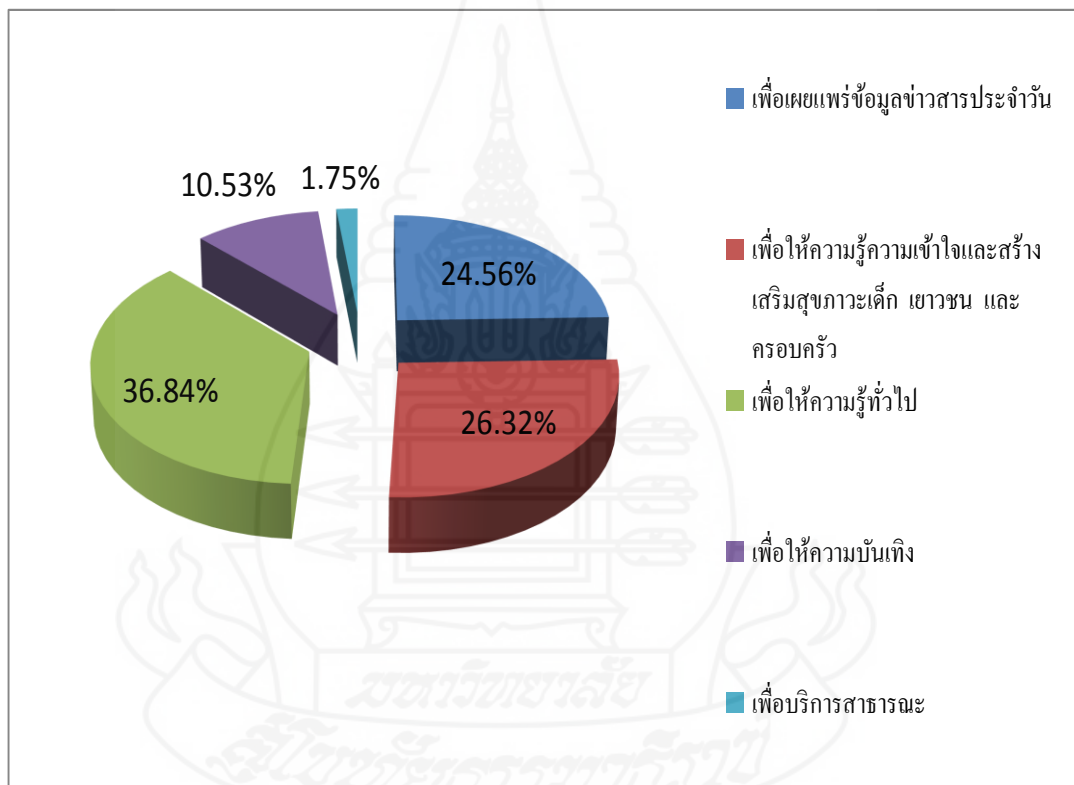
1.1.5 วัตถุประสงค์รายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประจำวัน จำนวน 14 รายการ คิดเป็นร้อยละ 24.56
 เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างเสริมสุขภาวะเด็ก เยาวชน และ
 ครอบครัว จำนวน 15 รายการ คิดเป็นร้อยละ 26.32

เพื่อให้ความรู้ทั่วไป จำนวน 21 รายการ คิดเป็นร้อยละ 36.84

เพื่อให้ความบันเทิง จำนวน 6 รายการ คิดเป็นร้อยละ 10.53

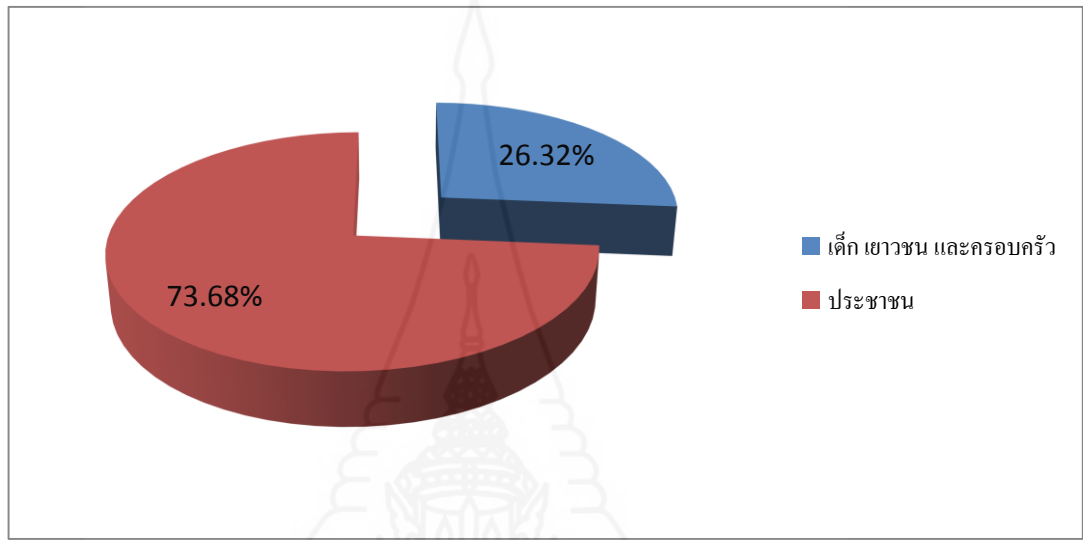
เพื่อบริการสาธารณะ จำนวน 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 1.75

ภาพที่ 4.5 แสดงสัดส่วนร้อยละของวัตถุประสงค์รายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2552-2553

1.1.6 กลุ่มเป้าหมาย ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

เด็ก เยาวชน และครอบครัว จำนวน 15 รายการ คิดเป็นร้อยละ 26.32
 ประชาชน จำนวน 42 รายการ คิดเป็นร้อยละ 73.68

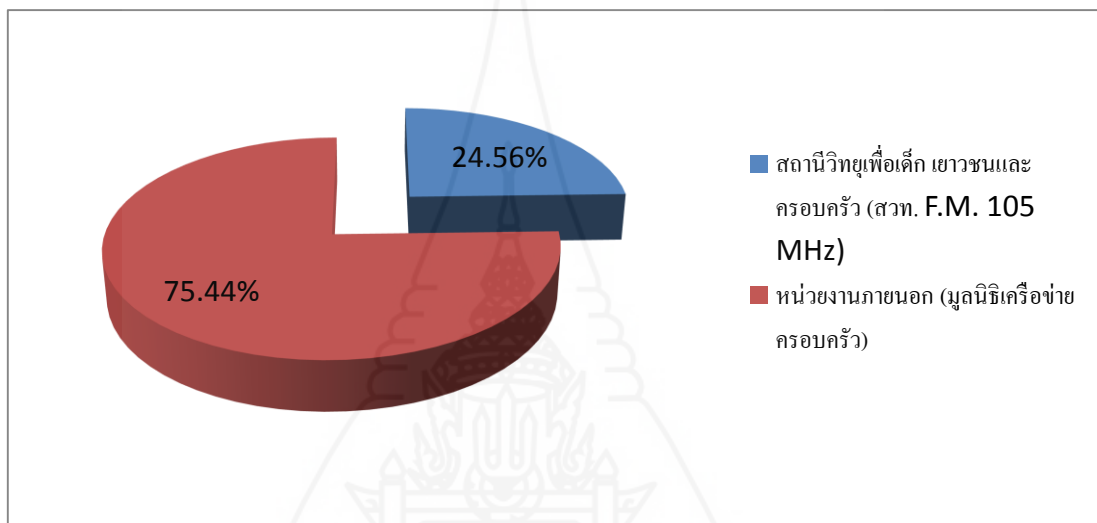
ภาพที่ 4.6 แสดงสัดส่วนร้อยละของกลุ่มเป้าหมายรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2552-2553

1.1.7 ผู้รับผิดชอบรายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

สถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว จำนวน 14 รายการ คิดเป็นร้อยละ 24.56 (สวท. F.M. 105 MHz)

หน่วยงานภายนอก จำนวน 43 รายการ คิดเป็นร้อยละ 75.44 (มูลนิธิเครือข่ายเครือข่ายครอบครัว)

ภาพที่ 4.7 แสดงสัดส่วนร้อยละของผู้รับผิดชอบรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2552-2553

1.2 การจ้ดรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2554

สถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2554 มีการจ้ดรายการทั้งหมด จำนวน 49 รายการ แบ่งออกเป็น ข่าวภาคบังคับ จำนวน 4 รายการ ข่าวต้นชั่วโมง จำนวน 11 รายการ และรายการข่าวสาร ความรู้ สารบันเทิง จำนวน 34 รายการ รวมทั้งสิ้น 49 รายการ

ผังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2554

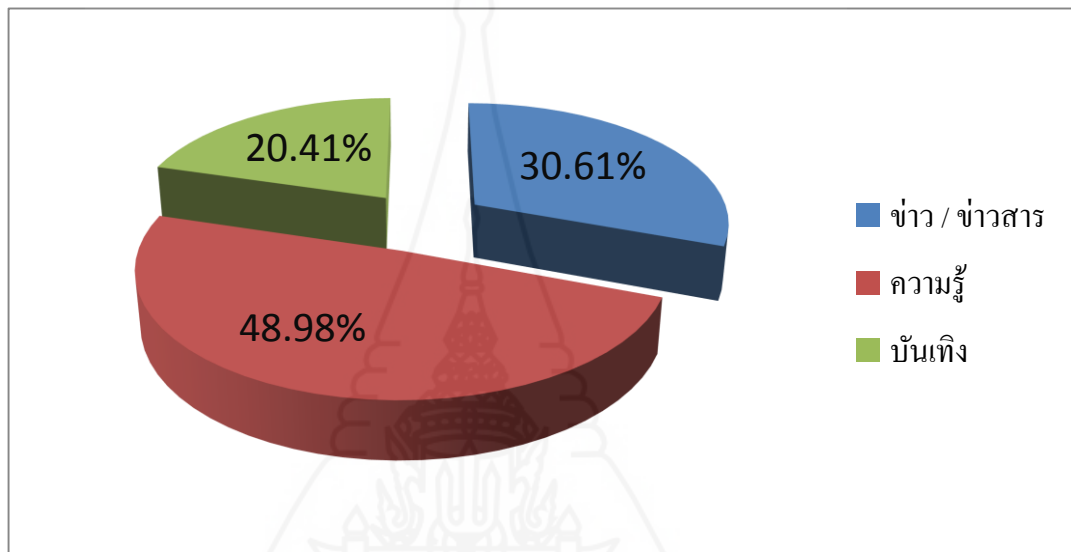
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์
 สวท FM 105 MHz คลื่นสั้นสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

ม.ค 54

เวลา / วัน	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
05.00 - 06.00	อารมณดียามเช้า : ศิวีย์ สมทรง/ ธิยัท เพชรกุล					รีนรมย์ชมเพลง : บุรพา - ดร.ญาดา อาร์มมิก	
06.00 - 06.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
06.10 - 07.00	Morning Kids : เรวัต สังข์ชัย					รีนรมย์ชมเพลง : บุรพา - ดร.ญาดา อาร์มมิก	
07.00 - 07.30	ถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย						
07.30 - 08.00	พระอาทิตย์ยิ้มแฉ่ง : ทิมโลมา						
08.00 - 08.02	เคารพธงชาติ						
08.02 - 08.30	พระจันทร์ยามเช้า : ฉัตรฤดี กาญจนโอหารศิริ					รัฐบาลยิ่งลักษณ์ พบประชาชน	ถ่ายทอดปรากฏการณ์จาก สวท. 92.5 MHz
08.30 - 09.00							
09.00 - 09.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
09.10 - 10.00	พ่อแม่มือใหม่ หัวใจเกินร้อย : สรวรมณต์ สิทธิสมาน					สุขภาพดีด้วยมือเรา : ประนอม ประสงค์มงคล	แบ่งปันปันรัก : ฉัตรฤดี กาญจนโอหารศิริ
10.00 - 10.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
10.10 - 11.00	บ้านนี้มีสุข : สุขชาติ แก้วเพชร / มยุรี สุขไย					ครอบครัวเจตนาดี : บุชรัตน์ ชาวชายโขง	
11.00 - 11.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
11.10 - 12.00	เปิดฟ้าพาเที่ยวไทย : ภูสิต ธวัชวิเชียร / มูทิทา อิทธิผล					ชวนคิดชวนคุย : เอกพงษ์ นบสกล / จารพรณ พลอยเกิด	
12.00 - 13.00	ถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย						
13.00 - 14.00	ละครชุดทางชีวิต : วุฒิภัทร ชำนิราชกิจ						
14.00 - 14.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
14.10 - 15.00	สุขสร้างสรรค์ : กลุ่มต้นกล้าแผ่นดิน					นารีสโมสร : ภณิษย์นิชา ไกรฤกษ์	
15.00 - 15.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
15.10 - 16.00	จันทร์เจ้าขา : ฟีนิก, พี่วาท					ไอ้จู้ด : มาโนช พุฒตาล	ฟังสบายบ่ายวันอาทิตย์: ศ.นพ.อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม
16.00 - 16.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
16.10 - 17.00	รดต้นขบวนเพลง ปูน ปูน : ป้าพรรณ / พี่ขวัญ					ไอ้จู้ด : มาโนช พุฒตาล	ฟังสบายบ่ายวันอาทิตย์: ศ.นพ.อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม
17.00 - 17.05	ข่าวต้นชั่วโมง						
17.05 - 18.00	ขบวนการล้านความคิด : พี่ฉลาม / พี่สี่ฟ้า					คิตนกรอบตอบใจทยสุขภาพ : นพ.ภฤชดา ศิรามพุช, ธิยัท เพชรกุล	
18.00 - 18.02	เคารพธงชาติ						
18.02 - 19.00	ขบวนการล้านข่าว : พี่ฉลาม / พี่น้ำเย็น					อุ่นใจใกล้คุณหมอ : นพ.ปัญญา - ภาคภูมิ (ลูกชาย) ไข่มุก	
19.00 - 19.30	ถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย						
19.30 - 20.00	คิดกวี จักวิ่งค์ : ภูสิต ธวัชวิเชียร / มณิรัตน์ รุ่งแสง					วรรณศิลป์ลิ้นสาย : มยุรี สุขไย	
20.00 - 20.30	ถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (ข่าวในพระราชสำนัก)						
20.30 - 21.00	ครอบครัวคุยกัน : รัศมี มณีนิล / นันทิญา จิตตโสภาวดี					บ้านวรรณกรรม : ภูชิต ธวัชวิเชียร	
21.00 - 21.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
21.10 - 22.00	ครอบครัวคุยกัน : รัศมี มณีนิล / นันทิญา จิตตโสภาวดี					สปอร์ตวาไรตี้ : ทิมข่าว สสช.	
22.00 - 22.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
22.10 - 23.00	อารมณดีที่ 105 : นกัสนร อุดามาศย์					สปอร์ตวาไรตี้ : ทิมข่าว สสช.	
23.00 - 23.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
23.00 - 24.00	คืนนี้มีเพลง : ขวัญชาติ ดาสา / มณฑนา เอื้อประชานนท์					รีนรมย์กับเพลง กปส. : ขลุ่ยรัตน์ ชมพูนุช ณ อยุธยา /สองพล สุขบุตร	ดนตรีแห่งสยาม : ณัฐวิฑิต จิยะจันทร์

1.2.1 ประเภทรายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

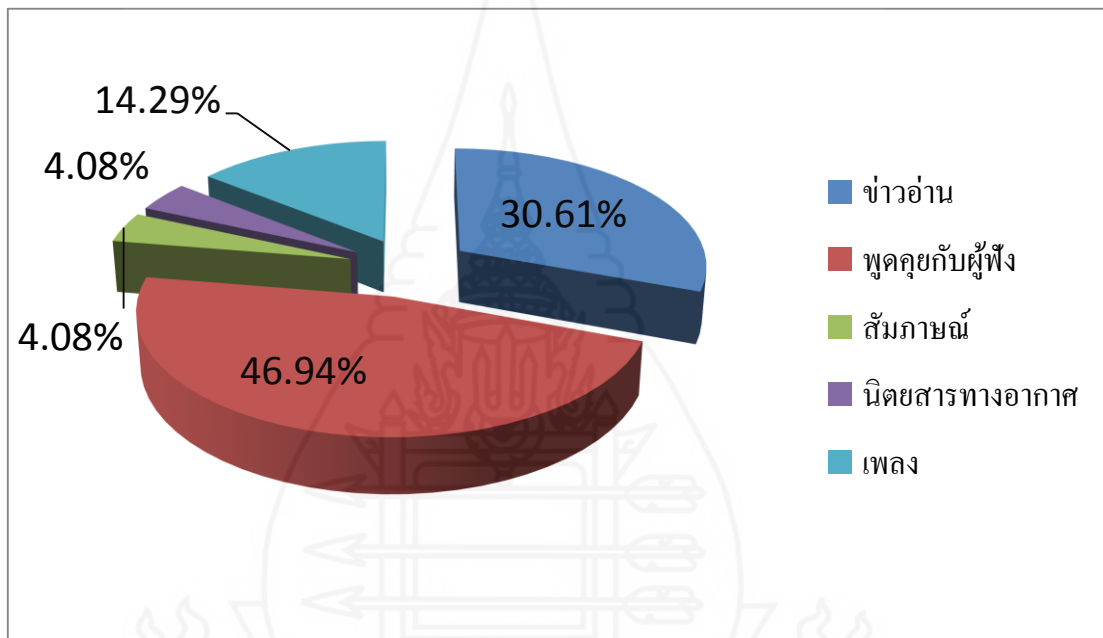
ข่าว ข่าวสาร	จำนวน 15 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 30.61
ความรู้	จำนวน 24 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 48.98
บันเทิง	จำนวน 10 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 20.41

ภาพที่ 4.8 แสดงสัดส่วนร้อยละของประเภทรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2554

1.2.2 รูปแบบรายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

ข่าวอ่าน	จำนวน 15 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 30.61
พูดคุยกับผู้ฟัง	จำนวน 23 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 46.94
สัมภาษณ์	จำนวน 2 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 4.08
นิตยสารทางอากาศ	จำนวน 2 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 4.08
เพลง	จำนวน 7 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 14.29

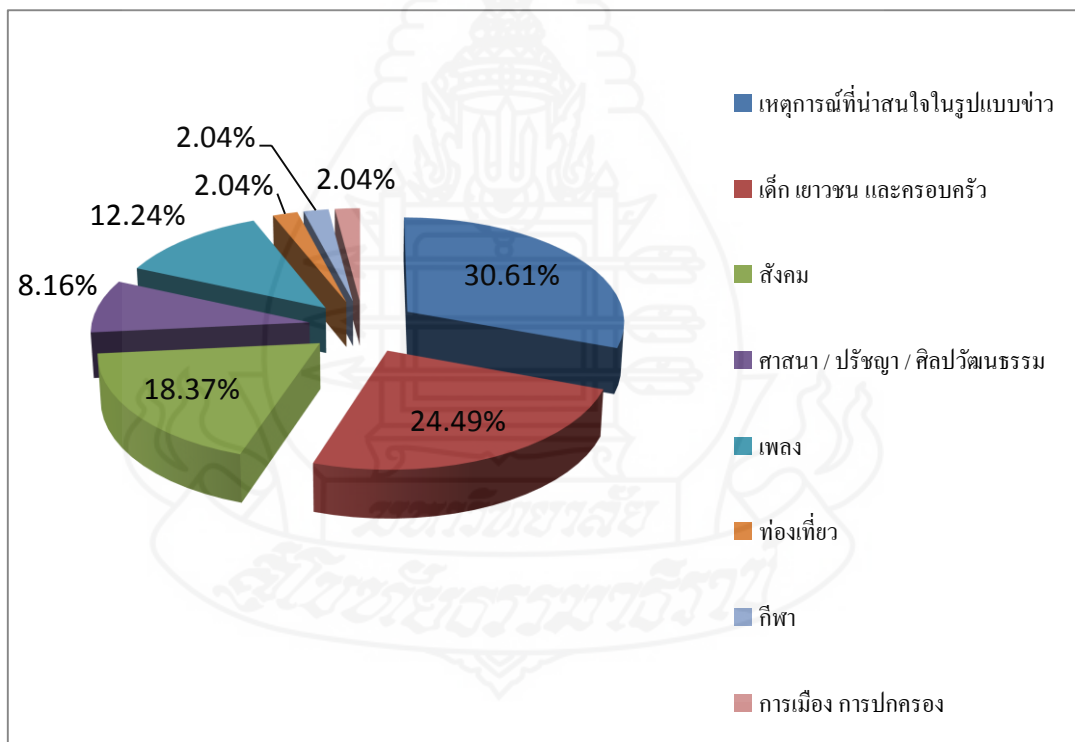

ภาพที่ 4.9 แสดงสัดส่วนร้อยละของรูปแบบรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2554

1.2.3 เนื้อหารายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

เหตุการณ์ที่น่าสนใจในรูปแบบข่าว จำนวน 15 รายการ คิดเป็นร้อยละ 30.61

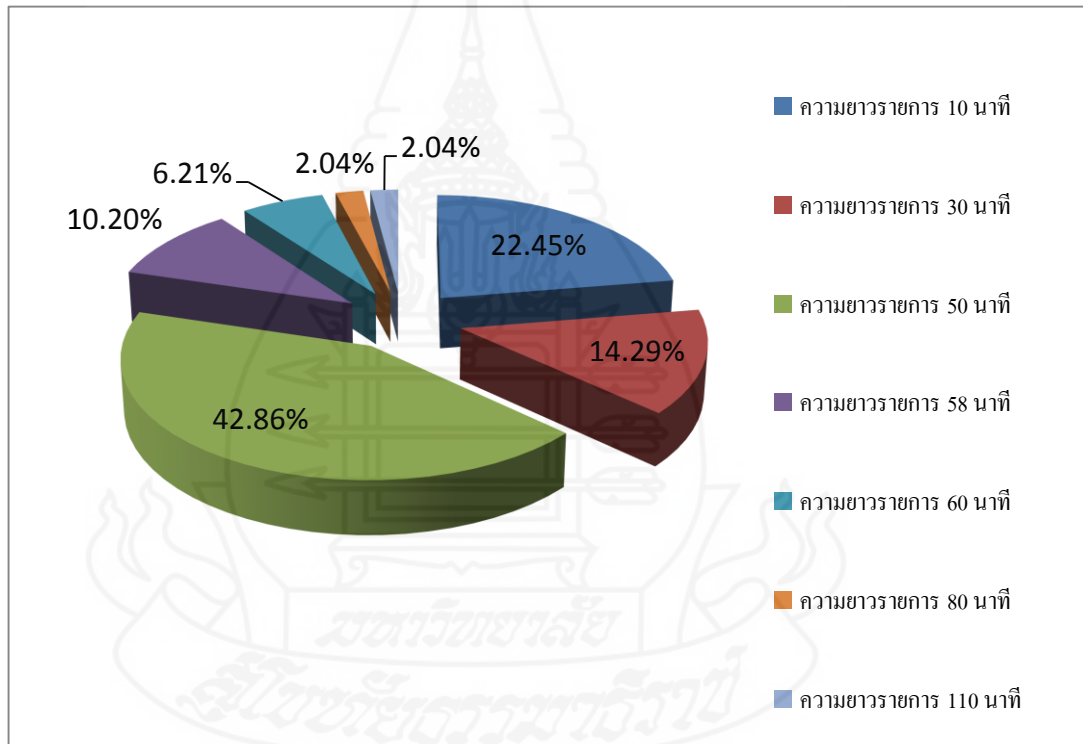
เด็ก เยาวชน และครอบครัว	จำนวน 12 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 24.49
สังคม	จำนวน 9 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 18.37
ศาสนา/ปรัชญา/ศิลปวัฒนธรรม	จำนวน 4 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 8.16
เพลง	จำนวน 6 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 12.24
ท่องเที่ยว	จำนวน 1 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 2.04
กีฬา	จำนวน 1 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 2.04
การเมือง การปกครอง	จำนวน 1 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 2.04

ภาพที่ 4.10 แสดงสัดส่วนร้อยละของเนื้อหารายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2554

1.2.4 ความยาวรายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

ความยาวรายการ 10 นาที	จำนวน 11 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 22.45
ความยาวรายการ 30 นาที	จำนวน 7 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 14.29
ความยาวรายการ 50 นาที	จำนวน 21 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 42.86
ความยาวรายการ 58 นาที	จำนวน 5 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 10.20
ความยาวรายการ 60 นาที	จำนวน 3 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 6.12
ความยาวรายการ 80 นาที	จำนวน 1 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 2.04
ความยาวรายการ 110 นาที	จำนวน 1 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 2.04

ภาพที่ 4.11 แสดงสัดส่วนร้อยละของความยาวรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2554

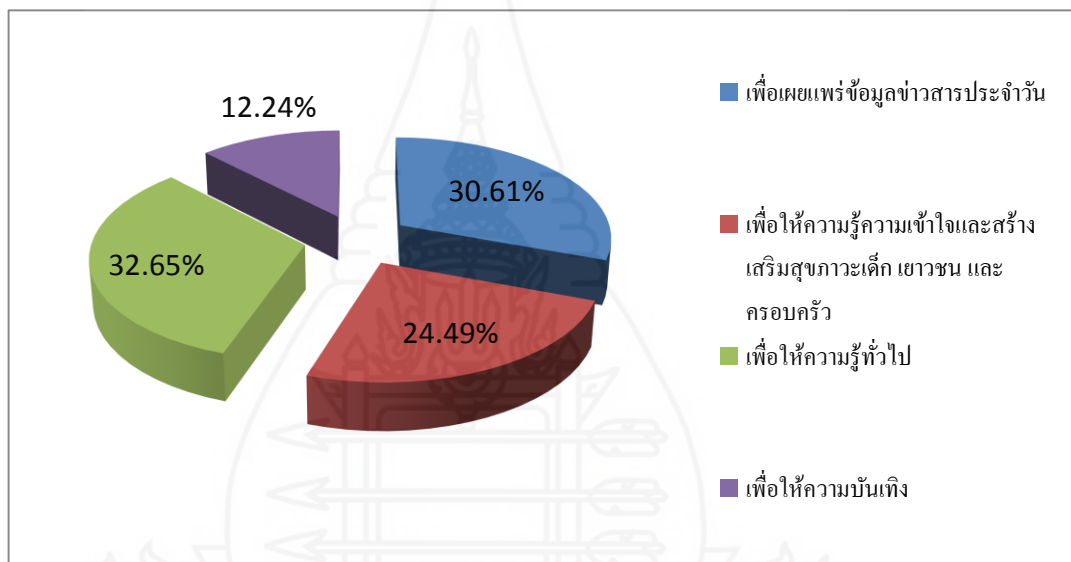
1.2.5 วัตถุประสงค์รายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประจำวัน จำนวน 15 รายการ คิดเป็นร้อยละ 30.61

เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างเสริมสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว จำนวน 12 รายการ คิดเป็นร้อยละ 24.49

เพื่อให้ความรู้ทั่วไป จำนวน 16 รายการ คิดเป็นร้อยละ 32.65

เพื่อให้ความบันเทิง จำนวน 6 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.24

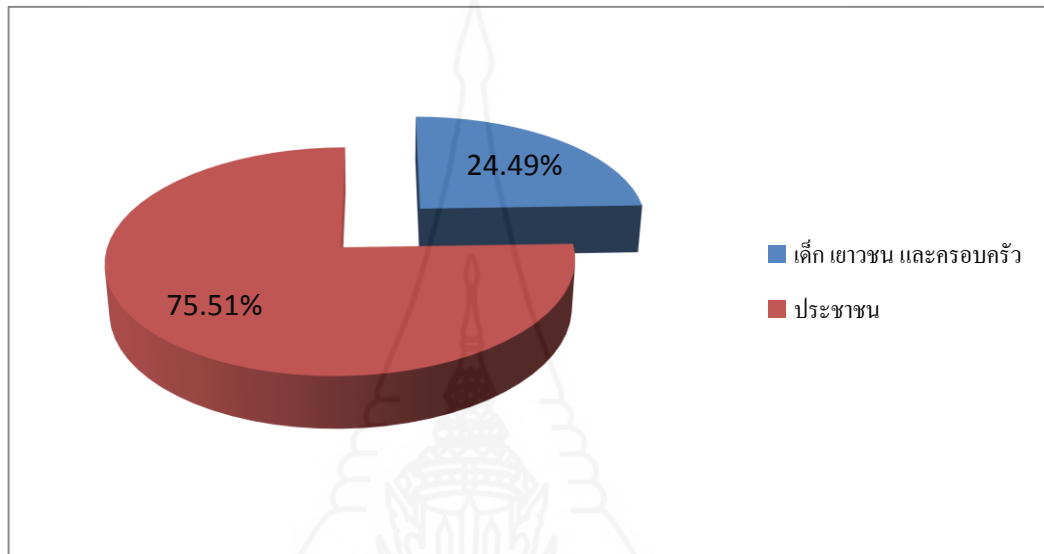

ภาพที่ 4.12 แสดงสัดส่วนร้อยละของวัตถุประสงค์รายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2554

1.2.6 กลุ่มเป้าหมาย ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

เด็ก เยาวชน และครอบครัว จำนวน 12 รายการ คิดเป็นร้อยละ 24.49

ประชาชน จำนวน 37 รายการ คิดเป็นร้อยละ 75.51

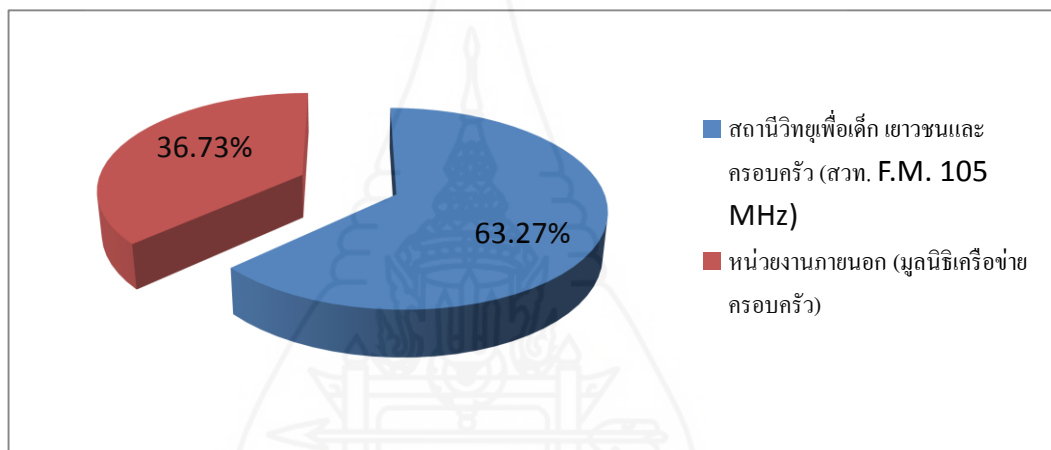
ภาพที่ 4.13 แสดงสัดส่วนร้อยละของกลุ่มเป้าหมายรายการของสถานีวิทยุ
เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2554

1.2.7 ผู้รับผิดชอบรายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

ผู้รับผิดชอบรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว FM. 105 MHz ผลิตรายการที่มีผู้รับผิดชอบรายการ ดังนี้

สถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว จำนวน 31 รายการ คิดเป็นร้อยละ 63.27 (สวท. F.M. 105 MHz)

หน่วยงานภายนอกจำนวน 18 รายการ คิดเป็นร้อยละ 36.73 (มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว)

ภาพที่ 4.14 แสดงสัดส่วนร้อยละของผู้รับผิดชอบรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2554

1.3 การจัดรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2555

สถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2555 มีการจัดรายการทั้งหมด จำนวน 44 รายการ แบ่งออกเป็น ช่วงภาคบังคับ จำนวน 4 รายการ ช่วงต้นชั่วโมง จำนวน 11 รายการ และรายการข่าวสาร ความรู้ สารบันเทิง จำนวน 29 รายการ รวมทั้งสิ้น 44 รายการ

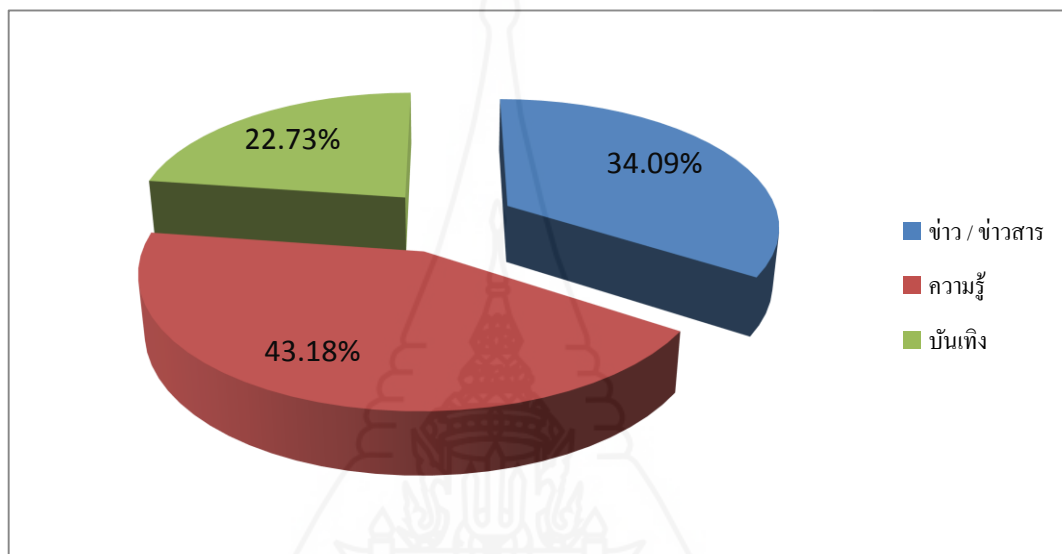
ผังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2555

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์
 สวท. FM 105 MHz คลื่นสีขาวเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว ประจำปี 2555

เวลา / วัน	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
05.00 - 06.00	อารมณ์ดียามเช้า : อีรยุทธ เพชรกุล,ศิริวัลย์ สมทรง					รื่นรมย์ชมเพลง : บุรพา - ดร.ญาดา อารัมภีร์	
06.00 - 06.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
06.10 - 07.00	มอร์นิ่งคิดส์ : เรวัต สังข์ช่วย					รื่นรมย์ชมเพลง : บุรพา - ดร.ญาดา อารัมภีร์	
07.00 - 07.30	ถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย						
07.30 - 08.00	พระอาทิตย์ยิ้มแฉ่ง						
08.00 - 08.02	เคารพธงชาติ						
08.02 - 08.30	พ่อแม่พันธุ์ใหม่หัวใจเกินร้อย : สรรวมณต์ สิทธิสมาน					รัฐบาลยิ่งลักษณ์ พบประชาชน	ถ่ายทอดปาฐกถารธรรมจาก สวท. 92.5 MHz
08.30 - 09.00							จากฟ้าสู่ดิน สวท. 92.5 MHz
09.00 - 09.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
09.10 - 10.00	ครอบครัวคุยกัน : รัชนี มณีนิล					สุขภาพดีด้วยมือเรา : ประพนม ประสงค์มงคล	แบ่งปันปันรัก : ฉัตรฤดี กาญจนโอฬารศิริ
10.00 - 10.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
10.10 - 11.00	ชั่วโมงสุขภาพ : นุชรัตน์ ชาวชายโขง					ครอบครัวเจตนาดี : นุชรัตน์ ชาวชายโขง	
11.00 - 11.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
11.10 - 12.00	เดินตามตะวัน : ฉัตรฤดี กาญจนโอฬารศิริ, (นภัสสร อุตามาตย์), (ทรงพล ชูเวช)						
12.00 - 13.00	ถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย						
13.00 - 14.00	ชีวิตคนเมือง : วิไลลักษณ์ รุ่งสมัย, บรรพจน์ แก้วพาณิชย์ (วโรภาส มังกรพิศม, กฤษ ธีรวิธรรม)						
14.00 - 14.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
14.10 - 15.00	ชีวิตคนเมือง : วิไลลักษณ์ รุ่งสมัย, บรรพจน์ แก้วพาณิชย์ (วโรภาส มังกรพิศม, กฤษ ธีรวิธรรม)						
15.00 - 15.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
15.10 - 16.00	โลมา ลีนลา : พิ้วพ					ไอ้จู้ด : มาโนช พุฒตาล	ฟังสบายป่วยวันอาทิตย์: ศ.นพ.อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม
16.00 - 16.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
16.10 - 17.00	รดทวนขบวนเพลง : ป้าพรรณ, พี่ขวัญ					ไอ้จู้ด : มาโนช พุฒตาล	ฟังสบายป่วยวันอาทิตย์: ศ.นพ.อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม
17.00 - 17.05	ข่าวต้นชั่วโมง						
17.05 - 18.00	ขบวนการล้างความผิด : พิฉลามา,พีสีฟ้า					คิดนอกกรอบตอบใจหายสุขภาพ : นพ.กฤษดา ศีรามพุช, อีรยุทธ เพชรกุล	
18.00 - 18.02	เคารพธงชาติ						
18.02 - 19.00	เล่าสู่กันฟัง : สมภพ,เพ็ญสิน					สุนใจใกล้คุณหมอ : นพ.ปัญญา - ภาคภูมิ (ลูกชาย) ไข่มุก	
19.00 - 19.30	ถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย						
19.30 - 20.00	ร่มนครา : มยุรี, นุชรัตน์, นันทิยา, รัชณี					วรรณศิลป์มีสีสัน : มยุรี สุขไย	
20.00 - 20.30	ถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (ข่าวในพระราชสำนัก)						
20.30 - 21.00	เอนหลังฟังเพลง : กฤษฎา สุนทร, ขวัญชัย หิรัญอุดมเกียรติ, อิศารัตน์, สนธยา					บ้านวรรณกรรม : ภูษิต ธีรวิเชียร	
21.00 - 21.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
21.10 - 22.00	เอนหลังฟังเพลง : กฤษฎา สุนทร, ขวัญชัย หิรัญอุดมเกียรติ, อิศารัตน์, สนธยา						
22.00 - 22.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
22.10 - 23.00	เอนหลังฟังเพลง : กฤษฎา สุนทร, ขวัญชัย หิรัญอุดมเกียรติ, อิศารัตน์, สนธยา						
23.00 - 23.10	ข่าวต้นชั่วโมง						
23.00 - 24.00	เอนหลังฟังเพลง : กฤษฎา สุนทร, ขวัญชัย หิรัญอุดมเกียรติ, อิศารัตน์, สนธยา					รื่นรมย์กับเพลง กปส. : ขวัญรัตน์ ชมพูนุช ณ อยุธยา / สONG พงศบุตร	ดนตรีแห่งสยาม : ณัฏฐวิฑูรย์ จิยะจันทร์

1.3.1 ประเภทรายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

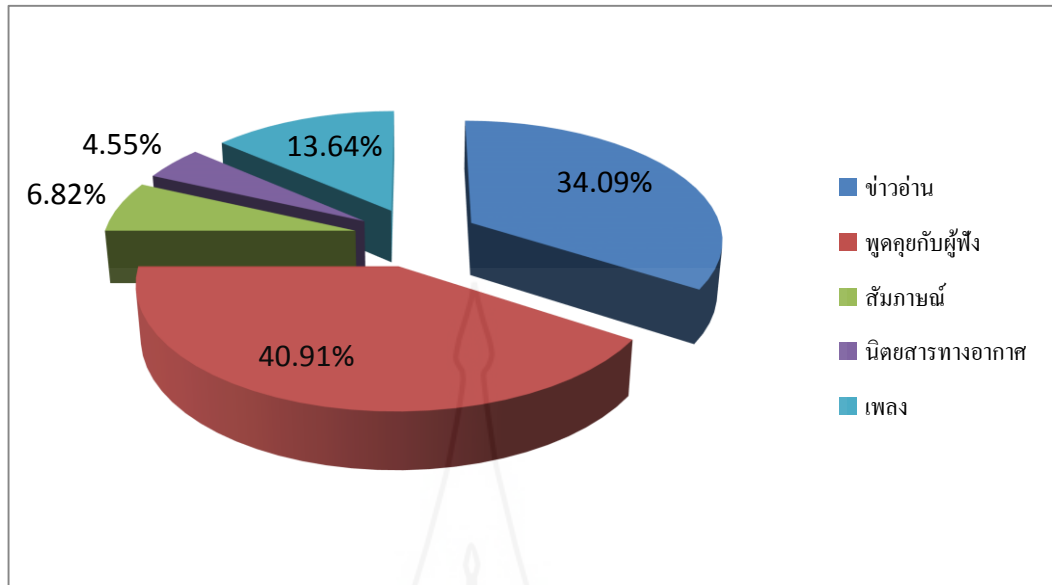
ข่าว ข่าวสาร	จำนวน 15 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 34.09
ความรู้	จำนวน 19 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 43.18
บันเทิง	จำนวน 10 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 22.73

ภาพที่ 4.15 แสดงสัดส่วนร้อยละของประเภทรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว FM. 105 MHz ปี 2555

1.3.2 รูปแบบรายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

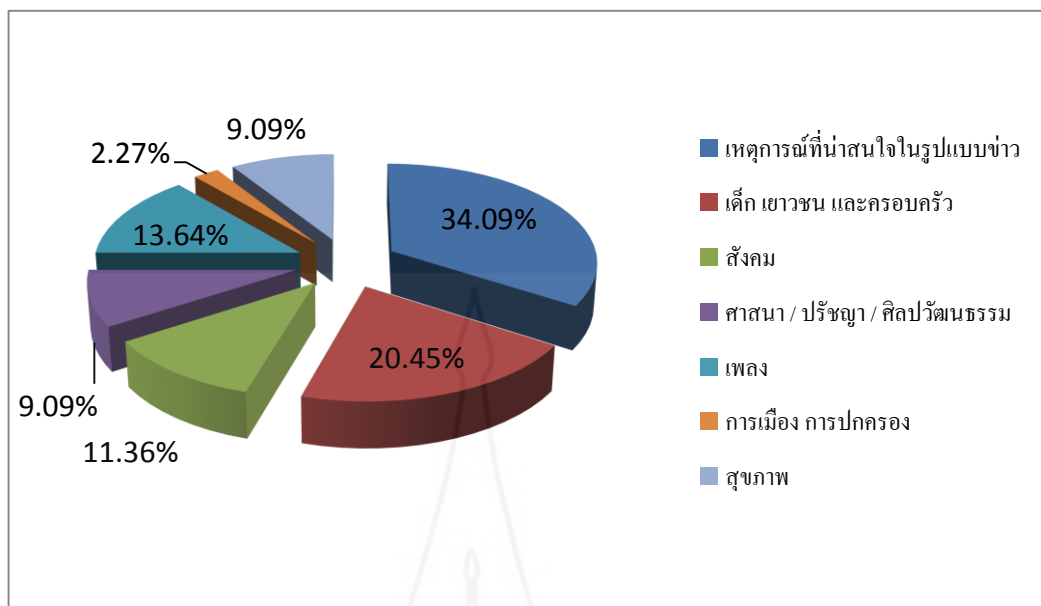
ข่าวอ่าน	จำนวน 15 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 34.09
พูดคุยกับผู้ฟัง	จำนวน 18 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 40.91
สัมภาษณ์	จำนวน 3 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 6.82
นิตยสารทางอากาศ	จำนวน 2 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 4.55
เพลง	จำนวน 6 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 13.64

ภาพที่ 4.16 แสดงสัดส่วนร้อยละของรูปแบบรายการของสถานีวิทยุ
เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2555

1.3.3 เนื้อหารายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

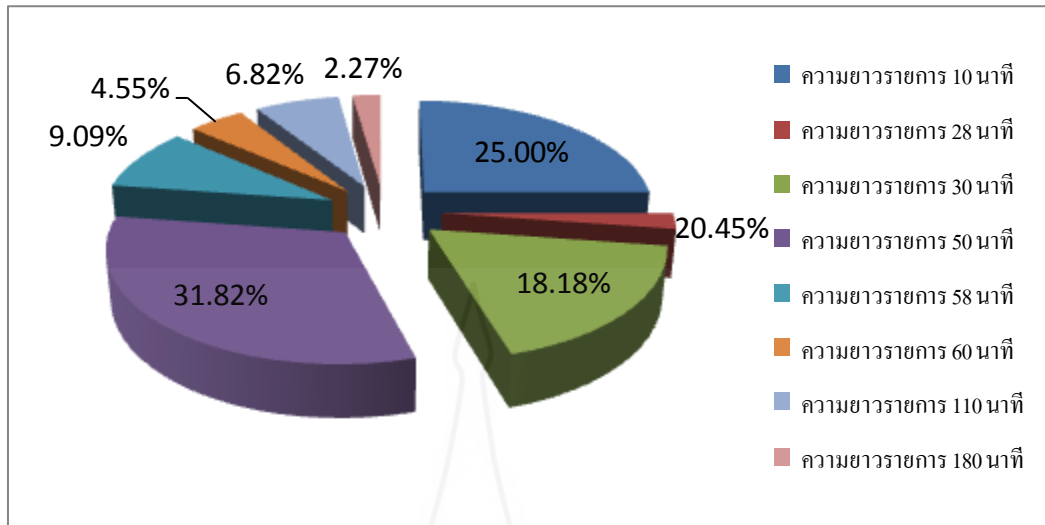
เหตุการณ์ที่น่าสนใจในรูปแบบข่าว	จำนวน 15 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 34.09
เด็ก เยาวชน และครอบครัว	จำนวน 9 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 20.45
สังคม	จำนวน 5 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 11.36
ศาสนา/ปรัชญา/ศิลปวัฒนธรรม	จำนวน 4 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 9.09
เพลง	จำนวน 6 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 13.64
การเมือง การปกครอง	จำนวน 1 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 2.27
สุขภาพ	จำนวน 4 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 9.09

ภาพที่ 4.17 แสดงสัดส่วนร้อยละของเนื้อหารายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2555

1.3.4 ความยาวรายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

ความยาวรายการ 10 นาที	จำนวน 11 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 25.00
ความยาวรายการ 28 นาที	จำนวน 1 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 2.27
ความยาวรายการ 30 นาที	จำนวน 8 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 18.18
ความยาวรายการ 50 นาที	จำนวน 14 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 31.82
ความยาวรายการ 58 นาที	จำนวน 4 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 9.09
ความยาวรายการ 60 นาที	จำนวน 2 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 4.55
ความยาวรายการ 110 นาที	จำนวน 3 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 6.82
ความยาวรายการ 180 นาที	จำนวน 1 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 2.27

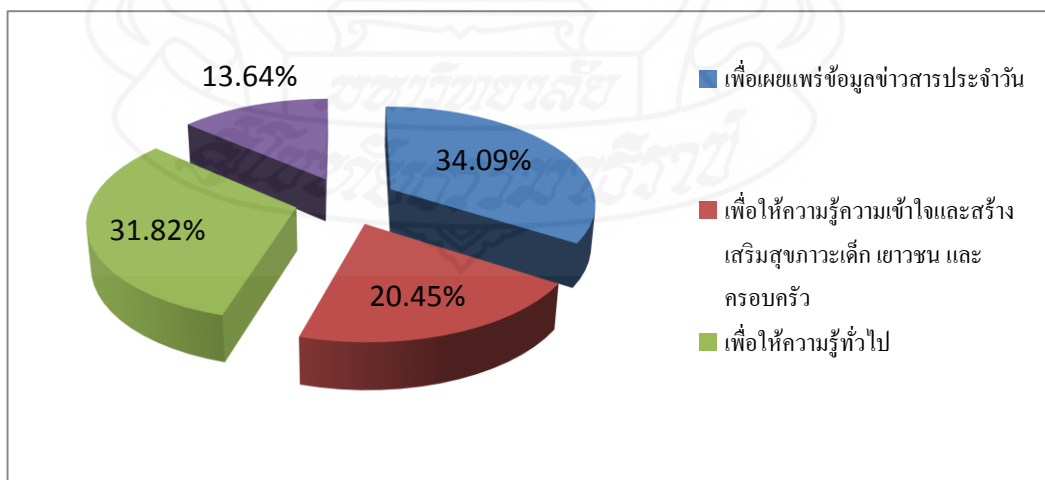
ภาพที่ 4.18 แสดงสัดส่วนร้อยละของความยาวรายการของสถานีวิทยุ
เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2555

1.3.5 วัตถุประสงค์รายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประจำวัน จำนวน 15 รายการ คิดเป็นร้อยละ 34.09
เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจและส่งเสริม สุขภาวะเด็ก เยาวชน และ
ครอบครัว จำนวน 9 รายการ คิดเป็นร้อยละ 20.45

เพื่อให้ความรู้ทั่วไป จำนวน 14 รายการ คิดเป็นร้อยละ 31.82

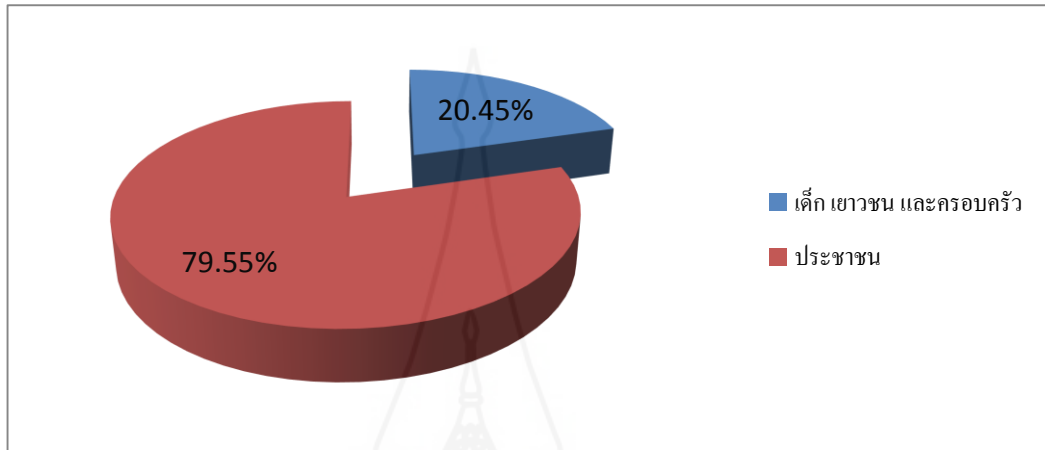
เพื่อความบันเทิง จำนวน 6 รายการ คิดเป็นร้อยละ 13.64

ภาพที่ 4.19 แสดงสัดส่วนของวัตถุประสงค์รายการของสถานีวิทยุ
เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2555

1.3.6 กลุ่มเป้าหมาย ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

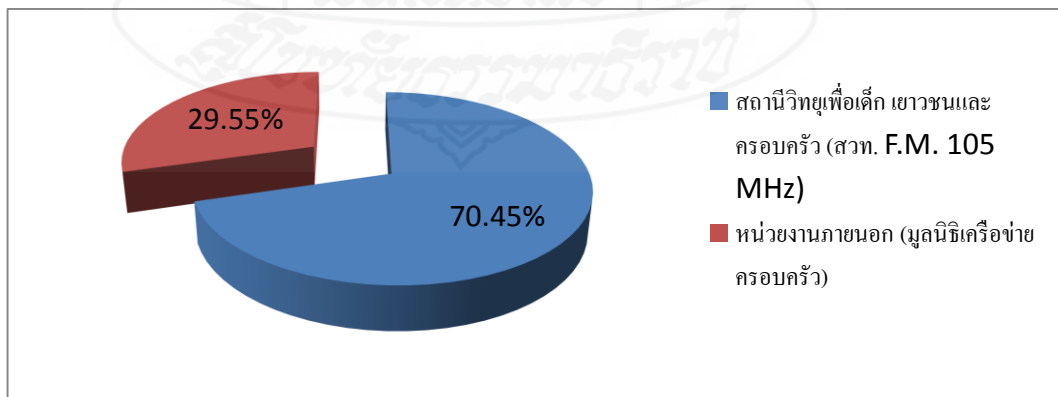
เด็ก เยาวชน และครอบครัว	จำนวน 9 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 20.45
ประชาชน	จำนวน 35 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 79.55

ภาพที่ 4.20 แสดงสัดส่วนร้อยละของกลุ่มเป้าหมายรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2555

1.3.7 ผู้รับผิดชอบรายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

สถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว จำนวน 31 รายการ คิดเป็นร้อยละ 70.45 (สวท. F.M. 105 MHz)
 หน่วยงานภายนอก จำนวน 13 รายการ คิดเป็นร้อยละ 29.55 (มูลนิธิเครือข่ายเครือข่ายครอบครัว)

ภาพที่ 4.21 แสดงสัดส่วนร้อยละของผู้รับผิดชอบรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2555

1.4 การจัดรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2556

สถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2556 มีการจัดรายการทั้งหมด จำนวน 47 รายการ แบ่งออกเป็น ช่วงภาคบังคับ จำนวน 4 รายการ ช่วงต้นชั่วโมง จำนวน 11 รายการ และรายการข่าวสาร ความรู้ สารบันเทิง จำนวน 32 รายการ รวมทั้งสิ้น 47 รายการ

ผังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2556

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์
 สวท FM 105 MHz คลื่นสีขาวเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว
 ประจำปี 2556

เวลา / วัน	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
05.00 - 06.00	รุ่งอรุณที่ 105					รื่นรมย์ชมเพลง	
06.10 - 07.00	มอร์นิงคิดส์					รื่นรมย์ชมเพลง	
07.00 - 07.30	ข่าว / รายงานพิเศษ / สารคดี (ถ่ายทอดทุกเครือข่าย)						
07.30 - 08.00	พระอาทิตย์ยิ้มแฉ่ง						
08.00 - 08.02	เคารพธงชาติ						
08.02 - 08.30	พ่อแม่พันธุ์ใหม่หัวใจเกินร้อย					รัฐบาลยิ่งลักษณ์	ถ่ายทอดปาฐกถาธรรม จากฟ้าสู่ดิน สวท. 92.5
08.30 - 09.00						พบประชาชน	
09.10 - 10.00	ชายคาเดียวกัน					ชาคาเดียวกันวันหยุด	
10.00 - 10.10	ข่าว / รายงานพิเศษ / สารคดี (ถ่ายทอดทุกเครือข่าย)						
10.10 - 11.00	ชั่วโมงสุขภาพ					ครอบครัวเจตนาดี	
11.10 - 12.00	คูคิด คู่บ้าน					ข่าวครอบครัว	แบ่งฝันปันรัก
12.00 - 13.00	ข่าว / รายงานพิเศษ / สารคดี (ถ่ายทอดทุกเครือข่าย)						
13.00 - 14.00	สีสันวรรณกรรม					อุ่นฟ้าไอนิน	ไขปัญหาภาษากฎหมาย
14.10 - 15.00	ชีวิมีสุข					คุณธรรมนำชีวิต	
15.10 - 16.00	โลมา ลีนลา					ไอ้จู้ด	ฟังสบายป่วยวันอาทิตย์
16.10 - 17.00	รดควนขบวนเพลง					ไอ้จู้ด	ฟังสบายป่วยวันอาทิตย์
17.10 - 18.00	ขบวนการล้างความคิด					คิดนอกกรอบตอบใจทยสุขภาพ	
18.00 - 18.02	เคารพธงชาติ						
18.02 - 19.00	เวลาดีที่ 105					อุ่นใจใกล้คุณหมอ	
19.00 - 19.30	ข่าว / รายงานพิเศษ / สารคดี (ถ่ายทอดทุกเครือข่าย)						
19.30 - 20.00	ภาษาอังกฤษเพื่อเยาวชนและครอบครัว						
20.00 - 20.30	ข่าว / รายงานพิเศษ / สารคดี (ถ่ายทอดทุกเครือข่าย)						
20.30 - 21.00	ครอบครัวคุยกัน					วรรณศิลป์มีสีสัน	
21.10 - 22.00	ครอบครัวคุยกัน					สุขสร้างสรรค์	
22.10 - 23.00	ครอบครัวคุยกัน					ดนตรีชีวิต	
23.00 - 24.00	ครอบครัวคุยกัน						

----- 24.00 น. ปิดสถานี -----

ข่าวต้นชั่วโมง 06.00 น., 09.00 น., 10.00 น., 11.00 น., 14.00 น., 15.00 น., 16.00 น., 17.00 น., 21.00 น., 22.00 น., 23.00 น.

1. ผลิตเอง

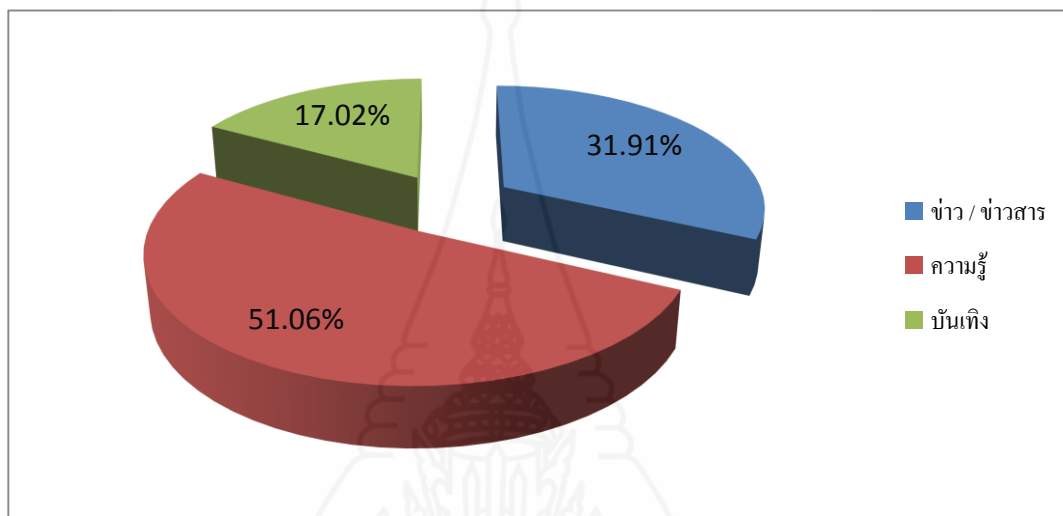
2. มูนีซีเครือข่ายครอบครัว

3. ผลิตร่วมกัน

ผู้อนุมัติ..... ผอ.สวท.

1.4.1 ประเภทรายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

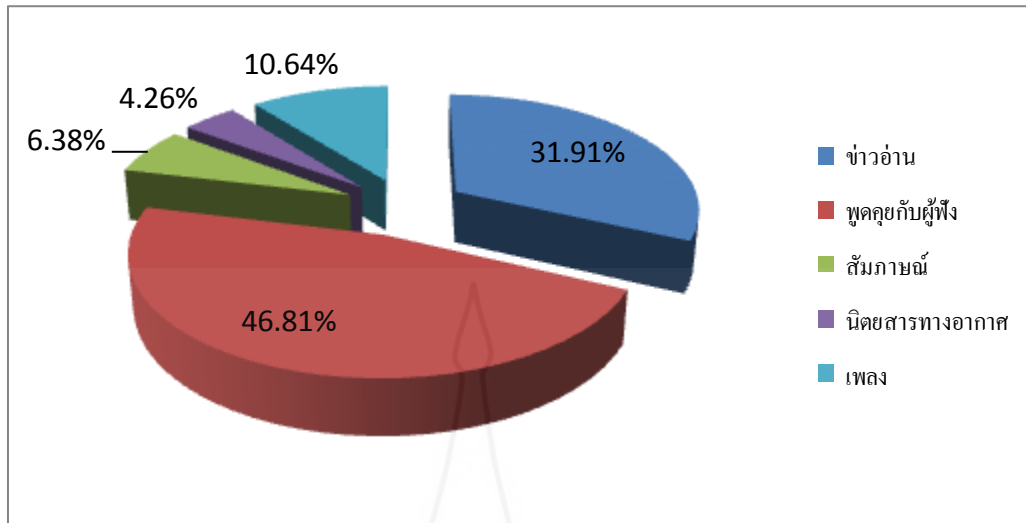
ข่าว ข่าวสาร	จำนวน 15 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 31.91
ความรู้	จำนวน 24 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 51.06
บันเทิง	จำนวน 8 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 17.02

ภาพที่ 4.22 แสดงสัดส่วนร้อยละของประเภทรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2556

1.4.2 รูปแบบรายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

ข่าวอ่าน	จำนวน 15 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 31.91
พูดคุยกับผู้ฟัง	จำนวน 18 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 46.81
สัมภาษณ์	จำนวน 3 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 6.38
นิตยสารทางอากาศ	จำนวน 2 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 4.26
เพลง	จำนวน 6 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 10.64

ภาพที่ 4.23 แสดงสัดส่วนร้อยละของรูปแบบรายการของสถานีวิทยุ
เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2556

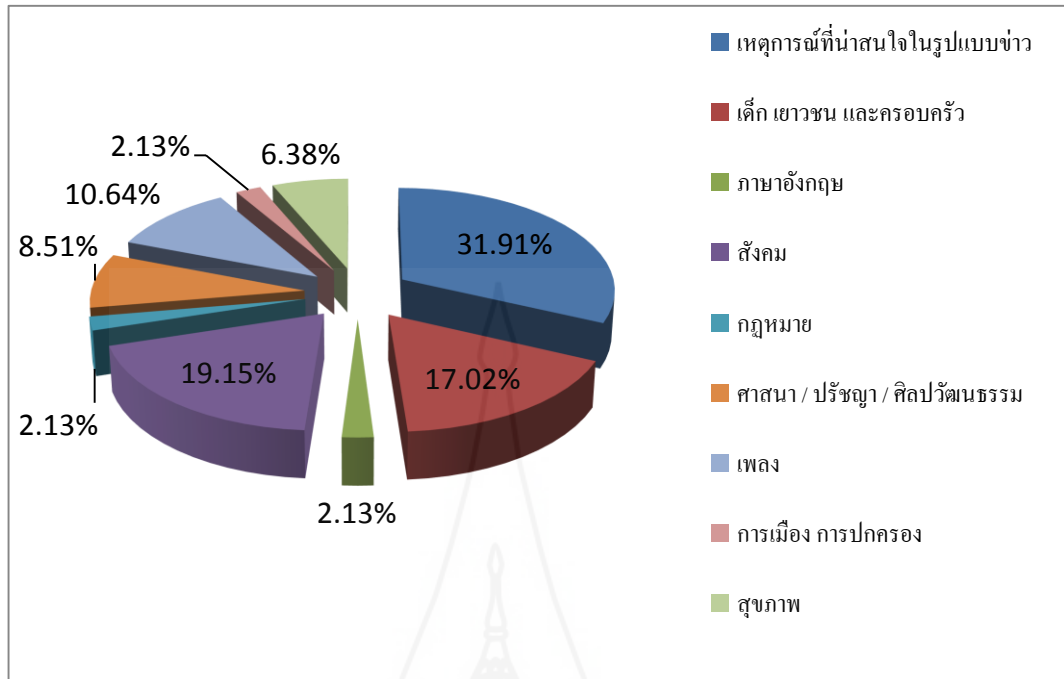
1.4.3 เนื้อหารายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว FM. 105 MHz

มีดังนี้

31.91

เหตุการณ์ที่น่าสนใจในรูปแบบข่าว จำนวน 15 รายการ คิดเป็นร้อยละ

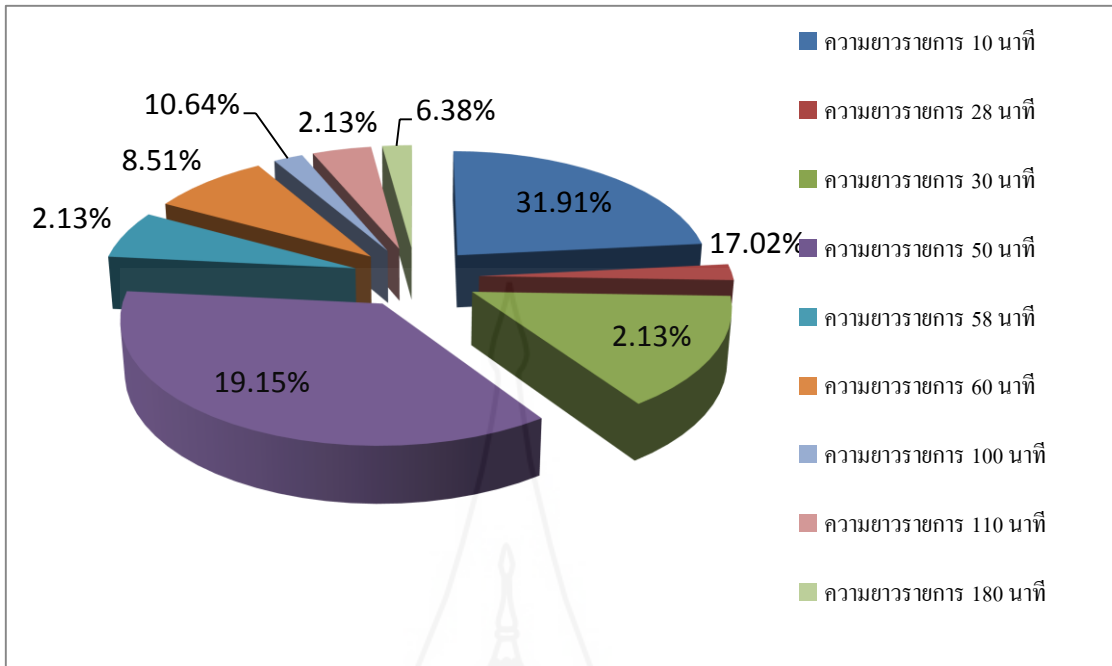
- เด็ก เยาวชน และครอบครัว จำนวน 8 รายการ คิดเป็นร้อยละ 17.02
- ภาษาอังกฤษ จำนวน 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 2.13
- สังคม จำนวน 9 รายการ คิดเป็นร้อยละ 19.15
- กฎหมาย จำนวน 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 2.13
- ศาสนา/ปรัชญา/ศิลปวัฒนธรรม จำนวน 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 8.15
- เพลง จำนวน 5 รายการ คิดเป็นร้อยละ 10.64
- การเมือง การปกครอง จำนวน 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 2.13
- สุขภาพ จำนวน 3 รายการ คิดเป็นร้อยละ 6.38

ภาพที่ 4.24 แสดงสัดส่วนร้อยละของเนื้อหารายการของสถานีวิทยุ
เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2556

1.4.4 ความยาวรายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

ความยาวรายการ 10 นาที	จำนวน 11 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 25.00
ความยาวรายการ 28 นาที	จำนวน 1 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 2.27
ความยาวรายการ 30 นาที	จำนวน 7 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 18.18
ความยาวรายการ 50 นาที	จำนวน 17 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 31.82
ความยาวรายการ 58 นาที	จำนวน 3 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 9.09
ความยาวรายการ 60 นาที	จำนวน 4 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 4.55
ความยาวรายการ 100 นาที	จำนวน 1 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 6.82
ความยาวรายการ 110 นาที	จำนวน 2 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 2.27
ความยาวรายการ 180 นาที	จำนวน 1 รายการ	คิดเป็นร้อยละ 2.27

ภาพที่ 4.25 แสดงสัดส่วนร้อยละของความยาวรายการของสถานีวิทยุ
 เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2556

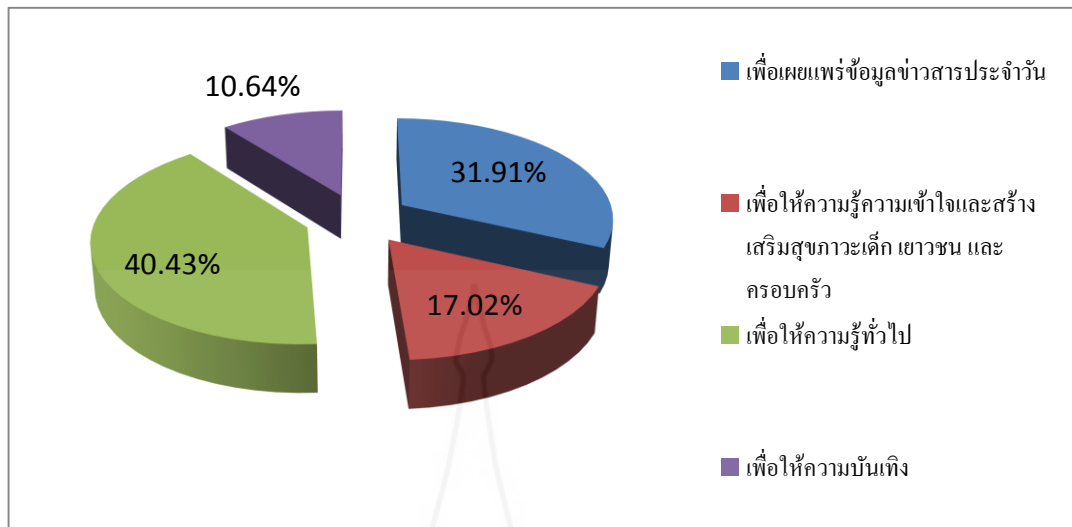
1.4.5 วัตถุประสงค์รายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มี ดังนี้

เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประจำวัน จำนวน 15 รายการ คิดเป็นร้อยละ 31.91

เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างเสริมสุขภาพเด็ก เยาวชน และครอบครัว จำนวน 8 รายการ คิดเป็นร้อยละ 17.02

เพื่อให้ความรู้ทั่วไป จำนวน 19 รายการ คิดเป็นร้อยละ 40.43

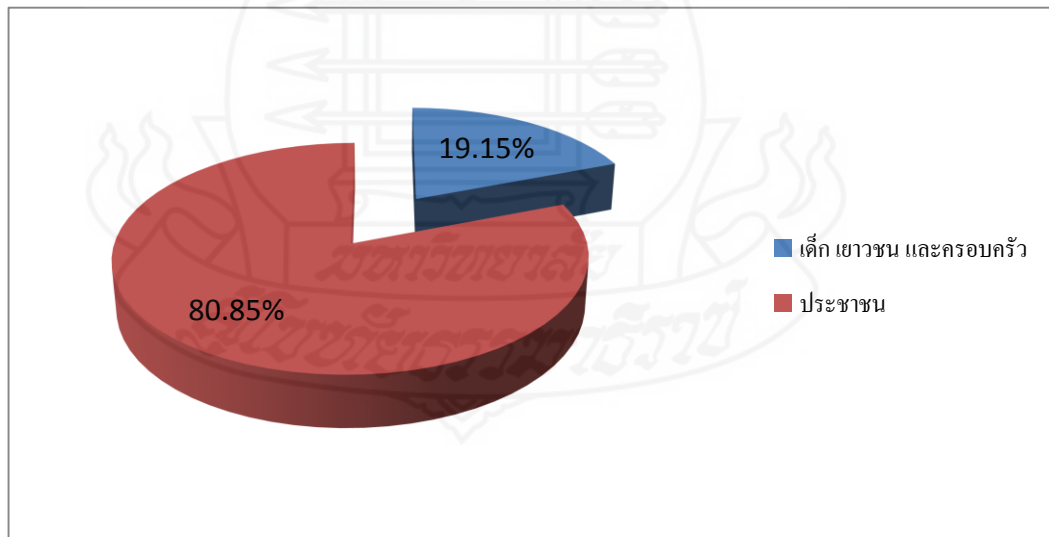
เพื่อให้ความบันเทิง จำนวน 5 รายการ คิดเป็นร้อยละ 10.64

ภาพที่ 4.26 แสดงสัดส่วนร้อยละของวัตถุประสงค์รายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2556

1.4.6 กลุ่มเป้าหมาย ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

เด็ก เยาวชน และครอบครัว จำนวน 9 รายการ คิดเป็นร้อยละ 19.15
 ประชาชน จำนวน 38 รายการ คิดเป็นร้อยละ 80.85

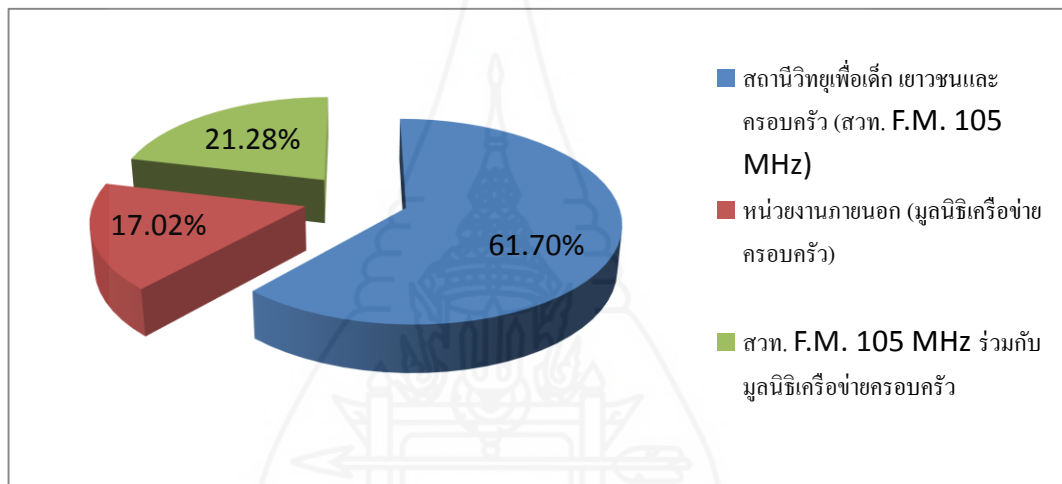
ภาพที่ 4.27 แสดงสัดส่วนร้อยละของกลุ่มเป้าหมายรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2556

1.4.7 ผู้รับผิดชอบรายการ ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz มีดังนี้

สถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว จำนวน 29 รายการ คิดเป็นร้อยละ 61.70 (สวท. F.M. 105 MHz)

หน่วยงานภายนอก จำนวน 8 รายการ คิดเป็นร้อยละ 17.02 (มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว)

สวท. F.M. 105 MHz ร่วมกับมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว จำนวน 10 รายการ คิดเป็นร้อยละ 21.28

ภาพที่ 4.28 แสดงสัดส่วนร้อยละของผู้รับผิดชอบรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2556

แบบวิเคราะห์ผังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2552 - 2553

รายการ (จำนวน) ปี 2552 - 2553	ประเภทรายการ (ร้อยละ)	รูปแบบรายการ (ร้อยละ)	เนื้อหารายการ (ร้อยละ)	ความยาวรายการ (ร้อยละ)	วัตถุประสงค์รายการ (ร้อยละ)	กลุ่มเป้าหมาย (ร้อยละ)	ผู้รับผิดชอบรายการ (ร้อยละ)
57 รายการ	ข่าว 24.56	ข่าวอ่าน 24.56	ข่าว 24.56	รายการ 10 นาที 19.30	เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ประจำวัน 24.56	เด็ก เยาวชน และ ครอบครัว 26.32	สวท F.M. 105 24.56
	ความรู้ 59.65	พูดคุยกับผู้ฟัง 49.12	เนื้อหาสำหรับเด็กและ ครอบครัว 26.32	รายการ 30 นาที 17.55	เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจและ สร้างเสริมสุขภาพเด็ก เยาวชนและครอบครัว 26.32	ประชาชน 73.68	หน่วยงานภายนอก (ร่วมผลิต) 75.44
	บันเทิง 14.04	สัมภาษณ์ 3.51	ภาษาอังกฤษ 3.52	รายการ 50 นาที 40.35	เพื่อให้ความรู้ทั่วไป 36.84		
	บริการสาธารณะ 1.75	นิตยสาร ทางอากาศ 12.28	สังคม 19.30	รายการ 58 นาที 5.26	เพื่อความบันเทิง 10.53		
		เพลง 10.53	กฎหมาย 1.75	รายการ 60 นาที 12.28	เพื่อประโยชน์สาธารณะ 1.75		
			ศาสนา/ปรัชญา/ ศิลปวัฒนธรรม 12.28	รายการ 100 นาที 1.75			
			วิทยาศาสตร์/ เทคโนโลยี/สิ่งแวดล้อม 3.51	รายการ 150 นาที 3.51			
			เพลง 8.77				

แบบวิเคราะห์ผังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2554

รายการ (จำนวน) ปี 2554	ประเภทรายการ (ร้อยละ)	รูปแบบรายการ (ร้อยละ)	เนื้อหารายการ (ร้อยละ)	ความยาวรายการ (ร้อยละ)	วัตถุประสงค์รายการ (ร้อยละ)	กลุ่มเป้าหมาย (ร้อยละ)	ผู้รับผิดชอบรายการ (ร้อยละ)
49 รายการ	ข่าว 30.61	ข่าวอ่าน 30.61	ข่าว 30.61	รายการ 10 นาที 22.45	เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ประจำวัน 30.61	เด็ก เยาวชน และ ครอบครัว 24.49	สวท F.M. 105 63.27
	ความรู้ 48.98	พูดคุยกับผู้ฟัง 46.94	เนื้อหาสำหรับเด็กและ ครอบครัว 24.49	รายการ 30 นาที 14.29	เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและ สร้างเสริมสุขภาวะเด็ก เยาวชนและครอบครัว 24.49	ประชาชน 75.51	หน่วยงานภายนอก (ร่วมผลิต) 36.73
	บันเทิง 20.41	สัมภาษณ์ 4.08	สังคม 18.37	รายการ 50 นาที 42.86	เพื่อให้ความรู้ทั่วไป 32.65		
		นิตยสารทางอากาศ 4.08	ศาสนา / ปรัชญา / ศิลปวัฒนธรรม 8.16	รายการ 58 นาที 10.20	เพื่อให้ความบันเทิง 12.24		
		เพลง 14.29	เพลง 12.24	รายการ 60 นาที 6.12			
			ท่องเที่ยว 2.04	รายการ 80 นาที 2.04			
			กีฬา 2.04	รายการ 110 นาที 2.04			
			การเมืองการปกครอง 8.77				

แบบวิเคราะห์ผังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2555

รายการ (จำนวน) ปี 2555	ประเภทรายการ (ร้อยละ)	รูปแบบรายการ (ร้อยละ)	เนื้อหารายการ (ร้อยละ)	ความยาวรายการ (ร้อยละ)	วัตถุประสงค์รายการ (ร้อยละ)	กลุ่มเป้าหมาย (ร้อยละ)	ผู้รับผิดชอบรายการ (ร้อยละ)
44 รายการ	ข่าว 34.09	ข่าวอ่าน 34.09	ข่าว 34.09	รายการ 10 นาที 25.00	เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ประจำวัน 34.09	เด็ก เยาวชน และ ครอบครัว 20.45	สวท F.M. 105 70.45
	ความรู้ 43.18	พูดคุยกับผู้ฟัง 40.91	เนื้อหาสำหรับเด็กและ ครอบครัว 20.45	รายการ 28 นาที 2.27	เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและ สร้างเสริมสุขภาพเด็ก เยาวชนและครอบครัว 20.45	ประชาชน 79.55	หน่วยงานภายนอก (ร่วมผลิต) 29.55
	บันเทิง 22.73	สัมภาษณ์ 6.82	สังคม 11.36	รายการ 30 นาที 18.18	เพื่อให้ความรู้ทั่วไป 31.82		
		นิตยสารทางอากาศ 4.55	ศาสนา / ปรัชญา / ศิลปวัฒนธรรม 9.09	รายการ 50 นาที 31.82	เพื่อให้ความบันเทิง 13.64		
		เพลง 13.64	เพลง 13.64	รายการ 58 นาที 9.09			
			การเมืองการปกครอง 2.27	รายการ 60 นาที 4.55			
			สุขภาพ 9.09	รายการ 110 นาที 6.82			
				รายการ 180 นาที 2.27			

แบบวิเคราะห์ผังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz ปี 2556

รายการ (จำนวน) ปี 2556	ประเภทรายการ (ร้อยละ)	รูปแบบรายการ (ร้อยละ)	เนื้อหารายการ (ร้อยละ)	ความยาวรายการ (ร้อยละ)	วัตถุประสงค์รายการ (ร้อยละ)	กลุ่มเป้าหมาย (ร้อยละ)	ผู้รับผิดชอบรายการ (ร้อยละ)
47 รายการ	ข่าว 31.91	ข่าวอ่าน 31.91	ข่าว 31.91	รายการ 10 นาที 23.40	เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ประจำวัน 31.91	เด็ก เยาวชน และ ครอบครัว 19.15	สวท F.M. 105 61.70
	ความรู้ 51.96	พูดคุยกับผู้ฟัง 46.81	เนื้อหาสำหรับเด็กและ ครอบครัว 17.02	รายการ 28 นาที 2.13	เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจและ สร้างเสริมสุขภาวะเด็ก เยาวชนและครอบครัว 17.02	ประชาชน 80.85	หน่วยงานภายนอก (ร่วมผลิต) 17.02
	บันเทิง 17.02	สัมภาษณ์ 6.38	ภาษาอังกฤษ 2.13	รายการ 30 นาที 14.89	เพื่อให้ความรู้ทั่วไป 40.43		สวท. ร่วมกับ หน่วยงานภายนอก 21.28
		นิตยสารทางอากาศ 4.26	สังคม 19.15	รายการ 50 นาที 36.17	เพื่อให้ความบันเทิง 10.64		
		เพลง 10.64	กฎหมาย 2.13	รายการ 58 นาที 6.38			
			ศาสนา/ปรัชญา/ ศิลปวัฒนธรรม 8.51	รายการ 60 นาที 8.51			
			เพลง 10.64	รายการ 100 นาที 2.13			
			การเมืองการปกครอง 2.13	รายการ 110 นาที 4.26			
			สุขภาพ 6.38	รายการ 180 นาที 2.13			

จากแบบวิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz สามารถสรุปข้อมูลได้ดังนี้

1. จำนวนรายการ

ผังรายการ (ปี)	จำนวนรายการ (รายการ)	ความเปลี่ยนแปลง (รายการ)
2552-2553	57	-
2554	49	ลดลง 8
2555	44	ลดลง 5
2556	47	เพิ่มขึ้น 3

จำนวนรายการในแต่ละปีไม่เท่ากัน มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนในทุกปี โดยในปี 2552-2553 มีจำนวนรายการมากที่สุด คือ 57 รายการ และในปี 2555 มีจำนวนรายการน้อยที่สุด คือ 44 รายการ จากจำนวนรายการที่เปลี่ยนแปลง พบว่า มาจากการที่รายการเด็กและครอบครัว มีจำนวนลดลง และไม่มีรายการประเภทบริการสาธารณะตั้งแต่ปี 2554 เป็นต้นมา

2. ประเภทรายการ

ประเภทรายการ (ร้อยละ)	ปี 2552-2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556
ข่าว	24.56	30.61	34.09	31.91
ความรู้	59.65	48.98	43.18	51.96
บันเทิง	14.04	20.41	22.73	17.02
บริการสาธารณะ	1.75	-	-	-

ประเภทรายการในแต่ละปีมีส่วนที่แตกต่างกันออกไป จากผลวิเคราะห์ พบว่า รายการข่าว ตั้งแต่ปี 2552-2553 ไปจนถึง ปี 2555 มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น และได้ลดลงมา ในปี 2556 คือ ร้อยละ 31.91

รายการความรู้ ตั้งแต่ปี 2552-2553 ไปจนถึง ปี 2555 มีสัดส่วนที่ลดลง และได้เพิ่มขึ้นมาในปี 2556 คือ ร้อยละ 51.96

รายการบันเทิง ตั้งแต่ปี 2552-2553 ไปจนถึง ปี 2555 มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น และได้ลดลงมา ในปี 2556 คือ ร้อยละ 17.02

รายการประเภทบริการสาธารณะมีเพียงปี 2552-2553 เท่านั้น ซึ่งมีสัดส่วนอยู่ที่ ร้อยละ 1.75

3. รูปแบบรายการ

รูปแบบรายการ (ร้อยละ)	ปี 2552-2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556
ข่าวอ่าน	24.56	30.61	34.09	31.91
พูดคุยกับผู้ฟัง	49.12	46.94	40.91	46.81
สัมภาษณ์	3.51	4.08	6.82	6.38
นิตยสารทางอากาศ	12.28	4.08	4.55	4.26
เพลง	10.53	14.29	13.64	10.64

รูปแบบรายการในแต่ละปีมีสัดส่วนที่แตกต่างกันออกไป จากผลวิเคราะห์ พบว่า รายการข่าวอ่าน ตั้งแต่ปี 2552-2553 ไปจนถึง ปี 2555 มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น และได้ลดลงมา ในปี 2556 คือ ร้อยละ 31.91

รายการพูดคุยกับผู้ฟัง ตั้งแต่ปี 2552-2553 ไปจนถึง ปี 2555 มีสัดส่วนที่ลดลง และได้เพิ่มขึ้นมาในปี 2556 คือ ร้อยละ 46.81

รายการสัมภาษณ์ ตั้งแต่ปี 2552-2553 ไปจนถึง ปี 2556 มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น และมีสัดส่วนคงที่ ในปี 2555 และ 2556 คือ ร้อยละ 6.82 และ 6.38 ตามลำดับ

รายการนิตยสารทางอากาศ ในปี 2552-2553 มีความแตกต่างจากปีอื่นมากที่สุด เนื่องจาก มีสัดส่วนสูงที่สุด คือ ร้อยละ 12.28 ส่วนในปี 2554 2555 และ 2556 มีสัดส่วนที่ลดลงมาจากปี 2552 โดยลดลงมาคงที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 4.08 ร้อยละ 4.55 และ ร้อยละ 4.26 ตามลำดับ

รายการเพลง ตั้งแต่ปี 2552-2553 ไปจนถึง ปี 2555 มีสัดส่วนที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2554 มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากปี 2552 และยังเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด คือ ร้อยละ 14.29 และในปี 2555 และ 2556 ได้มีสัดส่วนลดลง คือ ร้อยละ 13.64 และ 10.64 ตามลำดับ

4. เนื้อหารายการ

เนื้อหารายการ (ร้อยละ)	ปี 2552-2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556
เหตุการณ์ที่น่าสนใจใน รูปแบบข่าว	24.56	30.61	34.09	31.91
เนื้อหาสำหรับเด็กและ ครอบครัว	26.32	24.49	20.45	17.02
ภาษาอังกฤษ	3.52	-	-	2.13
สังคม	19.30	18.37	11.36	19.15
กฎหมาย	1.75	-	-	2.13
ศาสนา / ปรัชญา / ศิลปวัฒนธรรม	12.28	8.16	9.09	8.51
เพลง	8.77	12.24	13.64	10.64
การเมืองการปกครอง	-	8.77	2.27	2.13
สุขภาพ	-	-	9.09	6.38
วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี/ สิ่งแวดล้อม	3.51	-	-	-
กีฬา	-	2.04	-	-
ท่องเที่ยว	-	2.04	-	-

เนื้อหารายการในแต่ละปีมีสัดส่วนที่แตกต่างกันออกไป จากผลวิเคราะห์ พบว่า รายการเหตุการณ์ที่น่าสนใจในรูปแบบข่าว ตั้งแต่ปี 2552-2553 ไปจนถึง ปี 2555 มี สัดส่วนที่ลดลง และได้เพิ่มขึ้นมาในปี 2556 คือ ร้อยละ 31.91

รายการเนื้อหาสำหรับเด็กและครอบครัว ตั้งแต่ปี 2552-2553 ไปจนถึง ปี 2556 มี สัดส่วนที่ลดลง คือ ร้อยละ 26.32 ร้อยละ 24.49 ร้อยละ 20.45 % และ ร้อยละ 17.02 ตามลำดับ

รายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสังคม ศาสนา / ปรัชญา / ศิลปวัฒนธรรม รวมไปถึง รายการเพลง มีความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ปี ในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน

รายการภาษาอังกฤษ มีเพียงปี 2552-2553 และ ปี 2556 คือ ร้อยละ 3.52 และ ร้อยละ 2.13 ตามลำดับ

รายการกฎหมาย มีเพียงปี 2552-2553 และ ปี 2556 คือ ร้อยละ 1.75 และ ร้อยละ 2.13 ตามลำดับ

รายการการเมืองการปกครอง มีเพียงปี 2554 2555 และ ปี 2556 คือ ร้อยละ 8.77 ร้อยละ 2.27 และ ร้อยละ 2.13 ตามลำดับ โดยมีสัดส่วนที่ลดลงตามลำดับ อย่างต่อเนื่อง

รายการสุขภาพ มีเพียงปี 2555 และ 2556 คือ ร้อยละ 9.09 และร้อยละ 6.38 ตามลำดับ โดยมีสัดส่วนที่ลดลงตามลำดับ

รายการวิทยาศาสตร์ / เทคโนโลยี / สิ่งแวดล้อม มีเพียงปี 2552-2553 เท่านั้น คือ ร้อยละ 3.51

รายการกีฬา มีเพียงปี 2554 เท่านั้น คือ ร้อยละ 2.04

รายการท่องเที่ยว มีเพียงปี 2554 เท่านั้น คือ ร้อยละ 2.04

5. ความยาวรายการ

ความยาวรายการ (ร้อยละ)	ปี 2552-2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556
รายการ 10 นาที	19.30	22.45	25.00	23.40
รายการ 28 นาที	-	-	2.27	2.13
รายการ 30 นาที	17.55	14.29	18.18	14.89
รายการ 50 นาที	40.35	42.86	31.82	36.17
รายการ 58 นาที	5.26	10.20	9.09	6.38
รายการ 60 นาที	12.28	6.12	4.55	8.51
รายการ 80 นาที	-	2.04	-	-
รายการ 100 นาที	1.75	-	-	2.13
รายการ 110 นาที	-	2.04	6.82	4.26
รายการ 150 นาที	3.51	-	-	-
รายการ 180 นาที	-	-	2.27	2.13

ความยาวรายการในแต่ละปีมีสัดส่วนที่แตกต่างกันออกไป จากผลวิเคราะห์ พบว่าค่อนข้างมีรายการที่มีความยาวรายการอย่างหลากหลาย โดยรายการความยาว 10 นาที ซึ่งเป็นความยาวรายการที่น้อยที่สุด จะเป็นรายการข่าวอ่านทั้งหมด ส่วนรายการที่มีความยาวรายการมากที่สุด

คือ รายการความยาว 180 นาที จะเป็นรายการในช่วงเวลา 20.30 – 24.00 น. ซึ่งมักเป็นรายการเพลง และ รายการประเพณีให้ความรู้ที่บันทึกเทปไว้ หรือการออกอากาศซ้ำ (re-run)

6. วัตถุประสงค์รายการ

วัตถุประสงค์รายการ (ร้อยละ)	ปี 2552-2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556
เพื่อเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารประจำวัน	24.56	30.61	34.09	31.91
เพื่อให้ความรู้ความ เข้าใจและสร้างเสริม สุขภาวะเด็กเยาวชน และครอบครัว	26.32	24.49	20.45	17.02
เพื่อให้ความรู้ทั่วไป	36.84	32.65	31.82	40.43
เพื่อให้ความบันเทิง	10.53	12.24	13.64	10.64
เพื่อบริการสาธารณะ	1.75	-	-	-

วัตถุประสงค์รายการ ในแต่ละปีมีสัดส่วนที่แตกต่างกันออกไป จากผลวิเคราะห์พบว่า

รายการเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างเสริมสุขภาวะเด็กเยาวชนและครอบครัว ตั้งแต่ปี 2552-2553 ไปจนถึง ปี 2556 มีสัดส่วนที่ลดลง คือ ร้อยละ 26.32 ร้อยละ 24.49 ร้อยละ 20.45 และ ร้อยละ 17.02 ตามลำดับ โดยปี 2556 มีสัดส่วนของรายการเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างเสริมสุขภาวะเด็กเยาวชนและครอบครัว น้อยที่สุด คือ ร้อยละ 17.02 เท่านั้น

รายการเพื่อให้ความรู้ทั่วไป ตั้งแต่ปี 2552-2553 ไปจนถึง ปี 2555 มีสัดส่วนที่ลดลง และได้เพิ่มขึ้นมาในปี 2556 คือ ร้อยละ 40.43

รายการเพื่อบริการสาธารณะ มีเพียงปี 2552-2553 เท่านั้น คือ ร้อยละ 1.75

7. กลุ่มเป้าหมายของรายการ

กลุ่มเป้าหมาย (ร้อยละ)	ปี 2552-2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556
เด็ก เยาวชน และ ครอบครัว	26.32	24.49	20.45	19.15
ประชาชน	73.68	75.51	79.55	80.85

กลุ่มเป้าหมาย ในแต่ละปีมีสัดส่วนที่แตกต่างกันออกไป จากผลวิเคราะห์ พบว่า รายการที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กเยาวชนและครอบครัว ตั้งแต่ปี 2552-2553 ไปจนถึง ปี 2556 มีสัดส่วนที่ลดลงคือ ร้อยละ 26.32 ร้อยละ 24.49 ร้อยละ 20.45 และ ร้อยละ 19.15 ตามลำดับ โดยปี 2556 มีสัดส่วนของรายการเพื่อที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กเยาวชนและครอบครัว น้อยที่สุด คือ ร้อยละ 19.15 เท่านั้น

รายการที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นประชาชนทั่วไป ตั้งแต่ปี 2552-2553 ไปจนถึง ปี 2556 มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น คือ ร้อยละ 73.68 ร้อยละ 75.51 ร้อยละ 79.55 และ ร้อยละ 80.85 ตามลำดับ โดย ปี 2556 มีสัดส่วนของรายการที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นประชาชนทั่วไป มากที่สุด คือ ร้อยละ 80.85

8. ผู้รับผิดชอบรายการ

ผู้รับผิดชอบรายการ (ร้อยละ)	ปี 2552-2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556
สวท. F.M. 105	24.56	63.27	70.45	61.70
หน่วยงานภายนอก (ร่วมผลิต)	75.44	36.73	29.55	17.02
สวท. F.M. 105 ร่วมกับหน่วยงาน ภายนอก	-	-	-	21.28

ผู้รับผิดชอบรายการ ในแต่ละปีมีสัดส่วนที่แตกต่างกันออกไป จากผลวิเคราะห์ พบว่า

ผู้รับผิดชอบรายการที่เป็นของ สวท. F.M. 105 ตั้งแต่ปี 2552-2553 ไปจนถึง ปี 2555 มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น คือ ร้อยละ 24.56 ร้อยละ 63.27 และ ร้อยละ 70.45 ตามลำดับ และคงที่ในปี

2556 คือ ร้อยละ 61.70 ซึ่ง ปี 2555 มีสัดส่วนของผู้รับผิดชอบรายการที่เป็นของ สวท. F.M. 105 มากที่สุด คือ ร้อยละ 70.45

ผู้รับผิดชอบรายการที่เป็นหน่วยงานภายนอก (ร่วมผลิต) ตั้งแต่ปี 2552-2553 ไปจนถึงปี 2555 มีสัดส่วนที่ลดลง คือ ร้อยละ 75.44 ร้อยละ 36.73 ร้อยละ 29.55 และร้อยละ 17.02 ตามลำดับ ซึ่ง ปี 2556 มีสัดส่วนของผู้รับผิดชอบรายการที่เป็นหน่วยงานภายนอก (ร่วมผลิต) น้อยที่สุด คือ ร้อยละ 17.02 เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจาก ในปี 2556 มีผู้รับผิดชอบรายการเพิ่มขึ้นมา 1 ประเภท คือ ผู้รับผิดชอบรายการที่เป็น สวท.F.M.105 โดยร่วมกับหน่วยงานภายนอก (ร่วมผลิต) คือ มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว เป็นลักษณะของการจัดรายการร่วมกันระหว่างบุคลากรเจ้าหน้าที่ของ สวท.F.M.105 และหน่วยงานภายนอก (ร่วมผลิต) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรายการที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็ก เยาวชนและครอบครัวโดยผู้รับผิดชอบรายการที่เป็น สวท. F.M. 105 ร่วมกับหน่วยงานภายนอก มีสัดส่วน คือ ร้อยละ 21.28

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะการวางผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว

F.M. 105 MHz

จากผลของการวิเคราะห์ผังรายการ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ด้านการจัดรายการ

2.1.1 เพิ่มพื้นที่รายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว จากการวิเคราะห์ผังรายการพบว่าสัดส่วนรายการสำหรับเด็กมีจำนวนลดลง โดยในปี 2552-2553 มีสัดส่วนร้อยละของรายการที่มีเนื้อหาสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวมากที่สุด คือ ร้อยละ 26.32 และได้มีสัดส่วนที่ลดลงในปีถัดมาตามลำดับ คือ ปี 2554 มีเนื้อหาสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ร้อยละ 24.49 ปี 2555 มีเนื้อหาสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ร้อยละ 20.45 และ ปี 2556 มีเนื้อหาสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ร้อยละ 17.02 จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเพิ่มพื้นที่รายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายของสถานีให้มีจำนวนรายการประเภทสำหรับเด็กมากขึ้น อาจพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนสัดส่วนรายการที่เป็นรายการประเภทอื่น ด้วยการปรับให้ลดลงจากเดิม เพื่อมาทดแทนส่วนของรายการประเภทเด็ก เยาวชน และครอบครัวให้มากขึ้นและไม่ส่งผลกระทบต่อรายการประเภทอื่นๆ โดยเปลี่ยนแปลงรายการประเภทข่าวสารความรู้ให้มีเนื้อหาสำหรับเด็กให้มากขึ้น และกำหนดเป็นเป้าหมายว่าจะต้องเพิ่มรายการสำหรับเด็กอย่างน้อย ร้อยละ 10 ในแต่ละปี และที่สำคัญควรกำหนดกลุ่มเป้าหมายของรายการให้ชัดเจนตามวงจรชีวิต เนื่องจากเด็กในแต่ละวัย มีความแตกต่างกันทั้งในด้านพัฒนาการ ร่างกาย จิตใจและความคิด เพื่อที่จะกำหนด

เนื้อหารายการให้เหมาะสมตามกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ ในเนื้อหารายการควรตั้งเป็นประเด็นและเปิดสายเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดการคิดพิจารณาร่วมกัน นำไปสู่การพัฒนาได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ควรเพิ่มรายการสำหรับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็ก เยาวชน และครอบครัวให้มีสัดส่วนที่มากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและเยาวชน และจากการวิเคราะห์ผังรายการ พบว่า ยังขาดรายการที่เหมาะสมกับเยาวชน ซึ่งเป็นวัยที่กำลังเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นช่วงวัยที่เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างมากจึงควรได้รับการสื่อสารข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมเพื่อให้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เนื่องจากสื่อมวลชนค่อนข้างที่จะมีบทบาทสูงต่อการใช้ชีวิตของวัยเยาวชนหรือวัยรุ่น จึงควรเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นทั้งทางความคิดและจิตใจที่ได้อย่างหนึ่งได้ โดยเปลี่ยนแปลงรายการประเภทข่าวสารความรู้ให้มีเนื้อหาสำหรับเยาวชน ซึ่งอาจกำหนดเป็นเป้าหมายว่าจะต้องจัดให้มีรายการสำหรับเยาวชนอย่างน้อยร้อยละ 10 และให้มีรายการสำหรับครอบครัวอย่างน้อยร้อยละ 10 เช่นกัน

2.1.2 เพิ่มรูปแบบรายการสำหรับเด็กและเยาวชน จากการวิเคราะห์ผังรายการ พบว่า สัดส่วนของรายการรูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟังมีสัดส่วนที่มากที่สุดในทุกๆ ปี โดยปี 2552-2553 มีรูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง ร้อยละ 49.12 ปี 2554 มีรูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง ร้อยละ 46.94 ปี 2555 มีรูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง ร้อยละ 40.91 และปี 2556 มีรูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง ร้อยละ 46.81 ซึ่งในการผลิตรายการสำหรับเด็กซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักควรมีรูปแบบที่เหมาะสมกับวัย อาทิ เด็กอายุ 2-6 ปี ควรเป็นรายการที่มีรูปแบบนิทาน นิยาย คนตรีหรือเพลง เพราะเด็กในช่วงวัยนี้เป็นวัยที่เริ่มมีพัฒนาการของความคิด จินตนาการ เริ่มต้นการเรียนรู้ จึงควรได้รับการส่งเสริมด้านการควบคุมอารมณ์และการรู้จักถูกผิดจากผู้ปกครองและคนใกล้ชิด รวมถึงการเรียนรู้จากสื่อที่เหมาะสมด้วย เด็กอายุ 7-12 ปี ควรเป็นรายการรูปแบบเพลง ความรู้ที่เกี่ยวกับการคิด การใช้เหตุและผลเพื่อส่งเสริมทักษะทางความคิด และส่งเสริมในด้านดนตรี กีฬา ท่องเที่ยว สัตว์และธรรมชาติ จึงจะเหมาะสมกับรายการรูปแบบนิตยสารทางอากาศที่มักมีความหลากหลายในข้อมูลเหมาะแก่การเรียนรู้ของเด็กในวัยนี้ เด็กอายุ 13-18 ปี ควรเป็นรายการเพลง เพราะเป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงทางฮอร์โมนร่างกายสูง อารมณ์แปรปรวน ชอบความตื่นเต้น มักไม่ค่อยสนใจหรือรับฟังเพลงลูกทุ่งรวมทั้งเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข่าว สารคดี สุขภาพ ครอบครัว และด้านการเกษตร จึงควรเป็นรายการเพลงไทย หรือเพลงสากล และข่าวสารด้านกีฬาเพื่อความผ่อนคลาย ที่สำคัญไม่ควรเป็นรายการสำหรับเด็ก โดยอาจสอดแทรกเนื้อหาความรู้ที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์แก่วัยนี้ โดยเฉพาะวัยรุ่นที่กำลังจะก้าวสู่วัยผู้ใหญ่ในอนาคต (จุมพล รอดคำดี, 2552) นอกจากนี้ สถานีควรวางกลยุทธ์การจัดรายการ ซึ่งจะเป็นแนวทางสำคัญนำไปสู่

ความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานี โดยสามารถนำกลยุทธ์การจัดรายการที่มีความสำคัญและเหมาะสมกับสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว ไปใช้ในการดำเนินงานได้ ดังนี้

1) *คำนึงถึงความต้องการของผู้ฟังเป็นหลัก* โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย คือ เด็ก เยาวชน รวมถึงครอบครัว เป็นสำคัญ ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์หนึ่งเพื่อการจัดรายการและผลิตรายการวิทยุ เช่น ยอมรับและปรับเปลี่ยนในด้านต่างๆของการจัดรายการตามข้อเสนอแนะของผู้ฟัง ถ้าหากมีความน่าสนใจและถูกต้องเหมาะสม

2) *เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วม* ได้แสดงความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ หรือการแสดงความคิดเห็นในรายการ โดยจะต้องนำเสนอด้วยรูปแบบที่สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ มีจุดเด่นเพื่อดึงดูดความสนใจ ทั้งนี้ควรเป็นรายการที่ให้ทั้งสาระและความบันเทิงควบคู่กัน ไป ซึ่งอาจใช้วิธีการสร้างความสนุกสนานด้วยการพูดคุยหยอกล้อกันในเชิงตลกขบขัน มีการเล่นโทนเสียงในกรณีที่สร้างความตื่นเต้นหรือเน้นเนื้อหาที่สำคัญ เพื่อความน่าสนใจและจดจำได้ง่ายสำหรับเด็ก และอาจใช้เสียงหัวเราะเพื่อให้ผู้ฟังซึ่งเป็นเด็กนั้นรู้สึกสนุกสนานไปด้วย

3) *ให้ความสำคัญกับการเปิดเพลงสร้างสุข* เพื่อให้มีการเรียนรู้จากเนื้อเพลงทั้งในการเรียนรู้เนื้อหาและความหมายของเพลง แต่ต้องระมัดระวังในเนื้อเพลงแต่ละเพลง รวมถึงทุกคำพูดที่พูดออกไปเพราะอาจกระทบต่อผู้ฟังได้

2.1.3 ความยาวรายการควรเหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย จากผลการวิจัยพบว่า รายการที่มีความยาวรายการ 50 นาที มีจำนวนมากที่สุด โดยปี 2552-2553 มีความยาวรายการ 50 นาที ร้อยละ 40.35 ปี 2554 มีความยาวรายการ 50 นาที ร้อยละ 42.86 ปี 2555 มีความยาวรายการ 50 นาที ร้อยละ 31.82 และ ปี 2556 มีความยาวรายการ 50 นาที ร้อยละ 36.17 ซึ่งเด็กเองไม่มีสมาธิที่จะฟังรายการที่มีความยาว 50 นาที ดังนั้นการวางผังรายการจึงควรคำนึงถึงการผลิตรายการสำหรับเด็ก โดยพิจารณาในส่วนของความยาวรายการให้มีความเหมาะสมกับเด็กด้วย เช่น เด็กอายุ 2-6 ปี รายการควรมีความยาวประมาณ 15 นาที เด็กอายุ 7-12 ปี รายการควรมีความยาวประมาณ 15-30 นาที แต่ไม่ควรเกิน 30 นาที เด็กอายุ 13-18 ปี สามารถรับฟังรายการที่มีความยาวถึง 60 นาทีได้ แต่จะนิยมฟังรายการในช่วงเวลา 22.00 – 23.00 น.

2.1.4 ควรเพิ่มรายการที่มีเนื้อหาเหมาะสมแก่การพัฒนาความคิดและทักษะความรู้แก่เด็กและเยาวชนให้มากขึ้น จากผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาด้านความรู้ภาษาอังกฤษและวิทยาศาสตร์มีจำนวนน้อย โดยรายการภาษาอังกฤษ มีเพียงปี 2552-2553 และ ปี 2556 ในสัดส่วนร้อยละ 3.52 และ ร้อยละ 2.13 ตามลำดับ และรายการวิทยาศาสตร์ มีเพียงปี 2552-2553 เท่านั้น ในสัดส่วนร้อยละ 3.51 จึงควรให้ความสำคัญในการเพิ่มสัดส่วนของเนื้อหารายการเหล่านี้ให้มากขึ้น และเพียงพอเหมาะสมแก่การเรียนรู้ของเด็ก เนื่องจากด้านภาษาอังกฤษเป็นเนื้อหาที่มีความสำคัญ

ต่อการศึกษาทั้งทางสายงานอาชีพและการใช้ชีวิตประจำวัน เพราะนอกจากจะเป็นภาษาที่ใช้เป็นภาษาหลักของโลกแล้ว ยังเป็นภาษารองหรือภาษาที่ 2 ของประเทศที่จะใช้ในการสื่อสารในระดับสากล ก็ยังมีความสำคัญกับการสื่อสารในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนที่กำลังจะเปิดการรวมกลุ่มประเทศอย่างเป็นทางการในปี 2558 นี้ด้วย ด้านวิทยาศาสตร์ ถือเป็นศาสตร์ความรู้อีกแขนงหนึ่งที่เป็นพื้นฐานของการนำไปสู่การพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับข้อมูลความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ที่จำเป็นมากขึ้นนอกเหนือจากตำราความรู้ในห้องเรียน

2.2 ด้านการผลิตรายการ

2.2.1 ด้านผู้ผลิตรายการ รายการที่มีผู้รับผิดชอบเป็นบุคลากรเจ้าหน้าที่ของ สวท. ส่วนใหญ่แล้วเป็นรายการที่มีกลุ่มเป้าหมายทั่วไป ไม่ได้มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็ก เยาวชน และครอบครัว ทำให้เมื่อมีการจำกัดบุคลากรที่จะต้องรับผิดชอบรายการ ทั้งการผลิตรายการและการจัดรายการ โดยบุคลากรที่มีอยู่ของ สวท. ซึ่งไม่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดและผลิตรายการวิทยุสำหรับเด็กนั้น ไม่สามารถรับผิดชอบรายการที่เป็นเฉพาะด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร หรือบางครั้งอาจต้องปรับเปลี่ยนการจัดสรรเวลาของรายการเพื่อเด็กให้เป็นรายการที่บุคลากรมีทักษะและความชำนาญ โดยอาจเป็นรายการทั่วไป รายการเพลง เป็นต้น

ดังนั้น ควรมีการพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัดของหน่วยงาน (สวท.) ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การสนับสนุนด้านการจัดอบรมให้แก่บุคลากร ทั้งด้านทฤษฎี และด้านปฏิบัติ เพื่อเพิ่มทักษะความรู้และขีดความสามารถของผู้ผลิตรายการและผู้จัดรายการสำหรับเด็กเยาวชนให้มากขึ้น นอกจากนี้การให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องยังจะช่วยให้ประสิทธิภาพของรายการมีมากขึ้นด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากการวิเคราะห์ผังรายการทำให้ทราบว่า เมื่อมีบุคลากรจำกัดจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของรายการ ทั้งในส่วนของประเภทรายการ เนื้อหารายการ ความยาวรายการ ซึ่งถ้ามีบุคลากรน้อย จะส่งผลให้ผลิตรายการได้น้อย รายการขาดความหลากหลาย เนื่องจากรายการจะถูกจำกัดตามจำนวนบุคลากร ทำให้รายการอาจต้องเพิ่มความยาวรายการเพื่อให้ไม่มีช่องว่างของเวลาในผังรายการ ในขณะที่ผู้ผลิตและผู้ดำเนินรายการอาจไม่มีความถนัดหรือสามารถที่จะดึงดูดใจผู้ฟังรายการได้เท่าที่ควรนัก ด้วยเวลาที่ยาวเกินไปของรายการ ส่งผลให้ผู้ฟังที่รับฟังรายการนั้นเกิดความเบื่อหน่าย และอาจตัดสินใจเลิกรับฟังรายการไปในที่สุด แต่หากมีบุคลากรที่มีจำนวนเหมาะสมและมีความรู้ความชำนาญจะช่วยให้ผลิตรายการได้มากขึ้น รายการมีความหลากหลาย น่าสนใจฟัง ส่งผลให้เข้าถึงกลุ่มผู้ฟังได้อย่างกว้างขวางขึ้น อันจะเป็นผลดีแก่ภาพลักษณ์การดำเนินงานของสถานีในการปฏิบัติตามภารกิจในการพัฒนาเด็ก เยาวชนและสถาบันครอบครัว

2.2.2 การแลกเปลี่ยนรายการกับต่างประเทศ ควรมีการแลกเปลี่ยนรายการสำหรับเด็กและเยาวชนกับเครือข่ายสถานีทั้งในประเทศและต่างประเทศ หากมีงบประมาณเพียงพอควรจัดซื้อรายการเด็กและเยาวชน เพื่อให้การจัดรายการของ สวท. F.M. 105 มีความหลากหลาย เป็นการพัฒนาความรู้ทั้งด้านผู้ฟังและบุคลากรของสถานี

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การจัดรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz และ 2) ให้ข้อเสนอแนะการวางผังรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว F.M. 105 MHz การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรได้แก่ ผังรายการปี 2552-2553, 2554, 2555 และ 2556 เครื่องมือคือ แบบวิเคราะห์ผังรายการ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

1. สรุปการวิจัย

1.1 ผลการวิเคราะห์ผังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105

MHz

ผลการวิเคราะห์ผังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz พบว่า จำนวนรายการทั้งหมดของสถานีในแต่ละปี มีแนวโน้มลดลง โดยในปี 2552-2553 มีจำนวนรายการมากที่สุด จำนวน 57 รายการ รองมาคือ ปี 2554 จำนวน 49 รายการ ตามมาด้วย ปี 2556 จำนวน 47 รายการ และปี 2555 มีจำนวนรายการน้อยที่สุด จำนวน 44 รายการ

1.1.1 ด้านประเภทรายการ มีรายการประเภทข่าว ความรู้ บันเทิง และบริการสาธารณะ ซึ่งจากผลวิเคราะห์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นรายการประเภทความรู้ โดยในปี 2552-2553 มีรายการประเภทความรู้ คิดเป็นร้อยละ 59.65 ปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 48.98 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 43.18 และ ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 50.94 รองลงมาเป็นรายการข่าว โดยในปี 2552-2553 มีรายการข่าว คิดเป็นร้อยละ 24.56 ปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 30.61 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 34.09 และ ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 31.91 ถัดมาเป็นรายการบันเทิง โดยในปี 2552-2553 มีรายการบันเทิง คิดเป็นร้อยละ 14.04 ปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 20.41 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 22.73 และ ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 17.02 ส่วนรายการประเภทบริการสาธารณะมีน้อยที่สุด เนื่องจาก มีเพียงปี 2552-2553 เท่านั้น ซึ่งมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 1.75

1.1.2 ด้านรูปแบบรายการ มีรายการข่าวอ่าน พุคคยกับผู้ฟัง สัมภาษณ์ นิตยสาร ทางอากาศ และเพลง ส่วนใหญ่เป็นรายการพุดคยกับผู้ฟัง โดยในปี 2552-2553 มีรูปแบบรายการ พุดคยกับผู้ฟัง คิดเป็นร้อยละ 49.12 ปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 46.94 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 40.91 และ ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 46.81 รองลงมาเป็นรายการข่าวอ่าน รายการเพลง ส่วนรูปแบบรายการ สัมภาษณ์ และรายการนิตยสารทางอากาศ มีน้อยที่สุด โดยในปี 2552-2553 มีรายการสัมภาษณ์ ร้อย ละ 3.51 ปี 2554 มีรายการสัมภาษณ์ ร้อยละ 4.08 ปี 2555 มีรายการสัมภาษณ์ ร้อยละ 6.82 ปี 2556 มี รายการสัมภาษณ์ ร้อยละ 6.38 และ ปี 2552-2553 มีรายการนิตยสารทางอากาศ ร้อยละ 12.28 ปี 2554 มีรายการนิตยสารทางอากาศ ร้อยละ 4.08 ปี 2555 มีรายการนิตยสารทางอากาศ ร้อยละ 4.55 ปี 2556 มีรายการนิตยสารทางอากาศ ร้อยละ 4.26

1.1.3 ด้านเนื้อหารายการ มีเนื้อหารายการ ส่วนใหญ่เป็นข่าว รองลงมาเป็นเรื่องหา สำหรับเด็กและครอบครัว สังคม และเพลง โดยในปี 2552-2553 เนื้อหารายการส่วนใหญ่เป็นเรื่องหา สำหรับเด็กและครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 24.56 ปี 2554 เนื้อหารายการ ส่วนใหญ่เป็นข่าว คิดเป็น ร้อยละ 30.61 ปี 2555 เนื้อหารายการ ส่วนใหญ่เป็นข่าว คิดเป็นร้อยละ 34.09 และ ปี 2556 เนื้อหา รายการ ส่วนใหญ่เป็นข่าว คิดเป็นร้อยละ 31.91

1.1.4 ด้านความยาวรายการ ส่วนใหญ่มีความยาวรายการ 50 นาที โดยในปี 2552- 2553 มีความยาวรายการ 50 นาที คิดเป็นร้อยละ 40.35 ปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 42.86 ปี 2555 คิดเป็น ร้อยละ 31.82 และ ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 36.17

1.1.5 ด้านวัตถุประสงค์รายการ ส่วนใหญ่เพื่อให้ความรู้ทั่วไป รองลงมา คือ เพื่อ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประจำวัน และ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างเสริมสุขภาพะเด็กเยาวชน และครอบครัว ตามลำดับ โดยในปี 2552-2553 มีวัตถุประสงค์รายการส่วนใหญ่เพื่อให้ความรู้ทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 36.84 ปี 2554 มีวัตถุประสงค์รายการส่วนใหญ่เพื่อให้ความรู้ทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 32.65 ปี 2555 มีวัตถุประสงค์รายการส่วนใหญ่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 34.09 ปี 2556 มีวัตถุประสงค์รายการส่วนใหญ่เพื่อให้ความรู้ทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 40.43

1.1.6 ด้านกลุ่มเป้าหมาย ส่วนใหญ่เป็นประชาชน โดยในปี 2552-2553 มี กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นประชาชน คิดเป็นร้อยละ 73.68 ปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 75.51 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 79.55 ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 80.85 ส่วนกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็ก มีสัดส่วนลดลง ต่อเนื่อง คือ ในปี 2552-2553 มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็ก เยาวชน และครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 26.32 ปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 24.49 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 20.45 และ ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 19.15

1.1.7 ด้านผู้รับผิดชอบรายการ ส่วนใหญ่เป็น สวท. เว้นในปี 2552-2553 ที่มีผู้รับผิดชอบรายการส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานภายนอก โดยในปี 2552-2553 มีผู้รับผิดชอบรายการส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานภายนอก คิดเป็นร้อยละ 75.44 ส่วนในปี 2554 มีผู้รับผิดชอบรายการส่วนใหญ่เป็น สวท. คิดเป็นร้อยละ 63.27 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 70.45 และ ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 61.70

1.2 ข้อเสนอแนะ

1.2.1 ด้านการจัดรายการ

- 1) เพิ่มพื้นที่รายการสำหรับเด็กและเยาวชนให้มากขึ้น อย่างน้อยร้อยละ 10 ต่อปี
- 2) เพิ่มรูปแบบรายการให้เหมาะสมกับอายุของเด็กและเยาวชน
- 3) จัดรายการให้มีความยาวรายการที่เหมาะสมกับอายุของเด็กและเยาวชน
- 4) เพิ่มเนื้อหารายการเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และวิทยาศาสตร์

1.2.2 ด้านการผลิตรายการ

- 1) ด้านผู้ผลิตรายการ ควรพัฒนาทักษะการผลิตรายการให้กับบุคลากรของ สวท. F.M. 105
- 2) แลกเปลี่ยนรายการและซื้อรายการสำหรับเด็กและเยาวชนเพื่อให้รายการมีความหลากหลาย

2. อภิปรายผล

2.1 การวิเคราะห์ผังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz

2.1.1 ด้านประเภทรายการ

จากการศึกษาพบว่า สวท. F.M. 105 ส่วนใหญ่มีการจัดรายการประเภทความรู้ โดยในปี 2552-2553 คิดเป็นร้อยละ 59.65 ปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 48.98 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 43.18 และ ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 50.94 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดรายการของสถานีนั้นได้มีการแบ่งประเภทของรายการตามบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนเป็นหลัก ทำให้มีรายการที่แบ่งออกเป็นประเภท 4 ประเภท ได้แก่ ข่าว ความรู้ บันเทิง และบริการสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับ สุนทรอยู่สิน (2556) ที่กล่าวว่า หลักการจัดและผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงในฐานะที่วิทยุกระจายเสียง สื่อมวลชนควรคำนึงถึงคุณภาพตั้งแต่การเลือกรายการ ประเภทข่าวสาร ความรู้ และความบันเทิงแก่

ประชาชนอย่างครบถ้วนโดยพิจารณาจากเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังเป็นหลัก และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz (พ.ศ. 2552) คือ

1) เพื่อพัฒนาให้เกิดสถานีวิทยุคุณภาพที่ดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง อันจะเป็นต้นแบบสำหรับสถานีวิทยุสาธารณะแห่งประเทศไทยต่อไปในอนาคต

2) เพื่อเปิดพื้นที่สาธารณะและสร้างการมีส่วนร่วม ที่ประชาชนจากทุกภาคส่วนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการสร้างเสริมสุขภาวะให้เกิดแก่เด็ก เยาวชน และครอบครัว

3) เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สิ่งที่ดีกว่าอย่างมีส่วนร่วม โดยการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม วิถีคิด ทักษะการใช้ชีวิต และความสามารถในการจัดการปัญหาได้อย่างเหมาะสมให้แก่เด็ก เยาวชน และครอบครัว

2.1.2 ด้านรูปแบบรายการ

จากการศึกษาพบว่า สวท. F.M. 105 เสนอรูปแบบรายการส่วนใหญ่เป็นรายการพูดคุยกับผู้ฟัง โดยในปี 2552-2553 มีรูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง คิดเป็นร้อยละ 49.12 ปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 46.94 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 40.91 และ ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 46.81 ซึ่งสอดคล้องกับ จิราพร ยังสุข (2552) ศึกษาเรื่อง วิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็ก พบว่า การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็กต้องมีวิธีการนำเสนอที่หลากหลาย สนุกสนาน และผู้ฟังสามารถมีส่วนร่วมได้ตลอดเวลา สำหรับความต้องการของกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายด้านรูปแบบรายการ พบว่า รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็กควรออกอากาศสด เน้นการสนทนาของผู้ดำเนินรายการเป็นหลัก เพื่อเสนอเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องเป็นประโยชน์ในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสมทุกช่วงวัย ด้วยวิธีการนำเสนอที่หลากหลาย โดยมีทั้งความรู้และความบันเทิงควบคู่กัน ภายใต้ช่วงเวลาการนำเสนอที่เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย และสอดคล้องกับ สนธิฯ จงพັນธนิมิตร (2548) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจการจัดรายการวิทยุเพื่อเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา: รายการ “คลื่นไสววัยทีน” สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ผู้ฟังมีความพึงพอใจปานกลาง คือ ด้านรูปแบบรายการนิตยสารทางอากาศ

2.1.3 ด้านเนื้อหารายการ

จากการศึกษาพบว่า สวท. F.M. 105 เสนอเนื้อหารายการ ส่วนใหญ่เป็นเหตุการณ์ทั่วไปในรูปแบบข่าว โดยในปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 30.61 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 34.09 และ ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 31.91 ซึ่งไม่สอดคล้องกับ นิธิกาญจน์ รัตนสิทธิ์ (2556) ที่ได้กล่าวถึง

ความหมายของรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็กตามช่วงวัยต่างๆ ไว้ว่า รายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง รายการวิทยุที่มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายเด็ก อายุ 3-5 ปี โดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์ และรู้จักแยกแยะสิ่งถูกสิ่งผิด รวมทั้งทักษะการจัดการตัวเองในชีวิตประจำวัน รายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็กพรีทีน หมายถึง รายการวิทยุที่มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายเด็ก อายุ 6-12 ปี โดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ รู้จักการออม และใฝ่หาความรู้ และไม่สอดคล้องกับ ผลการจัดสัมมนาการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (2552) ที่ว่า ต้องการให้สื่อมวลชนนำเสนอการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนให้สังคมได้รับรู้มากกว่านี้ เพื่อเป็นภาพลักษณ์และต้นแบบที่งดงามอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็ก เยาวชนและสังคม

2.1.4 ด้านความยาวรายการ

จากการศึกษาพบว่า สวท. F.M. 105 ส่วนใหญ่เสนอรายการที่มีความยาว 50 นาที โดยในปี 2552-2553 มีความยาวรายการ 50 นาที คิดเป็นร้อยละ 40.35 ปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 42.86 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 31.82 และ ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 36.1 และพบว่า รายการเนื้อหาสำหรับเด็กและครอบครัวส่วนใหญ่ เป็นรายการที่มีความยาวรายการ 50 นาที และ 30 นาที ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ หนึ่งหทัย ขอบผลกลาง (2550: 11-13) ที่กล่าวว่าปัจจัยที่ควรคำนึงถึงในการแบ่งเวลา ต้องพิจารณาองค์ประกอบในด้านผู้ฟังด้วย ซึ่งการแบ่งเวลาในการกระจายเสียง ต้องคำนึงถึงวัย เพศ การศึกษา และอาชีพของผู้ฟัง ว่าคนกลุ่มใดพร้อมจะฟังรายการเวลาใด เพื่อจัดเวลาให้สอดคล้องกันให้มากที่สุด เช่น วัยเด็ก มักฟังวิทยุช่วงเย็น และฟังไม่เกิน 30 นาที หากเป็นวันหยุดหรือสุดสัปดาห์ อาจฟังได้ประมาณ 30-60 นาที และสอดคล้องกับ สนธยา จงพັນนิมิตร (2548) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจการจัดรายการวิทยุเพื่อเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา: รายการ “คลื่นใสวัยทีน” สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดศรีสะเกษ ที่พบว่า ด้านระยะเวลาที่ออกอากาศ ต้องการให้เพิ่มเป็น 1 - 2 ชั่วโมง

2.1.5 ด้านวัตถุประสงค์รายการ

จากการศึกษาพบว่า สวท. F.M. 105 มีการจัดรายการส่วนใหญ่เป็นรายการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ทั่วไป และเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประจำวัน โดยในปี 2552-2553 มีวัตถุประสงค์รายการเพื่อให้ความรู้ทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 36.84 ปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 32.65 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 31.82 และ ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 40.43 และในปี 2552-2553 มีวัตถุประสงค์รายการเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 24.56 ปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 30.61 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 34.09 และ ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 31.91 ในขณะที่มีรายการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างเสริมสุขภาวะเด็กเยาวชนและครอบครัว ในสัดส่วนที่ลดลง

โดยในปี 2552-2553 มีวัตถุประสงค์รายการเพื่อเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างเสริมสุขภาพเด็กเยาวชนและครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 26.32 ปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 24.49 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 20.45 และ ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 17.02 เท่านั้น ซึ่ง นิธิกาญจน์ รัตนสิทธิ์ (2556) กล่าวว่า รายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว มีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ของผู้ฟังรายการ แต่รายการวิทยุกระจายเสียงทั่วไป มีวัตถุประสงค์เพื่อความรู้ทั่วไป ดังนั้น สถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M.105 MHz จึงต้องเพิ่มสัดส่วนรายการสำหรับเด็กและเยาวชนให้มากขึ้น

2.1.6 ด้านกลุ่มเป้าหมายรายการ

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มเป้าหมายรายการของ สวท. F.M. 105 ส่วนใหญ่เป็นประชาชน โดยในปี 2552-2553 คิดเป็นร้อยละ 73.68 ปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 75.51 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 79.55 ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 80.85 ส่วนกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็ก มีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่อง คือ ในปี 2552-2553 มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็ก เยาวชน และครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 26.32 ปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 24.49 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 20.45 และ ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 19.15 ซึ่งสอดคล้องกับ มรรยาท อัครจันทโชติ (2551) ที่กล่าวว่า สถานีวิทยุมีจำนวนและสัดส่วนเวลาสำหรับรายการเด็กน้อยลง และรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศในสถานีวิทยุกระแสหลักเกือบทั้งหมดเป็นรายการที่ผลิตโดยภาครัฐที่เป็นเจ้าของคลื่นความถี่ และมีบุคลากรของสถานีเป็นผู้รับผิดชอบผลิตรายการ

2.1.7 ด้านผู้รับผิดชอบรายการ

จากการศึกษาพบว่า การจัดรายการของ สวท. F.M.105 ส่วนใหญ่ผู้รับผิดชอบรายการเป็นบุคลากรของสถานี ยกเว้นในปีแรกเท่านั้น (ปี 2552 - 2553) ที่ผู้รับผิดชอบรายการส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานภายนอก ซึ่ง ในปี 2552-2553 คิดเป็นร้อยละ 75.44 ส่วนในปี 2554 บุคลากรของสวท. F.M. 105 รับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 63.27 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 70.45 และ ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 61.70 ในขณะที่ ปีต่อมา มีสัดส่วนผู้รับผิดชอบรายการเป็นหน่วยงานภายนอกในอัตราที่ลดลง คือ โดยในปีในปี 2554 มีผู้รับผิดชอบรายการส่วนใหญ่เป็น หน่วยงานภายนอก คิดเป็นร้อยละ 36.73 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 29.55 และ ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 17.02 เท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ กรรณิการ์ โตะมีนา (2557) ศึกษาเรื่อง โครงการการประเมินสัดส่วนรายการวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) พบว่า จากการตรวจสอบจำนวนรายการวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัวในผังรายการของ สวท.ปี 2555 พบว่า สวท. ในส่วนภูมิภาคมีจำนวนรายการวิทยุเพื่อเด็กเยาวชนและครอบครัว โดยผู้ผลิตรายการแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) เจ้าหน้าที่ฝ่ายรายการของสวท.ผลิตเอง เช่นรายการบ้านนี้มีรัก รายการบ้านนี้มีสุข เป็นต้น
- 2) หน่วยงานอื่นผลิต เช่น รายการเพื่อนเพื่อเพื่อน ผลิตรายการโดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.)
- 3) ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เช่น รายการรัฐสภาของเรา เป็นความร่วมมือของกรมประชาสัมพันธ์กับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาผังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย มีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 ที่สรุปได้ ดังนี้

3.1.1 ด้านนโยบายสถานี

- 1) สถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz ควรเป็นสถานีอิสระ ไม่อยู่ภายใต้การบริหารงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ (สื่อของรัฐ) เพื่อไม่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการเมืองเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานและการจัดรายการ และเพื่อให้บุคลากรเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz มีความเป็นอิสระในการดำเนินงาน
- 2) ปรับโครงสร้างของสถานีให้ผู้บริหารสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว เช่น อำนาจในการปรับเปลี่ยนผังรายการเพื่อความเหมาะสม ให้อำนาจในการยกเลิกผังรายการประจำวันหรือประจำปีได้อย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องรอการอนุมัติจากคณะกรรมการบริหาร หรือผู้บริหารระดับกรม จนไปถึงระดับกระทรวง
- 3) ควรสนับสนุนและส่งเสริมด้านการอบรมเพื่อเพิ่มทักษะ ความรู้ความสามารถแก่บุคลากรของสถานีให้มีประสิทธิภาพสูงในการดำเนินการต่างๆ โดยเฉพาะด้านการจัดและผลิตรายการ และควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์รายการ เพื่อให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น และสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ฟังหลัก อย่างเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัวได้อย่างแท้จริง

4) ควรเพิ่มกลยุทธ์ในการจัดรายการของสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz ให้สามารถดึงดูดความสนใจจากกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายได้มากยิ่งขึ้น

5) ควรมีการแลกเปลี่ยนรายการระหว่างหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มความหลากหลายให้แก่สถานี

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรประเมินประสิทธิภาพของรายการวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz

3.2.2 ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้ฟังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการจัดรายการ

บรรณานุกรม

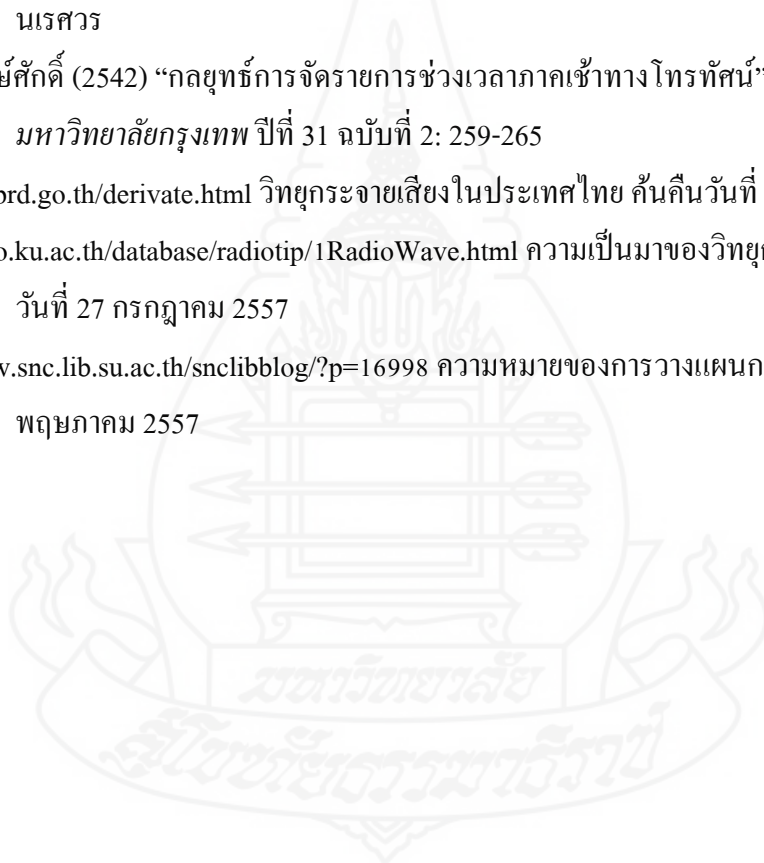

บรรณานุกรม

- กรมประชาสัมพันธ์ (2555) การสำรวจความนิยมและความพึงพอใจต่อการรับฟังรายการวิทยุ
ของกรมประชาสัมพันธ์ของประชาชนทั่วไปและชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในประเทศ
ไทย กรุงเทพมหานคร สำนักพัฒนานโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์
กรมประชาสัมพันธ์ (อัดสำเนา)
- กรรณิการ์ โต้ะมีนา (2557) “โครงการการประเมินสัดส่วนรายการวิทยุสำหรับเด็ก เยาวชน และ
ครอบครัวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย” รายงานการวิจัย สมาคมวิทยุ
และสื่อสำหรับเด็กและเยาวชน
- คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (2554) แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน
แห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย
- จิราพร ยังสุข (2552) “วิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็ก: หลักการผลิต เนื้อหา และรูปแบบรายการ”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้า
ไทย
- สุทธิธีร์ ชันตยานุกุลกิจ (2554) “การศึกษารูปแบบการจัดการรายการวิทยุชุมชน ของสถานี
วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ธีราวดี ธนะรังษฤษฎ์ (2547) “รูปแบบการบริหารการจัดการผังรายการเพื่อการศึกษาของสถานีวิทยุ
ศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- นภาพรณ อัจฉริยะกุล (2539) “แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุโทรทัศน์” ใน เอกสาร
การสอนชุดวิชาการจัดรายการวิทยุโทรทัศน์ หน่วยที่ 1 หน้า 4 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์
- นัฐฐา เอื้อภราดร (2554) “วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็ก” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตร-
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิติกานต์รัตนสิทธิ์ (2556) *แต่มิมีมรู้* กรุงเทพมหานคร สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
- มรรยาท อัครจันทโชติ (2555) “สถานภาพปัจจุบันของการออกอากาศรายการวิทยุสำหรับเด็กและ
พฤติกรรมการเปิดรับสื่อวิทยุของเด็กไทย” รายงานการวิจัยสมาคมวิทยุและสื่อสำหรับเด็ก
และเยาวชน

- มันทนา ศรีเพ็ญประภา (2547) “การจัดผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว (2549) *เส้นทางวิทยุไทย สื่อของเยาวชนและครอบครัว* กรุงเทพมหานคร มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว
- ลักษณะ คล้ายแก้ว (2556) “สภาพการณ์และแนวโน้มการจัดและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดและผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเบื้องต้น* เล่ม 1 หน่วยที่ 2 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์
- ลักษณะ กงลาก และอัปสร เสถียรทิพย์ (2554) “การศึกษาการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากสื่อวิทยุและโทรทัศน์ของเด็กและเยาวชน” รายงานการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์และคณะ (2548) *การวางแผนกลยุทธ์ ศิลปะกำหนดแผนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ* กรุงเทพมหานคร อิน โนกราฟฟิกส์
- วันชัย บุญประษา (2554) *F.M. 105 MHz เรียนรู้้อย่างรื่นรมย์* กรุงเทพมหานคร มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว
- วิษณุ วรรณฤณ และอุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (2543) “แนวทางการพัฒนากฎหมายว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในประเทศไทย” รายงานการศึกษาวิจัยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- สนธยา จงพັນชนิมิตร (2548) “ความพึงพอใจการจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กและเยาวชน” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2552) *การบริหารเชิงกลยุทธ์ คัมภีร์สู่ความเป็นเลิศในการบริหารการจัดการ* กรุงเทพมหานคร อมรินทร์พริ้นท์ติ้ง
- สินีนานู เทพบุญ (2553) “การวิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในการส่งเสริมสติปัญญาเยาวชนไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุปราณี ศิริสวัสดิ์ชัย (2543) “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดผังรายการของสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สุมน อยู่สิน (2556) “แนวคิดเกี่ยวกับการจัดและการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง” ใน เอกสารการ
สอนชุดวิชาการจัดและผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเบื้องต้น หน่วยที่ 1 นนทบุรี
สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และอิทธิศักดิ์ พลอยศิริชล (2551) โครงการหลักและแนวทางการ
บริหารการสื่อสาร มิติทั้งสามใน ด้านการสื่อสารเพื่อการจัดการ การจัดการทางการ
สื่อสาร และการบริหารงานสื่อสารมวลชน ระยะที่ 3 การบริหารงานสื่อวิทยุโทรทัศน์
กรุงเทพมหานคร ประสิทธิ์ภักดิ์แอนด์พริ้นติ้ง
- อดิเรก มีบุญ (2555) “การศึกษาองค์ประกอบรายการวิทยุสื่อสารสร้างสรรค์สำหรับเด็ก ทัศนศึกษา:
รายการวิทยุ รศด่วนขบวนเพลงป๊อป ป๊อป” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
นเรศวร
- อัญญ์ กัญษ์ศักดิ์ (2542) “กลยุทธ์การจัดรายการช่วงเวลาภาคเช้าทางโทรทัศน์” วารสารนักบริหาร
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ปีที่ 31 ฉบับที่ 2: 259-265
- <http://nbt.prd.go.th/derivate.html> วิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย ค้นคืนวันที่ 4 พฤษภาคม 2557
- <http://radio.ku.ac.th/database/radiotip/1RadioWave.html> ความเป็นมาของวิทยุกระจายเสียง ค้นคืน
วันที่ 27 กรกฎาคม 2557
- <http://www.snc.lib.su.ac.th/snclibblog/?p=16998> ความหมายของการวางแผนกลยุทธ์ ค้นคืนวันที่ 9
พฤษภาคม 2557

ภาคผนวก

แบบวิเคราะห์ผังรายการสถานีวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว F.M. 105 MHz

รายการ	ประเภทรายการ	รูปแบบรายการ	เนื้อหารายการ	ความยาวรายการ	วัตถุประสงค์รายการ	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบรายการ

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวนฤนาถ แจ่มจัน
วัน เดือน ปีเกิด	24 สิงหาคม 2530
สถานที่เกิด	เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปี 2552
สถานที่ทำงาน	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ กรุงเทพฯ
ตำแหน่ง	นักสื่อสารมวลชนปฏิบัติการ

